

gemeente
Oude IJsselstreek

Programmabegroting 2020-2023

SAMEN BOUWEN

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Aanbieding	5
Leeswijzer	10
Het programmaplan	12
Programma 1: De gemeente waar het goed wonen is.....	13
*1.5: Duurzaamheid geeft nieuwe energie.....	14
*1.7: Een visie op onze omgeving.	17
*1.8: Flexibel wonen op maat	18
Overige onderwerpen binnen programma 1	22
Programma 2: Een leefbare gemeente.....	28
*2.1: Meedoen aan onze samenleving	30
*2.2: Een leven lang leren.....	38
Programma 3: De werkende gemeente	42
*3.2: Een leven lang leren.....	43
*3.3: Bloeiende economie	45
*3.4: Over onze grenzen heen kijken.....	50
Programma 4: De dienstverlenende gemeente	54
*4.6: Van buiten naar binnen werken.....	55
Overige onderwerpen binnen programma 4	59
Programma 5: Bedrijfsvoering / overhead	63
Overige onderwerpen binnen programma 5	64
Algemene dekkingsmiddelen	72
Onvoorzien.....	76
Vennootschapsbelasting	77
Paragrafen	78
Paragraaf Financiering	79
Paragraaf Verbonden partijen.....	82
Paragraaf Lokale heffingen.....	90
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	97
Paragraaf Grondbeleid	106
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	110
Financiële positie	115
Meerjarenraming.....	116
Overzicht van baten en lasten	118
Overzicht van incidentele baten en lasten	119
Financiële uitgangspunten.....	120
Geprognostiseerde balans	122
Bijlagen	127
Bijlage A: Kerngegevens	128
Bijlage B: Investeringslijst (investerings 2020-2023)	130

Bijlage C: Reserves en voorzieningen 2020-2023.....	132
Bijlage D: Overzicht in beeld.....	136
Bijlage E: Staat van personeelslasten	137
Bijlage F: Indicatoren	138
Bijlage G: Overzicht geraamde baten en lasten taakvelden.....	141
Bijlage H: Verdeling taakvelden over de programma's.....	143
Bijlage I: Afschrijvingstabel	144

Aanbieding

Voor u ligt de begroting 2020 -2023 met de titel "Samen bouwen". Het tweede jaar waarin we het coalitieprogramma "Met lef samen bouwen aan onze toekomst" uitvoeren.

Samen, slagvaardig en middenin de samenleving. Daar staan wij als college voor.

In 2019 zijn we met lef en enthousiasme verder aan de slag gegaan met de opgaven uit het coalitieprogramma. We zijn trots dat we inmiddels veel zaden hebben geplant, zodat we, ondanks de financiële tegenwind, samen verder kunnen bouwen aan een sterke Oude IJsselstreek waarin wij leven, wonen, werken, recreëren, studeren, spelen, bouwen etc. Dat we volgende stappen kunnen zetten om onze ambities waar te maken. Door samen te bouwen aan nieuwe industrieterreinen, huizen en scholen, maar ook aan duurzaamheid, groen, vitaal platteland, een veilige leefomgeving, extra aandacht voor ondermijning, inclusie en partnership. Waarbij we buiten de gebaande paden durven te gaan. Zoals met de uitvoering van de jeugdzorg of de brede maatschappelijke inbreng bij de invoering van de Omgevingswet. Alles samen met inwoners, ondernemers, partners en natuurlijk met u als raad. En waarbij we in de regionale samenwerking een sterke partner zijn en willen blijven. Eentje met een innovatieve kijk op ontwikkelingen in onze maatschappij. We blijven in gesprek, luisteren en nemen iedereen serieus. Daarin vinden we een persoonlijke benadering belangrijk en staan we voor duidelijke en eerlijke communicatie. Of een inwoner ons nu belt, een brief stuurt, contact met ons zoekt via de website of wanneer we iemand treffen bij onze nieuwe bus.

Binnen het sociaal domein zijn we geconfronteerd met uitdagingen die vragen om innovatieve maatregelen. Daarom zijn we gestart met een kwaliteitsslag in het sociaal domein. Centraal in deze transformatie staan de begrippen normaliseren, voorkomen en innoveren/samenwerken. Met deze beweging sluiten we nog beter aan bij de behoeften van onze inwoners en al die mensen die de zorg verlenen. Dat is ook de reden dat wij bij voorbeeld de toegang tot de jeugdzorg op een andere manier gaan vormgeven en dat wij zijn gestart met het project Meedoen Werkt! Door al deze kwalitatieve stappen te zetten, verwachten wij om vanaf 2022 binnen de beschikbare middelen uit te komen.

Deze ontwikkelingen in het sociaal domein en het grillige verloop van de Algemene Uitkering vanuit het Rijk, maakten van 2019 een spannend jaar. In het voorjaar hebben we een negatief signaal moeten afgeven via de voorjaarsnota. We hebben gezamenlijk met andere gemeenten en de VNG aan de bel getrokken bij de provincie en het rijk. We hebben tevens in de breedte van de begroting gezocht naar bezuinigingen die zo min mogelijk de samenleving-raken. Het is ons gelukt om te komen tot een meerjarig sluitende begroting. Dit met een beperkte stijging van de woonlasten (gemiddeld 1,85% in 2020) en met het op peil houden van onze voorziening en kwaliteit van dienstverlening. Daarbij heeft ons geholpen dat bij het rijk er langzaam een besef begint te komen dat daar een medeverantwoordelijkheid ligt.

Met kwalitatieve stappen en gerichte impulsen blijven we ook in 2020 bouwen aan de toekomst van Oude IJsselstreek. Blijven we ons inzetten, als partner, binnen de samenleving waar we deel van uit maken.

Wat willen we bereiken aan de hand van de opgaven?

1. Meedoen aan onze samenleving

We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen in Oude IJsselstreek, want iedereen doet ertoe. Dat is niet voor iedereen even vanzelfsprekend. In het sociaal domein liggen flinke opgaven die we aanpakken vanuit de inhoudelijke visie om echt te doen wat nodig is. We werken aan de kwaliteitsslag die moet leiden tot anders denken en doen, een betere kwaliteit voor onze inwoners en het terugdringen van de tekorten in het sociaal domein. De weg waarlangs we samen met inwoners en partners (maatschappelijke- en zorgpartijen) verder willen transformeren is gevat in 3 hoofdlijnen: normaliseren, voorkomen en innoveren/samenwerken.

De komende periode bouwen we vanuit deze uitgangspunten verder aan ontwikkelingen als het lokaal team jeugd en het vormgeven van de taken van de participatiewet. Vanuit het versterken van de samenleving gaan we werken aan een meer samenhangend en dekkend voorliggend veld en wordt onder andere een informatiepunt gerealiseerd waarmee bestaande voorzieningen en activiteiten voor zowel inwoners als partners beter vindbaar en toegankelijk worden.

Ofwel: we helpen je aan het werk op een fatsoenlijke en stimulerende manier. Je krijgt hulp met opgroeien zonder dat je als kind of ouder gelijk een stevige stempel krijgt. En als je werkt in de zorg, krijg je van ons je vak terug. Zonder al die protocollenterreur.

2. Een leven lang leren

In een voortdurend veranderende en dynamische samenleving is het ongelofelijk belangrijk om je te blijven ontwikkelen. Daar willen we als gemeente ons steentje aan bijdragen. Dat doen we bijvoorbeeld door preventieve acties gericht op het voorkomen van schooluitval, of terugval naar een uitkering vanuit arbeid. Dat doen we samen met onze ondernemers door het bevorderen van de kwalificaties van personeel en maatschappelijk verantwoord ondernemen. En ook samen met de schoolbesturen primair onderwijs, voortgezet onderwijs en de vakopleidingen zorgen we voor voldoende scholen en soorten opleidingen die aansluiten bij de behoeften en capaciteiten van onze inwoners en de ondernemers om ons economisch ecosysteem te versterken.

3. Een bloeiende economie biedt kansen voor inwoners en bedrijven.

Een bloeiende economie is essentieel voor een bloeiende gemeente. We willen dat ondernemers zich graag vestigen en gevestigd blijven in Oude IJsselstreek. Dat doen we door ruimte te geven aan nieuwe vormen van ondernemerschap, te zorgen voor aantrekkelijke bedrijventerreinen en innovatie te stimuleren. Hierbij richten we ons vooral op jongeren, techniek, smart industry, recreatie en toerisme en groei van werkgelegenheid. We ontwikkelen bijvoorbeeld bedrijventerrein Hofskamp Oost III, organiseren IJzerwijs en techniekdagen. Samen met onze lokale en regionale ondernemers geven we de innovatie start up locatie in het Frank Daamenpand in 2020 verder vorm. En we gaan aan de slag met toerisme en recreatie.

4. Over onze grenzen heen kijken

De gemeente Oude IJsselstreek draagt actief bij aan de samenwerking die we in de Achterhoek hebben ingericht met de Achterhoek Raad, de Board, de thematafels en in het AB van de Regio Achterhoek. Daarin maken we ons sterk voor de kansen die we voor de Achterhoek en onze gemeente willen verzilveren. Dat doen we ook samen met Duitse gemeenten en in Euregio verband, onder meer bij het bevorderen van het zaken doen over de grens. En dat doen we met ons samenwerkingsverband Ring van IJzesteden. Zo maken we onszelf en de regio sterker en aantrekkelijke om te wonen, te werken en te verblijven.

5. Duurzaamheid geeft nieuwe energie

Oude IJsselstreek wil in 2030 energieneutraal zijn. Dit doen we onder meer door te investeren in uitbreiding van de duurzaamheidsleningen (via de toekomstbestendig wonen leningen) en nodigen we uit tot het maken van plannen voor zon, wind en biomassa. Wij staan daarbij open voor innovaties of innovatieve technieken. Daarnaast richten we ons op een scheiding van 90% van het afval in 2025. Circulariteit wordt onderdeel van ons dagelijks denken en doen voor onze inwoners, ondernemers en agrariërs.

6. Van buiten naar binnen werken

Op allerlei momenten hebben inwoners contact met de gemeente en wij met hen. We gaan uit van de mogelijkheden en denken mee met onze inwoner. Dit noemen wij werken vanuit de bedoeling. We staan voor snelheid, zorgvuldigheid, luisteren, meedenken, bereikbaar zijn en de juiste toon weten te vinden bij alle vragen, wensen en hulp waarvoor onze inwoners bij ons komen. Waarbij we zichtbaar aanwezig zijn in de samenleving en de dienstverlening verder verbeteren, zoals goed leesbare informatie en verdere digitalisering.

7. Een visie op onze omgeving

We grijpen de invoering van de Omgevingswet (2021) aan om voor onze inwoners en initiatiefnemers ruimtelijke ontwikkeling te vergemakkelijken. Wij geven meer ruimte voor nieuwe ideeën, en de realisatie daarvan. Wij anticiperen hierbij op ontwikkelingen die wij zien en vertalen die naar de mogelijkheden die onze gemeente biedt. Om op 1 januari 2021 klaar te zijn stellen we eerst samen met onze inwoners, belangengroepen en ondernemers een Toekomstvisie op. Deze vormt een leidraad bij de verdere implementatie van de Omgevingswet. We benutten de mogelijkheden van de Omgevingswet waar de inspanning opweegt tegen de kosten. Hierbij gaan we niet alleen mee met de voorgeschreven verandering, maar brengen we steeds ook verbetering aan.

8. Flexibel wonen op maat

Het woningaanbod sluit niet (meer) goed aan bij de vraag. Huizen zijn te duur of zijn niet geschikt. In regionaal verband hebben we nieuwe kwalitatieve woningcriteria gemaakt. Hiermee wordt het mogelijk weer te gaan bouwen voor starters en senioren. De juiste woning op de juiste plek. Het aanpakken van leegstaand vastgoed heeft hierbij prioriteit. We onderzoeken ook de concrete vraag naar woningen met ondersteuning en zorg.

Met het uitvoeren van deze opgaven, geven wij de komende jaren invulling aan onze missie en visie. We bouwen verder aan een kleurrijke, biodiverse, veilige, inclusieve en duurzame gemeente waar we met trots leven, wonen, werken, recreëren, studeren, spelen, bouwen en zo gezond mogelijk samenleven. Want Oude IJsselstreek is een uniek stukje Achterhoek dat je moet beleven!

Financieel perspectief

We bieden u een sluitende programmabegroting 2020 -2023 aan. Vanwege de tegenvallende uitgaven bij het rijk en de daardoor lagere algemene uitkering zijn ombuigingen onvermijdelijk. We hebben in de voorbereiding op deze begroting intern naar besparingsmogelijkheden gezocht, waarbij we de voorzieningen in onze gemeente en onze dienstverlening zoveel mogelijk ontzien hebben. Naast deze besparingen is het voor een sluitende begroting noodzakelijk dat de woonlasten gemiddeld met 1,85% toenemen. Deze stijging valt binnen de afspraken in het coalitieprogramma.

Sociaal domein

Vanaf het najaar van 2018 hebben wij u nadrukkelijk meegenomen in de financiële ontwikkelingen in het sociaal domein, die niet rooskleurig waren. Bij ongewijzigd beleid zouden wij afstevenen op een structureel tekort van vele miljoenen per jaar. Wij zijn inmiddels een jaar verder. In dat jaar hebben wij allerlei maatregelen getroffen, die uiteindelijk moeten leiden tot een aanzienlijke reductie van de kosten in het sociaal domein. Het doet ons deugd dat wij vanuit een visie toewerken aan een duurzaam betaalbaar sociaal domein, dat in deze begroting zichtbaar wordt. De tekorten lopen terug van ruim € 2 miljoen in 2020 naar een voordeel vanaf 2022. Uiteraard blijven er reële financiële risico's die wij hebben meegenomen in de risicoparagraaf.

Meerjarenraming 2020-2023		2019	2020	2021	2022	2023
Structureel resultaat programmabegroting 2019-2022		-2.161	755	924	1.230	1.230
Totaal structurele afwijkingen 2e berap 2019		-626	-1.324	-1623	-1693	-1292
Totaal structurele autonome ontwikkelingen			857	706	428	577
Subtotaal structureel resultaat 2e berap + autonome ontwikkelingen		-2.787	288	7	-35	515
Beleidsmatige ontwikkelingen structureel						
1	MJOP gebouwen		-130	-130	-130	-130
1	Groen/ onkruidbestrijding		-100	-100	-100	-100
2	Sociaal Domein	-3.844	-2.161	-225	57	367
4	Veiligheidsbeleid		-28	-28	-28	-28
BV	P-budget; Juridisch advies tbv personele zaken		-180	-180	-180	-180
Totaal structurele beleidsmatige ontwikkelingen		-3.844	-2.599	-663	-381	-71
Besparingen/ombuigingen structureel						
1	Revitaliseringsfonds/creatieve woonoplossingen		0	200	225	200
1	Taskforces verminderen		60	85	85	85
1	Grond- en vastgoedverkopen		250	35	35	35
1	Civieltechnische kunstwerken		42	42	42	42
1	Verkeer en vervoer/wegen		100	100	100	100
1	BTW doorrekening in rioolheffing		165	165	165	165
1	Duurzaamheid		0	12	12	12
1	Pilot 1 loket woonadvies		40	40	40	40
3	Culturele vastgoedverkoop		51	51	51	51
3	Regionale samenwerking		25	25	25	25
4	Budget van buiten naar binnen		40	40	40	40
BV	Onvoorzien		50	50	50	50
BV	OZB 3%		245	245	245	245
	Inzet dotatie aan algemene reserve t.b.v. tekort begroting		895	274	389	0
	Kleine posten		213	86	31	73
Totaal structurele beleidsmatige ontwikkelingen		0	2.176	1.450	1.535	1.163
Structureel resultaat 2020-2023		-6.631	-135	794	1.119	1.607
Incidenteel resultaat programmabegroting 2019-2022		2.220	-697	-894	-1.119	-1.119
Incidentele ontwikkelingen 2e berap 2019		466				
Beleidsmatige ontwikkelingen:						
1	Gemeenschappelijke Regelingen ODA en VNOG		-390	0	0	0
1	Plattelandsontwikkeling		-40			
3	Almende		272	0	0	0
3	Bijeenkomst regio van ijzersteden in OIJ		0	-50	0	0
BV	Regionale plan Gld Herdenkt		-35	0	0	0
BV	P-budget: Inhuur derden		0	100	0	0
Subtotaal incidentele ontwikkelingen		466	-193	50	0	0
Besparingen/ombuigingen incidenteel						
2	Kunst en cultuur		10	10	0	0
2	Inclusie		20	20	0	0
2	Buurtbudgetten/samenlevingsinitiatieven		20	20	0	0
Subtotaal besparingen/ombuigingen incidenteel		0	50	50	0	0
Incidenteel resultaat 2020-2023		2.686	-840	-794	-1.119	-1.119
Verwacht resultaat meerjarenperspectief		-3.945	-975	0	0	488
Dekking/bestemming van het resultaat:						
BV	Dekking/onttrekking reserve sociaal domein	2.045				
BV	Dekking/onttrekking algemene reserve	1.900	975	0	0	
	Dotatie aan de algemene reserve					-488
Resultaat na mutaties algemene reserve		0	0	0	0	0

Vaststelling

Met de begroting geeft de raad de beleidsinhoudelijke koers aan voor de komende jaren inclusief de autorisatie voor de daarbij benodigde middelen.

Wij stellen u voor om:

1. De programmabegroting 2020 vast te stellen.
2. In 2020 het negatief resultaat te dekken uit de algemene reserve. Hiermee onttrekken we uit de algemene reserve incidenteel € 975.000.
3. De meerjarenraming 2021-2023 voor kennisgeving aan te nemen.

Leeswijzer

De opzet van de begroting is gewijzigd op basis van de evaluatie van de begroting van vorig jaar. In afstemming met de auditcommissie zijn in deze begroting de opgaven geïntegreerd in de programma's.

De basis van onze begroting bestaat uit de volgende vijf programma's, die elk een verschillend domein vertegenwoordigen:

1. De gemeente waar het goed wonen is (fysiek)
2. Een leefbare gemeente (sociaal)
3. De werkende gemeente (economie, onderwijs en samenwerking)
4. De dienstverlenende gemeente (dienstverlening, veilig en schoon)
5. Bedrijfsvoering.

De vier beleidsprogramma's dragen elk vanuit hun eigen domein bij aan één of meer opgaven. Onderstaande matrix geeft aan hoe de opgaven geïntegreerd zijn in de programma's.

Programma	Bevat opgave:		
1) De gemeente waar het goed wonen is	Flexibel wonen op maat	Duurzaamheid geeft nieuwe energie	Een visie op onze omgeving
2) Een leefbare gemeente	Meedoen aan onze samenleving	Een Leven lang leren /onderwijsondersteuning	
3) De werkende gemeente	Een Leven lang leren /onderwijshuisvesting	Een bloeiende economie biedt kansen voor inwoners en bedrijven	Over onze grenzen heen kijken
4) Dienstverlening	Van buiten naar binnen werken		
5) Bedrijfsvoering			

De beschrijving van de vijf programma's is op dezelfde wijze opgebouwd. Per programma beginnen we met de voor dat programma relevante opgaven conform bovenstaand overzicht. Eerst is beschreven waarom de gemeente deze opgaven behartigt. Vervolgens waartoe deze inspanningen moeten leiden. En tot slot wat (welke activiteiten) de gemeente hiervoor gaat ondernemen. Vanuit onze programmastructuur en om vergelijk met vorig jaar mogelijk te houden, geven we binnen de vijf programma's aan wat het mag kosten. Het nieuwe beleid geven we daarnaast ook afzonderlijk onder de opgaven aan.

De programma's kennen naast de opgaven ook "overige onderwerpen". De indeling hiervan is als volgt:

1. Waar gaan we naartoe? Dit geeft het doel aan.
2. Wat gaan we doen? Dit geeft aan welke activiteiten en resultaten we ondernemen om het doel te bereiken

De activiteiten zijn onder het betreffende doel weergegeven waardoor in één oogopslag helder is wat we doen om onze doelstellingen te bereiken.

Aan het eind van elk programma wordt ingegaan op "wat kost het". De afwijkingen ten opzichte van de vorige begroting zijn onderverdeeld in beleidsmatige en autonome ontwikkelingen. Deze zijn vervolgens toegelicht. Hierbij moet bedacht worden dat, met name bij de autonome ontwikkelingen, de toelichting niet helemaal sluitend is. Dit betreft dan met name zaken als (verschuiving van) uren, toerekening van kapitaallasten en loon- en prijsstijgingen.

Nieuw: verschuivingen tussen programma's

In deze programmabegroting is een tweetal zaken verschoven van programma, omdat dit volgens ons beter past.

- Het onderwerp duurzaamheid is verschoven van taakveld 3.1 (economische ontwikkeling) naar taakveld 8.3 (wonen en bouwen). Dit is daarmee een verschuiving van programma 3 naar programma 1.
- Taakveld 4.3 (onderwijsbeleid en leerlingzaken) is van programma 3 naar programma 2 overgebracht.

Nieuw: trends en ontwikkelingen

Voor het eerst nemen we in deze begroting per programma achterliggende gegevens op over trends en ontwikkelingen om onze programma's en opgaven in perspectief te plaatsen. Deze feiten, trends en ontwikkelingen bepalen mede het "waarom en waartoe" van de programma's. De komende jaren willen we dit meer gaan toepassen en - waar mogelijk- nog nadrukkelijker de relatie leggen tussen de (feitelijke) trends en ontwikkelingen en onze lokale ambities.

Nieuw: visualisatie van reguliere activiteiten

Nieuw in deze begroting is ook dat we onze structurele activiteiten uitgebeeld hebben in een infographic. In de papieren versie van de begroting hebben we per programma een afbeelding daarvan opgenomen, in de digitale versie heeft vrijwel elk taakveld een infographic.

Naast de papieren versie van de begroting hebben we ook een online begroting, te vinden op "oude-ijsselstreek.onlinebegroting.nl".

De opbouw van de begroting is als volgt:

Het programmaplan

Programma 1: De gemeente waar het goed wonen is

Waarom en waartoe

In Oude IJsselstreek is het goed wonen. Het is hier ruim, rustig en groen. Dat willen we zo houden. En waar mogelijk zelfs verbeteren. Om hier invulling aan te geven hebben we drie bestuurlijke opgaven geformuleerd. Deze vormen de kern van dit programma:

- Duurzaamheid geeft nieuwe energie
- Implementeren Omgevingswet
- Flexibel wonen op maat.

Daarnaast omvat dit programma ook een aantal beleidsmatige ontwikkelingen en autonome ontwikkelingen:

- De beleidsmatige ontwikkelingen dragen bij aan een schone, hele en veilige openbare ruimte
- De autonome ontwikkelingen betreffen enkele niet direct beïnvloedbare budgettaire wijzigingen op verschillende taakvelden binnen het programma.

Wij zien graag dat mensen in onze gemeente komen wonen. Om dat te bereiken moeten zij zich goed kunnen verplaatsen, mooi wonen, veilig leven, prettig recreëren, etc. Het liefst in een schone en groene omgeving. Dat betekent dat wij willen zorgen voor bijvoorbeeld goed (openbaar) vervoer, ruimte voor ontwikkeling van wonen, voorkomen van wateroverlast en mooie natuur. Zowel binnen de kernen, als in het buitengebied.

In het buitengebied dragen we bij aan voortdurende plattelandontwikkeling. We zorgen voor de juiste balans tussen natuurwaarden, landschappelijke kwaliteit, economische bedrijvigheid (met name landbouw) en duurzaamheidsinitiatieven.

Tussen buitengebied en kernen in liggen onze bedrijventerreinen. We blijven ruimte geven voor nieuwe ontwikkeling en doorontwikkeling van deze bedrijventerreinen.

Bijdrage aan opgaven

De grootste uitdagingen in het hierboven omschreven fysieke domein zijn verwoord in drie bestuurlijke opgaven, het hart van dit programma. Met het aanpakken van deze opgaven reageren we op de grootste ontwikkelingen en uitdagingen die op ons af komen. Deze opgaven zijn de volgende:

- Duurzaamheid geeft nieuwe energie. De bundeling van plannen en ambities om aan toekomstige generaties een leefbare wereld door te geven, en een schone en groene gemeente te zijn.
- Een visie op onze omgeving. De bundeling van werkzaamheden om op 1 januari 2021 klaar te zijn voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet.
- Flexibel wonen op maat. De bundeling van werkzaamheden gericht op het toekomstvast, levensloopbestendig en duurzaam maken van ons woningaanbod.

Beleidsmatige ontwikkelingen en autonome ontwikkelingen

Buiten de bestuurlijke opgaven omvat programma 1 een aantal overige beleidsmatige en autonome ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen hebben ook onze aandacht. In 2020 vragen de thema's water, mobiliteit, afval en landschap, natuur en groen om het stellen van nieuwe kaders. Deze kaders zijn richtinggevend voor de komende jaren.

Leeswijzer

Programma 1 is als volgt opgebouwd:

- Bestuurlijke opgaven
 - Doelen en activiteiten
- Overige onderwerpen
 - Doelen en activiteiten
- Kosten
- Beleidsmatige en autonome ontwikkelingen.
- Reguliere taken in dit programma.

***1.5: Duurzaamheid geeft nieuwe energie**

Waarom?

We willen aan toekomstige generaties een leefbare wereld doorgeven, en een schone en groene gemeente zijn. Om dat te bereiken moeten we klimaatverandering zoveel mogelijk tegengaan, en uitputting van grondstoffen voorkomen. Dat vraagt om een nieuwe blik op hoe we omgaan met energie, hoe we grondstoffen gebruiken en hergebruiken, hoe we produceren en landbouw bedrijven, en hoe we afval weggooien en weer verwerken. Die blik geldt voor ons als gemeente en voor onze inwoners en bedrijven.

Binnen de Regio Achterhoek en op nationaal niveau hebben we daarom al afspraken gemaakt. In 2050 moet Nederland energieneutraal zijn. En wij dus ook. Op nationaal niveau zijn duidelijke afspraken gemaakt in het klimaatakkoord (juni 2019). In het Klimaatakkoord wil Nederland 49% CO2 reductie behalen in 2030 en 95% in 2050. Graag zijn wij ambitieus. We hebben in de regio afgesproken in 2030 energieneutraal te zijn (exclusief mobiliteit). Ook is in het Akkoord van Groenlo een regionale uitvoeringsagenda vastgelegd die voor ons de voorkeursroute aangeeft. We willen elektriciteit en warmte opwekken, en aardgas en elektriciteit besparen. Daarnaast stellen we een Regionale Energie Strategie (RES) op die niet vrijblijvend is.

In 2050 wil Nederland volledig draaien op herbruikbare grondstoffen en zoveel mogelijk afval vermijden en scheiden. Nationaal zijn daarover afspraken vastgelegd in het Grondstoffenakkoord. Lokaal stimuleren we circulair denken, door het te laten zien en door het voor te doen. Zowel in het bouwen en verbouwen van nieuwe zaken als in het inzamelen, scheiden en verwerken van dat wat we weggooien.

Waar gaan we naartoe?

-1.5.1: Zelf opwekken van electriciteit (duurzame energie).

In 2030 willen we energieneutraal zijn. Om hier te komen moeten we - naast elektriciteit besparen - onder andere zelf hernieuwbare elektriciteit opwekken. De opgave voor het opwekken van hernieuwbare elektriciteit is 185 GWh per jaar. Op dit moment hebben we van deze opgave circa 56% gerealiseerd (uitgaande van realisatie van al vergunde plannen). Dit betekent dat we nog 44% moeten behalen door besparing en omzetting naar groene energie.

Wat gaan we doen?

-1.5.1.1: Regionale energie strategie (RES).

Het landelijk Klimaatakkoord stelt als doel broeikasgassen met tenminste 49% in 2030 (t.o.v. 1990) terug te dringen. Om dit te bereiken wordt van elke regio gevraagd een Regionale Energie Strategie (RES) op te stellen. Een RES is de regionale vertaling van de nationale afspraken voor de sectoren elektriciteit en gebouwde omgeving via regionale warmtevoorziening, energie-infrastructuur en de opgave voor hernieuwbare energieopwekking. Een RES is niet vrijblijvend.

In onze regio begeleidt de '8RHK ambassadeurs' het proces rond de RES. De thematafel Circulaire economie & Energietransitie is het aanspreekpunt (stuurgroep). De concept RES wordt aangeboden aan het rijk, uiterlijk 6 maanden na de vaststelling van het klimaatakkoord.

-1.5.1.2: Regionale energie monitor 2020.

In de "Regionale uitvoeringsagenda duurzame energie Achterhoek" uit 2016 is de ambitie om energieneutraal te worden in 2030 gekwalificeerd. Er zijn definities vastgelegd en keuzes gemaakt over hoe de Achterhoek energieneutraal gaat worden. Ook is per gemeente bepaald om hoeveel m3 aardgas en hoeveel elektriciteit (GWh/jr) het gaat.

In 2018 is de eerste monitor opgesteld. In deze monitor wordt bekeken hoe ver de vastgestelde taakstelling is gehaald en of de acht Achterhoekse gemeenten, gezamenlijk en elke gemeente apart, op schema liggen. Het geeft inzicht in de autonome ontwikkelingen en de effecten van het beleid op het gebied van energietransitie. In 2020 wordt de tweede Regionale energiemonitor Achterhoek opgeleverd.

Waar gaan we naartoe?

-1.5.2: Vervanging van aardgas door andere warmtebronnen.

We gebruiken in onze gemeente circa 50 miljoen m³ aardgas. De afgesproken doelstelling is om in 2030:

- 13 mln m³ aardgas te vervangen door andere warmtebronnen.
- 27 mln m³ aardgas te besparen (zie hiervoor het doel 'energie, elektriciteit en aardgas besparen').

Op dit moment hebben we ongeveer 81% van de doelstelling behaald (als de realisatie van AgroGas doorgaat). We moeten dus nog 19% realiseren in de komende 10 jaar.

Wat gaan we doen?

-1.5.2.1: Warmtetransitievisie.

In 2050 wil de rijksoverheid dat Nederland aardgasvrij is. Dit is een relatief nieuwe en ambitieuze opgave. Er is nog veel onduidelijkheid over hoe dit moet gebeuren. In het Interbestuurlijke Programma zijn hierover afspraken gemaakt tussen de verschillende overheden. Gemeenten hebben hierin een belangrijke rol. Zo moet de gemeente in 2021 een warmtetransitievisie hebben. In deze visie staat wanneer welke wijk van het aardgas afgesloten gaat worden en zo mogelijk welke warmtebron het gas gaat vervangen. De planning van het aardgasvrij maken in 2050 moeten we dus in 2021 in de warmtetransitievisie vastleggen. De voorbereidingen voor het maken van deze visie starten in 2020.

Waar gaan we naartoe?

-1.5.3: We besparen energie, elektriciteit en gas.

Om in 2030 energieneutraal te zijn moeten we - naast elektriciteit opwekken en aardgas vervangen - 27 mln m³ aardgas en 41 GWh elektriciteit besparen. De besparing op aardgas is op dit moment 31% (cijfers 2018) van de doelstelling. We moeten nog 69% besparen de komende 10 jaar. De besparing van elektriciteit is op dit moment 37% (cijfers 2018) van de doelstelling. De komende 10 jaar moeten we nog 63% besparen.

Wat gaan we doen?

-1.5.3.1: Wijk van de toekomst.

We inventariseren of er een "Wijk van de Toekomst" in de gemeente gestart kan worden. Het GEA (Gelders Energie Akkoord) is samen met de provincie het programma "Wijk van de Toekomst" gestart en richt zich op de het stapsgewijs afkoppelen van het aardgas voor een nieuwe duurzame warmte voorziening. Bij voldoende draagvlak van de stakeholders stellen we in 2020 de intentieovereenkomst en het procesplan op met de verschillende partijen. Er is provinciale subsidie beschikbaar.

Waar gaan we naartoe?

-1.5.4: We dringen het gebruik van originele (primaire) grondstoffen terug en sluiten daarbij aan op landelijke normen.

We stimuleren het hergebruik van grondstoffen en materialen. Bijvoorbeeld door als gemeentelijke organisatie meer circulair in te kopen, circulair te (laten) bouwen en bedrijven te stimuleren een circulaire bedrijfsvoering na te streven. Daarnaast zijn er duidelijke ambities bij het scheiden en hergebruik van het huishoudelijk afval. Voor de afvalscheiding volgen we de landelijke doelstelling van 100 kilo restafval per inwoner per jaar en 90% scheiding van het afval in 2025.

Wat gaan we doen?

-1.5.4.1: Uitvoeringorganisatie afvalinzameling.

Buha uit Doetinchem voert op dit moment voor de gemeente de afvalinzameling grotendeels uit. Ter Horst haalt het oud papier op. Hiervoor heeft de gemeente een DVO (dienstverlening overeenkomst) opgesteld. De DVO loopt op 31 december 2020 af. In 2020 wordt de DVO geëvalueerd. Hierin nemen we de meest wenselijke organisatievorm voor de gemeente mee in de overwegingen.

-1.5.4.2: Milieustraat.

In het uitvoeringsplan "Van Afval Naar Grondstof, 2016-2020" staat dat de gemeente werk gaat maken van een milieustraat. Er zijn hiervoor verschillende scenario's denkbaar. In 2020 kiezen we een scenario. De scenario's variëren van het handhaven van de huidige situatie tot het inrichten van een volledige circulaire milieustraat.

-1.5.4.3: Circulair Varsseveld.

Vanuit de thematafel Circulaire economie & Energietransitie is een programma in onderzoek voor een proeftuin voor diverse circulaire projecten. Wonion is een van de initiatiefnemers. In Varsseveld liggen mogelijkheden voor een proeftuin. Wonion, de gemeente maar ook bedrijven zullen invulling moeten geven aan "Circulair Varsseveld". Zo zou bijvoorbeeld de "Wijk van de Toekomst" zich in Varsseveld kunnen situeren. In 2020 besluiten we of we deelnemen aan het opzetten van een programma Circulair Varsseveld. We onderzoeken of Circulair Varsseveld financiering kan krijgen vanuit de regiodeal.

***1.7: Een visie op onze omgeving.**

Waarom?

De omgevingswet treedt op 1 januari 2021 in werking.

Met de Omgevingswet wil de overheid regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen.

Met de nieuwe omgevingswet willen we:

- de verschillende plannen beter op elkaar afstemmen
- duurzame projecten stimuleren en
- gemeenten meer ruimte geven.

Zo ontstaat ruimte voor bedrijven en inwoners en organisaties om met ideeën te komen.

De samenleving verandert

Inwoners en bedrijven hebben vaker initiatieven. Als overheid zijn we verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving. De omgevingswet maakt het mogelijk lokale vraagstukken lokaal op te lossen. De gemeente vervult hierin een 'spin in het web'-functie. Meer keuzevrijheid om op lokaal niveau in te spelen op behoeften van initiatiefnemers en belanghebbenden.

Het is tijd voor een nieuwe visie

Dit is dé kans om vanuit een brede blik niet alleen naar de fysieke omgeving te kijken. Ook leggen we verbindingen met het sociale en economische domein. Daarom noemen we onze omgevingsvisie de Toekomstvisie.

Waar gaan we naartoe?

-1.7.1: Op 1 januari 2021 zijn we voorbereid op de Omgevingswet.

Op 1 januari 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Hiervoor treffen we de voorbereidingen.

Wat gaan we doen?

-1.7.1.1: Vaststellen Omgevingsvisie (Toekomstvisie).

In 2020 stellen we onze Omgevingsvisie vast. In de Omgevingsvisie stelt de raad de kaders voor de implementatie van andere onderdelen van de Omgevingswet. We nemen een visie voor het DRU Industriepark (uitvoering raadsmotie) en de visie Oude IJsselzone op in de Omgevingsvisie.

-1.7.1.2: Aansluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Vóór 1 januari 2021 dienen wij aangesloten te zijn op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Het DSO maakt het mogelijk om onze regelgeving en ons beleid digitaal beschikbaar te stellen. Enerzijds dragen we zorg voor het selecteren en implementeren van de juiste software, anderzijds dienen wij onze regelgeving en ons beleid om te zetten in 'toepasbare regels'. In 2020 realiseren wij de aansluiting en starten wij met het omzetten naar toepasbare regels.

-1.7.1.3: Starten met de implementatie van het Omgevingsplan.

In 2020 stellen we de ambitie, uitgangspunten en kaders voor het ontwikkelen van een Omgevingsplan vast. Het Omgevingsplan vervangt (op den duur) bestaande bestemmingsplannen en verordeningen die gaan over de fysieke leefomgeving.

-1.7.1.4: Starten met de verandering in houding en gedrag.

Onderdeel van het implementeren van de Omgevingswet is een nieuwe manier van werken. Deze manier van werken past bij de organisatieontwikkeling die wij reeds hebben ingezet. Daarom sluiten wij zoveel als mogelijk aan bij 'Programma 4 - Opgave: Van buiten naar binnen werken' en 'Programma 5 – Bedrijfsvoering'.

*1.8: Flexibel wonen op maat

Waarom?

Door de veranderende bevolkingssamenstelling (ontgroening en vergrijzing), sluit het woningaanbod in de bestaande voorraad niet goed meer aan bij de vraag. De laatste jaren verandert het aantal inwoners in onze gemeente en de samenstelling van huishoudens. De huishoudens worden kleiner en de woonwensen veranderen. Onderstaand diagram geeft de ontwikkeling van het aantal huishoudens weer. De komende jaren zal het aantal huishoudens nog iets stijgen. Op langere termijn daalt het aantal huishoudens weer waardoor er mogelijk een sloopopgave ontstaat. Particuliere woningeigenaren zijn hiervoor verantwoordelijk.

1. Ontwikkeling aantal huishoudens in Oude IJsselstreek (% groei en aantal x 1000)

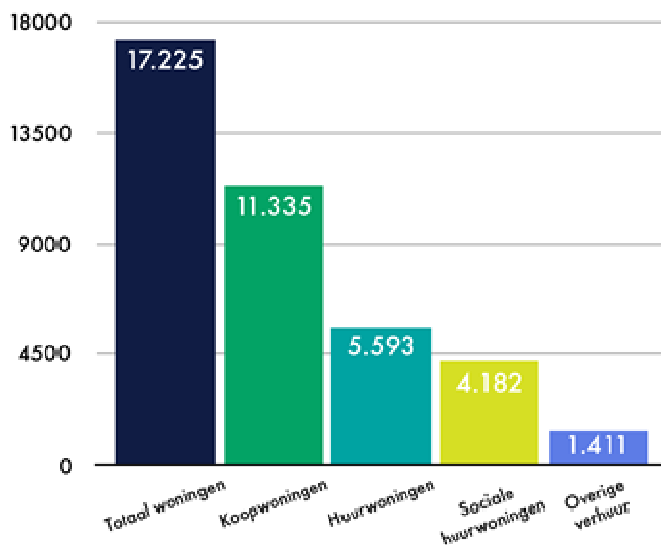

Bron: CBS

Het aanbod past door de veranderende bevolkingssamenstelling niet altijd bij de vraag. Dit vraagt om nieuwe woningen op korte termijn. Zowel nieuwe als bestaande bouw moet meer levensloopgeschikt worden. Dan kan flexibeler op de veranderende vraag ingespeeld worden.

Daarnaast zijn veel (verouderde) woningen niet aantrekkelijk voor starters doordat ze niet voldoen aan de eisen. Verbouwingen kunnen starters niet (meer) meefinancieren. Door gestegen prijzen van koopwoningen en strengere financieringseisen voor de hypotheek zijn koopwoningen vooral voor starters minder toegankelijk. Onderstaand overzicht geeft het aantal woningen per type weer.

2. Aantal woningen per type in Oude IJsselstreek

Bron: Klimaatmonitor

Woningen moeten levensloopgeschikt worden.

We wonen langer zelfstandig (met ondersteuning) thuis. Het verzorgingshuis is afgeschaft als collectieve huisvesting voor oudere mensen. De drempel voor verpleeghuiszorg is zo hoog gesteld dat alleen erg zieke mensen nog toegang tot die zorg krijgen. Dit geldt niet alleen voor ouderen maar ook voor mensen met een (lichte) beperking. Senioren ervaren belemmeringen om te verhuizen naar een meer passende woning. Uitstelgedrag leidt ertoe dat men pas verhuist als langer in de huidige woning niet meer houdbaar is.

Woningen moeten duurzaam worden.

Alle woningen moeten duurzamer worden. Het gemiddelde energieverbruik per woning ligt in onze gemeente hoog. Woningcorporaties (zoals Wonion) zijn hier hard mee aan de slag. Maar in de particuliere sector gebeurt dit nog te weinig. Zonder verduurzaming te stimuleren, gaan wij onze duurzaamheidsdoelstellingen niet halen. Zie hiervoor ook de opgave over Duurzaamheid. Onderstaande grafieken geven het energie-, electriciteits- en warmtegebruik over de afgelopen jaren weer.

Waar gaan we naartoe?

-1.8.1: Vraag en aanbod zijn kwantitatief en kwalitatief beter in balans.

Uit recent bevolkingsonderzoek blijkt dat het aantal huishoudens tot 2025 meer toeneemt dan het aantal woningen dat volgens planning wordt gebouwd. Daarom kunnen bovenop de vastgestelde woningbouwplanning mogelijk extra woningen worden gebouwd. Volgens prognoses neemt het aantal huishoudens op termijn af. Dit betekent dat we straks woningen moeten slopen. Hulp van het rijk en de provincie is dan noodzakelijk.

Ook geeft onderzoek aan dat op dit moment binnen de huidige woningvraag sprake is van een dubbele mismatch:

- Mismatch woningtype en prijssegment
 - tekort aan gelijkvloerse woningen voor senioren en starterswoningen (goedkope rijtjeshuizen)
 - overschot aan vrijstaande koopwoningen
- Mismatch spreiding over de kernen/clusters
 - in Varsseveld, Gendringen en Silvolde is geen evenwicht tussen de vraag naar nieuwe woningen en het aanbod nieuwbouwplannen
 - in Ulft zijn er meer nieuwbouwplannen dan de berekende behoefte aangeeft; Terborg zit er tussenin
 - in de kleine kernen en het buitengebied is er een overschot aan plannen voor vrijstaande koopwoningen.

Als we kijken naar de huidige planvoorraad worden vooral woningtypen in prijssegmenten gebouwd waar in het grote geheel weinig vraag naar is.

Wat gaan we doen?

-1.8.1.1: We bouwen extra woningen.

Het aantal extra te bouwen woningen moeten we regionaal afstemmen. Dit doen we met behulp van de regionale kwaliteitscriteria zodat wordt gebouwd naar behoefte. Dat is: kleiner bouwen voor zowel jong als oud. We zien in zowel de 5 grote kernen, als in de 8 kleine kernen dat er te weinig aanbod is voor starters die er graag willen blijven wonen. En voor ouderen die naar een beter geschikte (kleinere) woning willen verhuizen.

We geven ruimte aan initiatieven die aan een aangetoonde vraag voldoen. De criteria zijn van toepassing voor alle marktpartijen, waaronder corporaties, ontwikkelaars en particulieren.

We onderscheiden bij de aanpak hiervan een drietal clusters, te weten Etten/Terborg/Silvolde, Ulft/Gendringen/Varsselder en Varsseveld. We verwachten dat daarmee jaarlijks (gemiddeld) tussen de 100 en 150 woningen in de gemeente worden gebouwd.

-1.8.1.2: We bepalen de woningbehoefte kleine kernen en buitengebied.

De regionale criteria uit het Achterhoeks Woonwensen en Leefbaarheidsonderzoek laten zien naar welke woningtypen / prijssegmenten veel vraag is. Het schaalniveau van de kleine kernen is te laag om de exacte vraag per kleine kern te bepalen. In een aantal kleine kernen, waar al lange tijd geen nieuwe huizen zijn gebouwd, starten we een proces om de woningbehoefte precies te bepalen. De provincie ondersteunt dit proces met de subsidie "Visie op wonen kleine kernen Achterhoek".

-1.8.1.3: We pakken leegstand aan.

We geven prioriteit aan woningbouw binnen de kernen op locaties waar nu vastgoed leeg staat. Bijvoorbeeld door het pand te transformeren naar wonen of het te slopen en dan nieuwe woningen te bouwen.

Voor het buitengebied stellen we criteria op voor het toestaan van woningsplitsing, zodat leegstaand in boerderijen door wonen kan worden ingevuld.

De oude rood-voor-rood regeling stellen we in een nieuwe vorm open. Hier gaat het om het vaststellen van criteria waar beperkt en goed in de omgeving (het erf) ingepast wonen kan worden toegestaan in ruil voor sloop van leegstaande schuren en andere agrarische bebouwing.

-1.8.1.4: We evalueren de startersleningen.

Sinds 2009 stelt de gemeente startersleningen beschikbaar om koopwoningen beter bereikbaar te maken voor starters. Het budget voor de starterslening is bijna uitgeput. Incidenteel kunnen we nog leningen verstrekken met terugbetaalde leningen (revolverend fonds). Tijdens de evaluatie vergelijken we het effect van de regeling met de doelstelling ervan. Op basis van de evaluatie geven we een advies over het al dan niet voortzetten van de regeling.

Waar gaan we naartoe?

-1.8.2: Er zijn voldoende woningen geschikt om flexibel aan te passen aan veranderende behoeften (levensloopbestendige en flexibele woningen).

Levensloopgeschikt wil zeggen dat ouderen niet gedwongen hoeven te verhuizen omdat de woning niet kan worden aangepast. Op termijn moet dit leiden tot minder verhuizingen en woningaanpassingen vanuit de Wmo.

Er komen meer mensen met een zorgbehoefte, terwijl zij zelfstandig moeten blijven wonen. Aan de regietafel Wonen en Zorg is een flinke stijging van zware zorgvraag door ouderen gesignaleerd. Tegelijkertijd dreigt het organiseren van de zorg aan huis vast te lopen door oplopend tekort aan arbeidskrachten in de zorg. Daardoor ontstaat een behoefte aan concentratie van zorgvragers door zorgaanbieders; een beweging tegengesteld aan het langer thuis wonen.

Dit leidt tot het ontstaan van het verzorgingshuis nieuwe stijl. Collectieve/geclusterde huisvesting voor mensen met een zorgvraag en/of die niet meer thuis kunnen wonen, maar nog niet toe zijn aan verpleeghuiszorg. Dit wordt gerealiseerd door aanpassingen van vroegere verzorgingshuizen. Hierbij wordt de woonruimte gezien als extramuraal (financiële scheiding wonen en zorg). De complexen bevinden zich in of nabij een zorginstelling. De Wiz zorg wordt geleverd vanuit het Modulair Pakket Thuis (MPT) of het Volledig Pakket Thuis (VPT). De noodzaak tot opname in het verpleeghuis valt aldus zo goed als weg, omdat de zorginstelling (zeer) nabij is waardoor de zorg ook in zwaardere gevallen extramuraal geleverd blijft.

De gemeente dreigt hierdoor langdurig verantwoordelijk te worden gemaakt voor het leveren van de hulpmiddelen en woningaanpassingen binnen deze complexen. En doordat de zorgvraag daarbij steeds zwaarder wordt, worden ook de gevraagde hulpmiddelen en woningaanpassingen steeds complexer en duurder.

Wat gaan we doen?

-1.8.2.1: We onderzoeken de concrete vraag naar woningen met ondersteuning en zorg.

We starten een Taskforce Woon-Zorg. Deze taskforce bestaat uit gemeente, corporatie (Wonion) en zorgleveranciers. De Taskforce monitort ontwikkelingen van vraag en aanbod als hierboven omschreven. En op basis hiervan doet ze voorstellen over het toevoegen van woningen of onttrekking van woningen (nieuwbouw respectievelijk sloop).

We gaan met de Taskforce Woon-Zorg onderzoeken welke belemmeringen senioren met een verhuwswens ervan weerhouden de stap naar een meer geschikte woning te maken en hoe we belemmeringen weg kunnen nemen. Dit kan leiden tot meer doorstroming op de woningmarkt. Mogelijk leiden de uitkomsten van het onderzoek naar belemmeringen tot het advies het aantal woningen nabij zorginstellingen uit te breiden. Daarnaast kijken we ook naar de consequenties voor de decentralisatie beschermd wonen (zie ook 2.1.5.6).

Overige onderwerpen binnen programma 1

Waar gaan we naartoe?

-1.10.1: Inwoners voelen zich prettig en veilig in hun eigen woonomgeving.

Onder dit doel valt het beheer en onderhoud van onze openbare ruimte. We hebben het dan over onze wegen, het groen, speelvoorzieningen, openbare verlichting en ook de riolering. Het komende jaar staat een herziening van het gemeentelijk rioleringsplan op de planning.

Wat gaan we doen?

-1.10.1.1: Herziening van het "Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)".

We hebben als gemeente een aantal watertaken:

- we zorgen voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater,
- we zorgen voor de verwerking van afvloeiend hemelwater,
- we zorgen voor het beperken van de nadelige gevolgen van de grondwaterstand.

Hoe we deze taken uitvoeren of denken uit te voeren staat in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Dit plan moeten we op grond van de Wet milieubeheer maken. Het huidige plan loopt in 2020 af. We herzien het huidige plan. Dan doen we samen met de gemeenten Montferland, Doetinchem en het waterschap Rijn en IJssel. Het streven is er een gezamenlijk (afval)waterplan van te maken. De gemeenteraad moet het plan vaststellen.

Waar gaan we naartoe?

-1.10.2: Onze gemeente is over de weg en met openbaar vervoer goed bereikbaar

Het verbeteren van de bereikbaarheid is essentieel voor de economische ontwikkeling van de gemeente en de regio. Daarnaast stelt een goede mobiliteit onze inwoners in staat om deel te (blijven) nemen aan de samenleving. Daarom willen we de bereikbaarheid en mobiliteit op verschillende manieren optimaliseren door verbetering in de weginfrastructuur, kwaliteitsverbetering openbaar vervoer, efficiënt doelgroepenvervoer en het experimenteren met kleinschalige vervoersoplossingen.

Wat gaan we doen?

-1.10.2.1: Versterken van het openbaar vervoer.

Samen met de provincie Gelderland en de regio maken we afspraken over het versterken van het openbaar vervoer. Concreet werken we samen aan de voorbereiding van de RegioExpres (snelrein Doetinchem-Arnhem) en aan maatregelen ter verbetering van belangrijke buslijnen, zoals Doetinchem - Varsseveld - Enschede. Binnen onze eigen gemeente maken we een plan van aanpak om het gebruik van bushaltes door mindervaliden te verbeteren.

-1.10.2.2: Nieuwe initiatieven voor vervoer.

Nieuwe initiatieven op het gebied van andere vormen van vervoer ondersteunen we waar mogelijk en nodig. Deze experimenten ontstaan zowel vanuit mobiliteit als het sociaal domein. Met betrekking tot kleinschalige vervoeroplossingen wil de provincie Gelderland per 1 januari 2021 starten met een nieuwe structuur onder de titel 'Andere Mobiliteit'. Daarbij wil de provincie samenwerken met de regio's, marktpartijen en de samenleving. Daarom maken wij hierover in 2020 nadere afspraken.

-1.10.2.3: Besluitvorming over 2e fase N18.

In de Visie 2030 van de Achterhoek Raad staat dat een weg met 2x2 rijstroken, ongelijkvloerse kruisingen en een maximumsnelheid van 100 km/uur de 'stip op de horizon' is voor de doorontwikkeling van de N18. Dit reikt verder dan de uitkomsten van de eerdere verkenning uit 2017. Deze ging uit van een 'slimme' 80 km/uur of een 100 km/uur variant zonder verbreding naar 2x2 rijstroken. De nieuwe ambitie vormt het uitgangspunt bij de nadere uitwerking van de 2e fase N18. Daarbij wordt vanuit de Thematafel Mobiliteit & Bereikbaarheid onderzocht welke maatregelen ten aanzien van verkeersveiligheid, doorstroming en leefbaarheid op korte en middellange termijn effectief en haalbaar zijn. Op basis daarvan kan gefaseerd, maar wel gericht, worden toegewerkt naar realisatie van de nieuwe ambitie op lange termijn. Onze gemeente vervult een trekkersrol bij het onderzoek. We verwachten dat de resultaten in de loop van 2020 worden opgeleverd.

-1.10.2.4: Ontsluiten van (regionale) bedrijventerreinen.

We voeren een onderzoek uit naar knelpunten én kansen ten aanzien van de bereikbaarheid van onze (regionale) bedrijventerreinen, waaronder ook Hofskamp-Oost fase 3. Dit stelt ons in de gelegenheid om concrete verbetermaatregelen te formuleren voor de jaren 2021 en verder. Ook volgen we nauwgezet de ontwikkelingen in Montferland met betrekking tot een eventuele nieuwe weg tussen de afrit A3 bij Netterden en bedrijventerrein DocksNLD.

Waar gaan we naartoe?

-1.10.3: Een aantrekkelijk, leefbaar en (economisch) vitaal buitengebied behouden en waar mogelijk versterken.

De afgelopen decennia neemt het aantal agrarische bedrijven gestaag af. De “blijvers” groeien in omvang en tegelijkertijd neemt de diversiteit aan functies in het buitengebied toe. Ontwikkelingen zoals de stikstofproblematiek (PAS) en het op handen zijnde klimaatakkoord hebben verstrekkende gevolgen voor de landbouwsector en daarmee (nog meer nog dan voorheen) ook voor de toekomst van ons buitengebied. Dit vraagt om een integrale visie op een vitaal en leefbaar platteland.

Wat gaan we doen?

-1.10.3.1: Het opstellen van een visie op een vitaal en leefbaar platteland.

We beginnen met het opstellen van een startnotitie, waarin we de procesmatige en inhoudelijke kaders vastleggen. Hierbij kijken we goed naar de interactie met onder andere de Omgevingsvisie in wording en de in ontwikkeling zijnde beleidsvisie op Landschap, Natuur en Stedelijk Groen. We verwachten voor het opstellen van de visie een werkbudget van 40.000 euro nodig te hebben. Vaststelling van de visie wordt voorzien in de 2e helft 2020, waarna maatregelen uit de visie vanaf 2021 uitgevoerd kunnen worden afhankelijk van de beschikbaarheid van middelen.

Waar gaan we naartoe?

-1.10.4: Het kerngebied binnen onze gemeente versterken.

Langs de Oude IJssel is door de eeuwen heen een concentratie aan stedelijke en landelijke functies ontstaan. Versterking van natuur- en landschapswaarden, beleving van de Oude IJssel en A-Strang (R&T) en onderscheidende woonvormen als “water-wonen” vragen om een integrale visie op het stroomgebied van de Oude IJssel. We hebben (mede ter uitvoering van de raadsnotie) het initiatief genomen om een vervolg te geven aan de Visie Oude IJssel zône. Zowel voor de grensoverschrijdende verkenningen die worden opgepakt, als voor onszelf om inzicht te hebben welke opgaven en kansen er binnen onze gemeente langs de Oude IJssel en A-Strang liggen, is het van belang om dit samenhangend in beeld te brengen.

Wat gaan we doen?

-1.10.4.1: Het opstellen van een visie op ontwikkelingen op het stroomgebied niveau van de Oude-IJssel & A-Strang.

We verwachten de visie in de eerste helft van 2020 vast te kunnen stellen. Uitvoering van de visie pakken we op vanaf 2020. Zo nodig programmeren we aanvullende middelen.

Waar gaan we naartoe?

-1.10.5: Beschermen en ontwikkelen van waarden op gebied van natuur, landschap en (stedelijk) groen.

Het ontwikkelen van een actueel beleidskader op natuur, landschap en (stedelijk) groen zorgt in de toekomst voor duidelijke kaders. Dit beleidskader komt tot stand in samenwerking met betrokken partijen, organisaties en inwoners. Het doel van dit kader is inzicht verkrijgen in waarden op gebied van natuur, landschap en (stedelijk) groen en maatregelen te treffen om deze te beschermen en waar mogelijk te versterken .

Wat gaan we doen?

-1.10.5.1: We stellen een visie op landschap, natuur en (stedelijk) groen op.

Binnen de gemeente Oude IJsselstreek zijn de plannen en beleidsstukken voor stedelijk groen, natuur en landschap versnipperd en niet vastgesteld voor de raad. Daarnaast is het Landschapsontwikkelings Plan (LOP) circa tien jaar oud. De gemeente wil haar plannen actualiseren en een doorkijk geven naar de toekomst met een visie op ons landschap. Belangrijke thema's zijn naast landschap ook bomen en biodiversiteit.

Het plan van aanpak is in mei 2019 besproken in de raadscommissie. In het proces om te komen tot de visie gaan we uitgebreid in gesprek met betrokken partijen, organisaties en inwoners om te informeren en input op te halen uit de samenleving. In het voorjaar van 2020 wordt de visie ter vaststelling aangeboden aan de raad.

Wat kost het?

Programma 1 (x 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten					
Bestaand beleid	28.036	28.767	29.408	29.827	29.827
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	82	311-	168-	7-
Autonome ontwikkelingen	-	358	565	587	608
Totaal lasten	28.036	29.206	29.662	30.246	30.428
Baten					
Bestaand beleid	15.933	15.309	15.421	15.583	15.583
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	246	31	31	31
Autonome ontwikkelingen	-	109-	25-	56-	138
Totaal baten	15.933	15.445	15.427	15.557	15.752
Totaal programma 1	12.103-	13.761-	14.235-	14.689-	14.676-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	6.707	6.827	7.175	7.293	7.217
Verdeling interne kosten	6.464	7.445	7.415	7.385	7.351
Totaal	13.171	14.273	14.590	14.678	14.567

Beleidsmatige ontwikkelingen.

Hierna staan de belangrijkste afwijkingen voor het jaar 2020 toegelicht.

LASTEN

MJOP

130.000 N

De doorrekening van de meerjarenonderhoudsprogramma's (MJOP's) is gereed. Op basis van het gekozen niveau is een verhoging van het budget nodig.

Het hier gepresenteerde nadeel is inclusief een reserve dekking taakveld 0.10 programma 6.

Groen / onkruidbestrijding 100.000 N

In 2016 hebben we een zeer gunstige aanbesteding gehad voor de onkruidbestrijding op verhardingen. Voor de, door de raad vastgestelde, gevraagde beeldkwaliteit Basis hebben we de afgelopen jaren 6 ct / m² betaald. Jaarlijks waren hiermee ongeveer € 100.000 kwijt. De huidige marktprijzen zijn inmiddels verdubbeld. Om de beeldkwaliteit op het niveau basis te houden is aanvullend € 100.000 benodigd. Hierbij doen we een concessie ten aanzien van de beeldkwaliteit voor de centra en toegangswegen, die op dit moment op kwaliteitsniveau Hoog worden gehouden.

BTW doorrekening 165.000 V

De BTW was voor deze begrotingsperiode niet volledig doorgerekend in de rioolheffing.

Taskforces verminderen 60.000 V

Het is mogelijk om de toename van het budget voor taskforces de komende jaren te verminderen / temporiseren door meer met eigen inzet te doen en in gezamenlijkheid met andere partijen.

Civiel technische kunstwerken 42.000 V

Veel achterstallig onderhoud is de afgelopen jaren ingelopen. Vanaf 2020 wordt structureel volstaan met een budget van € 125.000 dus een besparing van € 42.000.

Onderhoud wegen 100.000 V

Betreft een besparing op het onderhoud aan wegen die minder intensief gebruikt worden en minder onderhoudsgevoelig zijn. Dit zijn vooral de wegen met een elementenverharding. Het effect van deze besparing is dat het kwaliteitsniveau van de elementenverharding uiteindelijk van Hoog naar Basis gaat. Hiermee wijken we niet af van het recentelijk vastgestelde beleidsplan Wegen, dat als uitgangspunt kwaliteitsniveau Basis kent voor alle wegen. Via de tweejaarlijkse monitoring houden we de kwaliteit in de gaten. Op de lange termijn is de kans aanwezig dat het kwaliteitsniveau van de elementverharding naar niveau Laag gaat. Hiermee wijken we dan wel af van het vastgestelde beleidsplan Wegen.

Plattelandsontwikkeling 40.000 N

Voor het maken van een integrale visie op een vitaal en leefbaar platteland hebben we voor 2020 incidenteel een werkbudget nodig. Zie ook 1.10.3

Duurzaamheid (1 loket woonadvies) 40.000 V

De pilot 1 loket woonadvies loopt op dit moment regionaal een aantal activiteiten op dit gebied, waarbij wordt gekeken of en hoe daarbij kan worden aangesloten bij bestaande structuren. Voorstel is af te wachten wat hiervan het resultaat is en vooralsnog niet zelf te starten met deze pilot.

BATEN

Extra huurinkomsten keurkamer 32.000 V

De Keurkamer is de komende jaren verhuurd, dit levert extra huurinkomsten op.

Bouwleges 80.000 V

De opbrengsten uit bouwleges zijn de afgelopen jaren hoger, door de gunstigere economie. We schatten € 40.000 aan extra inkomsten voor de komende jaren als reëel. Aanvullend hierop schatten we voor 2020 en 2021 een aanvullende opbrengst van respectievelijk € 40.000 en € 20.000 in. De opbrengsten uit leges zijn en blijven wel afhankelijk van het aantal aanvragen, waardoor de inkomsten per jaar kunnen verschillen. Daarnaast worden in 2021 de Omgevingswet en de Wet Private Kwaliteitsborging van kracht. Eén van de gevolgen hiervan is een afname van de legesopbrengsten. Welke omvang deze afname zal hebben wordt nu onderzocht en uitgewerkt in scenario's.

Grond- en vastgoedverkopen 250.000 V

De opbrengst van extra grond- en vastgoedverkopen worden ingeschat op € 250.000 in 2020 en jaarlijks € 35.000 vanaf 2021.

Autonome ontwikkelingen.

Het grootste deel van de autonome afwijkingen betreffen de afwijkingen in de kapitaallasten en doorbelasting. Deze worden niet meer apart benoemd.

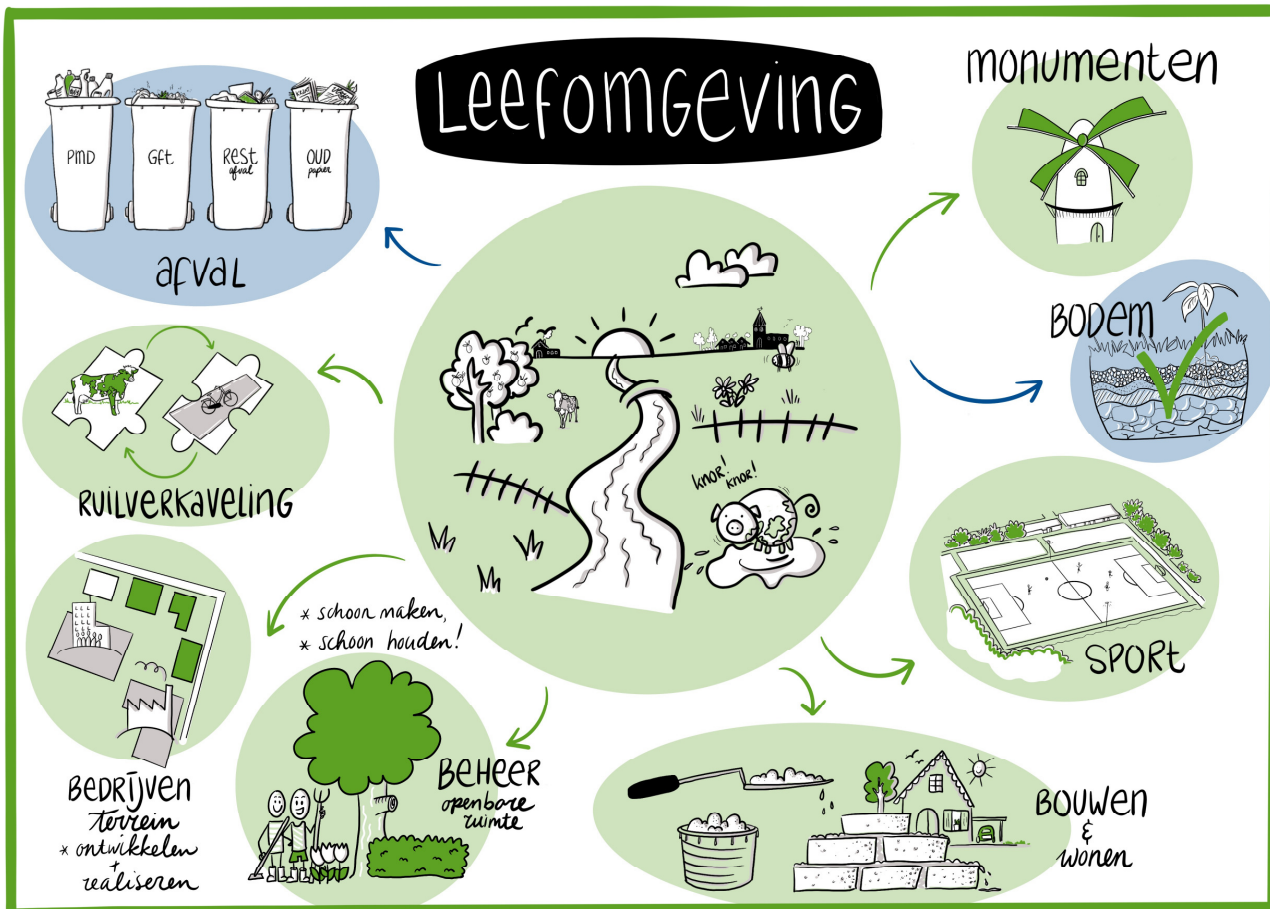
Verkeer vervoer / bermen 44.000 V

Dit budget was nodig voor het onderhoud aan de bermen door derden (verschralen en afreien van de bermen). Door aanschaf van materieel (hydraulische kraan) en vervanging van personeel wordt het onderhoud nu in eigen beheer gedaan (buitendienst). Hierdoor kan dit budget voor uitbesteed werk komen te vervallen.

Groenvoorziening 30.000 N

De bestrijding van de eikenprocessierups kost jaarlijks € 30.000 extra.

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2020	
	lasten	baten
Programma 1		
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.198	1.176
<i>Salarissen, pensioenen en vergoedingen raad, college B&W, rekenkamer, griffie, bestuurskosten en de accountskosten.</i>		
2.1 Verkeer en vervoer	5.876	78
<i>Verkeersbeleid, verkeersveiligheid, beheer en onderhoud wegen, gladheidsbestrijding, openbare verlichtingen en civieltechnische kunstwerken.</i>		
2.2 Parkeren	327	-
<i>Uren.</i>		
2.5 Openbaar vervoer	112	-
<i>Basismobiliteit.</i>		
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1	-
<i>Grondexploitatie bedrijventerreinen bijdrage zand- en grindwinning.</i>		
5.2 Sportaccommodaties	3.252	1.033
<i>Beheer, exploitatie en onderhoud sportaccommodaties voor sportbeoefening.</i>		
5.4 Musea	168	-
<i>Bijdrage oudheidkundige verenigingen.</i>		
5.5 Cultureel erfgoed	105	-
<i>Historische gebouwen, beschermde stads-en dorpsgezichten en overige objecten met historische waarde in de publieke ruimte.</i>		
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	4.186	28
<i>Bossen en natuurterreinen, groenvoorzieningen, speelplaatsen en landschapsbeleid.</i>		
7.2 Riolering	7.949	8.288
<i>Beheer en onderhoud, vervanging en uitbreiding riolering. O.b.v. GRP (Gemeentelijk Riolering Plan), Opbrengsten rioolheffing.</i>		
7.3 Afval	3.408	4.044
<i>Inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Opbrengsten afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.</i>		
8.1 Ruimtelijke ordening	649	18
<i>Bestemmingsplannen, Omgevingsvergunningen, plattelandsontwikkeling en Basisregistratie Grootchalige topografie.</i>		
8.2 Grondexploitatie(niet-bedrijventerreinen)	240	240
<i>Grondverwerving, bouw en woonrijp maken, verkoop van bouwrijpe gronden van niet-bedrijventerreinen (zie hiervoor 3.2).</i>		
8.3 Wonen en bouwen	1.735	541
<i>Omgevingswet, bouwvergunningen, volkshuisvesting, duurzaamheidsagenda en circulaire economie.</i>		
Totaal Programma 1	29.206	15.445

Programma 2: Een leefbare gemeente

Waarom en waartoe

In de gemeente Oude IJsselstreek doet iedereen ertoe. We willen een gemeente zijn waar inwoners bewust en gezond leven. Waar kinderen en jongeren kansen krijgen zich te ontwikkelen. Een samenleving waarin mensen elkaar ontmoeten en voor elkaar klaar staan. We kijken hierbij naar wat mensen wel kunnen en niet naar wat ze niet (meer) kunnen. We zien graag dat iedere inwoner meedoet en een bijdrage levert aan de maatschappij. Als mensen even -of langer- hulp nodig hebben, dan zorgen we daarvoor.

Er zijn flinke opgaven in het sociaal domein. We zien dat we meer hulp en ondersteuning moeten inzetten, onder andere door een toename van het aantal jongeren in de jeugdhulp maar ook door demografische ontwikkelingen zoals de vergrijzing. Tegelijkertijd hebben we te maken met financiële tekorten die om structurele veranderingen vragen.

We willen gaan doen wat echt nodig is. Wij hebben ervoor gekozen om te werken aan een kwaliteitsslag in het Sociaal Domein om binnen de financiële kaders te komen. Hierbij beogen wij een inhoudelijke verandering. Wij willen dingen anders doen en daardoor verbetering voor de inwoners realiseren. Ook willen wij dat de uitvoering van het Sociaal Domein binnen de financiële kaders wordt gebracht.

Ons doel is vooral om aan te sluiten bij al het goede en bestaande wat er al is. Denk aan het sterke verenigingsleven, de vele vrijwilligers die onze gemeente rijk is, initiatieven vanuit buurten en kernen en de inzet vanuit betrokken professionals. De ambitie/opgave is de beweging te maken naar versterking van de samenleving en het voorliggend veld. Dit moet ook zichtbaar worden in een (geleidelijke) ombuiging van de financiële verhoudingen. Op dit moment gaat nog steeds het grootste deel van het beschikbare budget naar de specialistische, geïndiceerde hulp. We willen toe naar minder inzet van middelen in de zwaardere zorg en meer inzet op preventie en samenleving.

De weg waarlangs we verder transformeren hebben we samengevat in drie hoofdlijnen:

- Normaliseren; wij willen het vermogen van mensen bevorderen om zich aan te passen en eigen regie te voeren in het licht van sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven (positieve gezondheid), wij willen dat niet allerlei zaken die gewoon bij het leven horen tot problemen worden gemaakt en als er toch zorg nodig is moet deze zo licht en dichtbij als mogelijk.
- Voorkomen; wij willen de preventieve infrastructuur van de kernen versterken, de sociale omgeving van onze inwoners heeft een belangrijke rol en wij willen dat deze optimaal kan helpen om zwaardere zorg te voorkomen.
- Innoveren/Samenwerken; wij zoeken naar strategische partners om samen te innoveren, slagkracht te vergroten en versnippering en bovenmatige administratieve lasten tegen te gaan. De doorgeslagen juridisering en marktwerking staat wat ons betreft de transformatie in de weg.

Bijdrage aan opgaven

Om hier invulling aan te geven zijn twee bestuurlijke hoofdogaven geformuleerd. Deze vormen het hart van dit programma:

- Meedoen aan de samenleving

Onder de opgave Meedoen aan de samenleving staan voor 2020 en verder vier grote bestuurlijke prioriteiten c.q. projecten op het programma:

- i. de Kwaliteitsslag (inclusief monitoring);
 - ii. de inrichting van de toegang tot Jeugd en de doorontwikkeling daarvan tot integrale toegang;
 - iii. het versterken van de samenleving (verdere transformatie van het basisniveau/voorliggend veld);
 - iv. de opgave rondom de uitvoering van de taken uit de Participatiewet.
- Een leven lang leren

De opgave Een Leven Lang Leren voeren we uit binnen Programma 2 en Programma 3.

Binnen Programma 2 gaat dit over Zorg en Ondersteuning, binnen Programma 3 over Economie.

Belangrijke doelstellingen binnen Programma 2 zijn het verbeteren van ondersteuning in en om de school, om schooluitval te voorkomen en laaggeletterdheid terug te dringen.

Overige aandachtspunten

Daarnaast is een aantal autonome (beleidsmatige) ontwikkelingen opgenomen. Het gaat dan onder andere om het actualiseren van het uitvoeringsbeleid voor informele zorg, het verbeteren van ondersteuning van vrijwillige inzet, het maken van nieuw beleid dat richtinggevend is voor de uitvoering van schuldhulpverlening de komende jaren en de ontwikkeling van de lokale en regionale aanpak van sport en gezondheid naar integraal preventief gezondheidsbeleid. Daarnaast vraagt de invoering van een aantal nieuwe wetten en verantwoordelijkheden onze aandacht in 2020. Het gaat dan om de voorbereiding en invoering van de nieuwe wet Inburgering per 1 januari 2021 en de decentralisatie Beschermd Wonen. In 2019 is de Adviesraad Sociaal Domein gestart. Wij betrekken hen volop bij de ontwikkelingen in 2020.

Leeswijzer

Het hoofdstuk voor programma 2 is als volgt opgebouwd:

- Opgave Meedoen aan de samenleving
 - Doelen en activiteiten
- Opgave Een leven lang leren
 - Doelen en activiteiten
- Kosten en financiële samenvatting
- Autonome ontwikkelingen in dit programma
- Reguliere taken in dit programma.

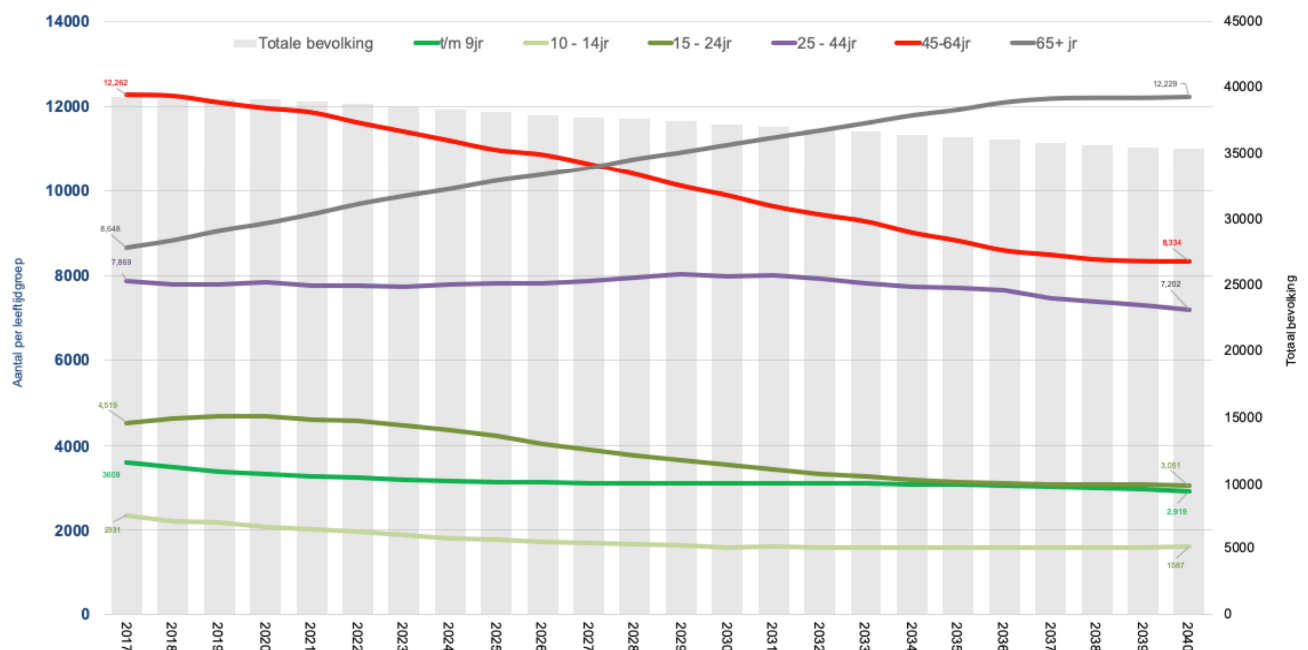
*2.1: Meedoen aan onze samenleving

Waarom?

Meedoen en participeren vanuit eigen mogelijkheden zijn voor mensen belangrijke elementen voor een gelukkig en zinvol leven. Dit is niet voor iedereen even vanzelfsprekend.

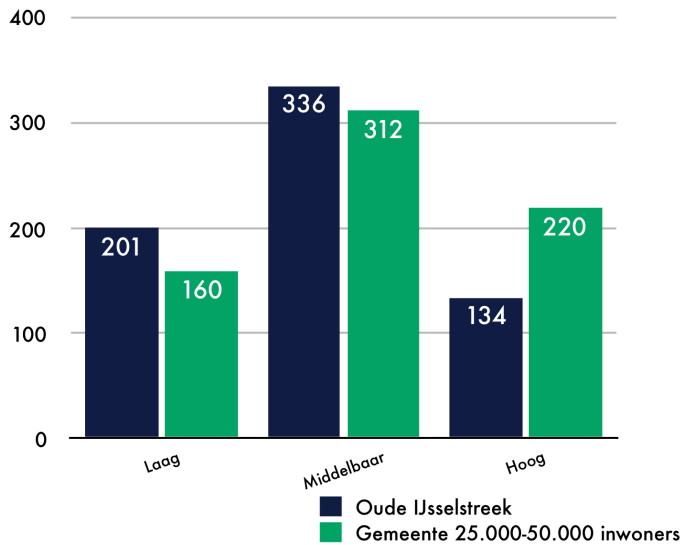
Veel van onze inwoners lopen bijvoorbeeld meer gezondheidsrisico's door leefstijl, geen of lage opleiding, schuldenproblematiek of werkloosheid. Ter illustratie is in diagram 4 het opleidingsniveau in onze gemeente afgezet tegen dat van gemeenten in onze grootteklasse. Mensen met een laag inkomen, vaak in combinatie met schulden, kunnen minder meedoen. Er zijn inwoners die leven in een sociaal isolement of die het door verschillende oorzaken ontbreekt aan een sociaal netwerk. De groep ouderen wordt, zoals uit onderstaande grafiek blijkt, groter en voor hen is informele hulp en ondersteuning bij het langer thuis kunnen wonen steeds meer nodig. Het aantal jongeren in de jeugdhulp neemt toe, de problematiek wordt complexer (en duurder). Niet alle inwoners doen mee, ondanks de inzet van maatschappelijke partners.

1. Prognose bevolking naar leeftijdsgroep 2017 - 2040

Bron: CBS

2. Opleidingsniveau beroepsbevolking per 1000 inwoners 15-64 jaar

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Waar gaan we naartoe?

-2.1.1: Iedereen werkt en handelt vanuit onze leidende principes.

De leidende principes:

Wat mogen inwoners van elkaar verwachten:

- Zelf, met het eigen netwerk en dan buiten het eigen netwerk.
- Voorkomen is beter dan genezen.
- Iedereen doet mee en draagt bij aan de inclusieve samenleving.
- Uitgaan van wat kan of wat geleerd kan worden.

Wat mogen inwoners van de gemeente verwachten:

- Zo licht en kort als mogelijk, zo zwaar en lang als noodzakelijk.
- Processen zijn simpel, direct en in samenhang.
- Professionals: 'het resultaat telt'.
- Lokaal waar het kan, regionaal waar het beter is.

Wat gaan we doen?

-2.1.1.1: Versterken samenleving; komen tot een samenhangend en dekkend basisniveau.

Een van de bestuurlijke prioriteiten voor 2020 e.v. is te komen tot versterking van het basisniveau.

Met basisniveau bedoelen we alle voorzieningen die vrij toegankelijk zijn voor inwoners. Denk aan school, sportverenigingen, culturele clubs, buurtactiviteiten en bibliotheek. Ook professionele ondersteuning die vrij toegankelijk is (voorliggend veld), zoals het sociaal werk valt onder het basisniveau.

Kort samengevat; alles wat in buurten wijken aanwezig is waarvoor geen indicatie nodig is.

In 2019 is het transformatieproces van het basisniveau gestart met een aantal inzichten:

- Behoeftte aan een meer samenhangend en dekkend voorzieningenniveau, verminderen van de versnippering en dubbelingen;
- Behoeftte aan overzicht en communicatie over de bestaande voorzieningen. Inwoners en partners kennen onvoldoende de weg en niet iedereen weet wat er allemaal is.

- Meer komen tot vroege signalering. Samen ontdekken hoe we er 'twee stappen eerder' bij kunnen zijn, wat daarvoor nodig is, wat kan en hoe we er samen vorm aan geven.

Op basis van een opdrachtschrijving en een procesaanpak vervolgen we dit proces in 2020. Dat doen we samen met inwoners en partners, en in aansluiting op de andere ontwikkelingen als het nieuwe lokale team jeugd. In deze aanpak past ook het realiseren van een informatiepunt dat voor iedereen toegankelijk is. Dit leidt tot vastgestelde kaders voor het basisniveau in 2020 en aansluitend nieuwe uitvoeringafspraken.

-2.1.1.2: Hulp en ondersteuning organiseren we zo dicht mogelijk 'bij huis'.

De hulp en ondersteuning houden we zo dicht mogelijk 'bij huis', zodat inwoners zoveel mogelijk op eigen gelegenheid en zoveel mogelijk binnen onze gemeente de ondersteuning kunnen bereiken. Daarvoor brengen we de huidige vervoersbewegingen naar dagbesteding in beeld en onderzoeken we de mogelijkheden om de reisafstanden te beperken. Daarnaast geven we het lokaal team jeugd vorm op bestaande plekken dichtbij inwoners.

-2.1.1.3: Uitvoeren kwaliteitsslag in het sociaal domein.

Met de 'kwaliteitsslag in het sociaal domein' willen we op basis van visie ombuigingen realiseren om binnen de financiële kaders te komen. Hiervoor is een lijst met projecten en acties vastgesteld die in 2020 en volgende jaren (meer) tot uitvoering worden gebracht en tot financieel voordeel moeten gaan leiden. We monitoren de voortgang en financiële uitkomsten van de projecten. Belangrijke maatregelen in het kader van de kwaliteitsslag zijn o.a. het komen tot minder hulpaanbieders en een andere wijze van financieren, het experiment 'Meedoen werkt' en de kwaliteitsmedewerker jeugd. Enkele van deze maatregelen worden ook apart binnen dit programma benoemd. De kwaliteitsslag is een doorgaand proces waarbij we ook in 2020 nieuwe initiatieven starten vanuit de uitgangspunten: normaliseren, voorkomen en samenwerken/innoveren.

Waar gaan we naartoe?

-2.1.2: Onze inwoners worden integraal en snel geholpen.

De inwoner ervaart zo min mogelijk barrières bij het stellen van een vraag in het sociaal domein. Ook is voor hen duidelijk wat er met de vraag gebeurt en van wie zij een antwoord kunnen verwachten. Eventuele ondersteuning wordt in samenhang ingezet.

Wat gaan we doen?

-2.1.2.1: We maken concrete afspraken over samenwerking en afstemming.

Door samenwerking tussen organisaties in het basisniveau en de zorgaanbieders verbeteren we de hulp aan inwoners. We stemmen af met overige verwijzers (zoals huisartsen en gecertificeerde instellingen) over de beschikbaarheid van voorzieningen in het basisniveau en hun samenwerking met zorgaanbieders. Door te bouwen aan het vertrouwen met overige verwijzers en het maken van concrete afspraken met deze verwijzers, realiseren we gerichtere verwijzingen en een doorlopende ketenaanpak.

Deze actie heeft een relatie met 2.1.1.1. en sluit daarmee ook aan op de drie hoofdlijnen, normaliseren, voorkomen en innoveren/samenwerken.

-2.1.2.2: Inrichten van de toegang tot Jeugd en de doorontwikkeling daarvan tot integrale toegang.

Vanaf 1 januari 2020 voert één samenwerkingspartner de opvoed- en opgroei-ondersteuning, de toegang tot jeugdhulp en de regievoering op jeugdhulp uit. Professionals van deze partner werken verspreid door de gemeente op plaatsen waar inwoners toch al komen (op school, bij de huisarts, bij het consultatiebureau, etc.). Samen met professionals die werkzaam zijn op die plaatsen zorgt de samenwerkingspartner voor het normaliseren en voorkomen van opvoedproblematiek. En wanneer dat nodig is zorgt de partner voor het inzetten van ondersteuning en hulp.

Met de samenwerkingspartner en de partners in het voorliggend veld onderzoeken we in 2020 of en hoe meer vormen van jeugdhulp door de samenwerkingspartner vrij toegankelijk georganiseerd kunnen worden.

-2.1.2.3: Online hulp- en dienstverlening uitbreiden in afstemming met het informatiepunt als genoemd onder 2.1.1.1.

We willen de huidige portal voor online hulpverlening uitbreiden en meer samenwerkingspartners aan laten sluiten op deze portal. Daarnaast treffen we voorbereidingen voor de ontwikkeling van een (nieuw) integraal, voor iedereen toegankelijk informatiepunt, waar nieuwe ontwikkelingen zoals het lokaal team jeugd op aangesloten kunnen worden. Het toegankelijk en vindbaar maken van voorzieningen (sociale kaart) en online hulp wordt steeds belangrijker en zien we als een belangrijke opgave voor de komende jaren.

Waar gaan we naartoe?

-2.1.3: Inwoners zijn meer zelfredzaam en samenredzaam.

De samenleving verandert voortdurend en vraagt daarmee ook anders denken en doen van inwoners, partners en gemeente. Samen willen we maatschappelijke effecten behalen. Inwoners, ondernemers en andere partners betrekken we in toenemende mate (vooraf) bij het ontwikkelen van beleid en de uitvoering daarvan. Organisaties en groepen inwoners nemen zelf ook initiatief om problemen op te lossen, of kansen te pakken die de zelf-en samenredzaamheid bevorderen. Vanwege de grote diversiteit aan uitdagingen vraagt dit een open en flexibele houding of rol van de gemeente, het bestuur en haar ambtenaren.

Wat gaan we doen?

-2.1.3.1: Aan de slag met nieuwe vormen van participatie.

Bij nieuwe activiteiten en projecten geven we verder vorm aan participatie door inwoners en partners, maar ook de gemeenteraad, vroegtijdig in het proces te betrekken. We zoeken daarbij naar nieuwe vormen waarmee inwoners en partners actief kunnen deelnemen en besluitvorming, waar mogelijk en gewenst, gezamenlijk tot stand komt. We willen van klassieke inspraakprocedures naar samen met inwoners en partners stap voor stap invulling geven aan beleid en uitvoering. Dit vraagt van ons een andere invulling van rollen, taken en verantwoordelijkheden. De rol, betrokkenheid en ideeën van de adviesraad Sociaal Domein hierin stemmen we graag met hen af.

-2.1.3.2: Laagdrempelige ontmoeting in de wijk faciliteren.

We stimuleren initiatieven in de wijk die de ontwikkelingskansen van jeugdigen vergroot. Daarnaast realiseren we een vermindering van de instroom in geïndiceerde dagbesteding en een verschuiving naar algemene vrij toegankelijke voorzieningen voor ontmoeting en activiteiten. Door laagdrempelige ontmoeting in de wijk te faciliteren willen we de participatie bevorderen en eenzaamheid en sociale uitsluiting verminderen. We gaan hierbij uit van bestaande plekken in kernen, wijken en buurten.

-2.1.3.3: Beleid ontwikkelen voor schuldhulpverlening.

In 2020 ontwikkelen we nieuw beleid voor schuldhulpverlening. Dit doen we via een participatief proces samen met betrokkenen, waaronder bijvoorbeeld Schuldhulpmaatjes en onze Welzijnspartners. We willen werken vanuit preventie, het voorkomen van (problematische) schulden en het versterken van eigen regie van inwoners en de samenwerking met partners. Daarnaast is er aandacht voor nazorg en het voorkomen van recidive.

-2.1.3.4: Invoering nieuwe Wet inburgering.

op 1 januari 2021 treedt de nieuwe Wet inburgering in werking. In het nieuwe stelsel krijgen gemeenten de regie over de inburgering. Nieuwkomers worden hiermee vanaf het eerste moment goed begeleid zodat zij zo snel mogelijk kunnen meedoen in de samenleving. Het doel is: meer maatwerk en sneller ingeburgerd raken. In 2020 bereiden we, samen met de regio, de invoering van de wet voor. Voor de statushouders die nog onder huidige wetgeving vallen, worden ook maatregelen getroffen.

-2.1.3.5: Uitvoering taken Participatiewet onder eigen regie.

In 2019 hebben we besloten om de taken die voortkomen uit de Participatiewet onder eigen regie uit te voeren. Het voornemen uit te treden uit de gemeenschappelijke regeling Laborijn wordt geëffectueerd. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2019 gestart en deze lopen door in 2020. Parallel aan dit bestuurlijke proces, onderzoeken we alternatieven voor de uitvoering en bereiden deze voor. In 2020 wordt hierover een besluit genomen.

Ook op het terrein van werk zijn we aan het transformeren.

-2.1.3.6: Experiment Meedoen Werkt!

We gaan door met het experiment 'Meedoen Werkt!' naast de bestaande aanpak van Laborijn. Het doel is ca 300 inwoners die aan de kant staan en afhankelijk zijn van inkomensondersteuning, de kans bieden om mee te doen. Het gaat specifiek om inwoners die:

- in staat zijn direct of op termijn betaalde arbeid te verrichten;
- kunnen meedoen in de vorm van vrijwilligerswerk;
- hulp/ondersteuning nodig hebben.

-2.1.3.7: Realiseren van betere aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt.

We ontwikkelen trajecten met onze partners in het onderwijs en bedrijfsleven voor een betere aansluiting op de arbeidsmarkt. De samenwerking die is opgezet met o.a. Anton Tijdink Techniekopleiding en de circa 80 daaraan gelieerde bedrijven in de Achterhoek – biedt inwoners die afhankelijk zijn van inkomensondersteuning een opleiding met baangarantie.

-2.1.3.8: Doorontwikkeling Meedoen.

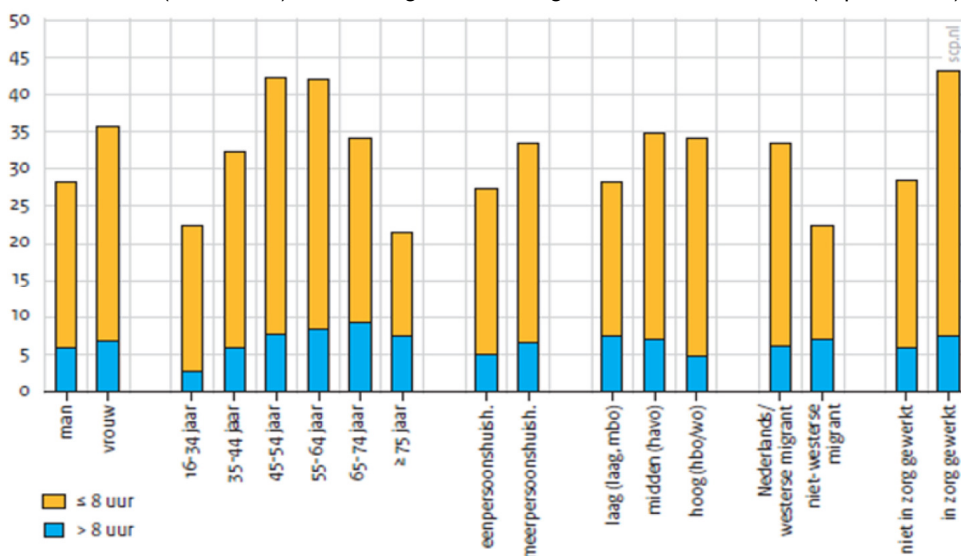
In 2019 hebben we nieuwe afspraken gemaakt met de Voedselbank, de Mini Manna Markt, Schuldhulpmaatjes en de formulierenhulp. We hebben de Meedoenregeling ingevoerd, en een kindpakket beschikbaar gemaakt. Er is veel gebeurd, maar we zijn er nog niet. In 2020 houden we scherp in de gaten hoe deze zaken zich verder ontwikkelen, en waar we nog verdere verbeteringen kunnen toepassen.

Waar gaan we naartoe?

-2.1.4: Vrijwilligers en inwoners die mantelzorg verlenen voelen zich erkend, gewaardeerd en weten dat er ondersteuning mogelijk is.

Vrijwilligers en mantelzorgers vervullen een belangrijke rol bij de ondersteuning van onze inwoners. Onderstaand diagram geeft het aantal mantelzorgers in onze gemeente weer. Ons doel is dat zij zich erkend en gewaardeerd voelen en weten dat er ondersteuning mogelijk is als zij dat nodig hebben. Zij worden gesteund door elkaar, hun omgeving en als het nodig is ook door de gemeente. En kunnen mede daardoor hun inzet volhouden.

3. Geven van (intensieve) mantelzorg naar achtergrondkenmerken, 2016 (in procenten)

Bron: SCP/CBS (IZG '16)

Wat gaan we doen?

-2.1.4.1: Actualiseren uitvoeringsbeleid informele zorg en verbeteren ondersteuning van vrijwillige inzet.

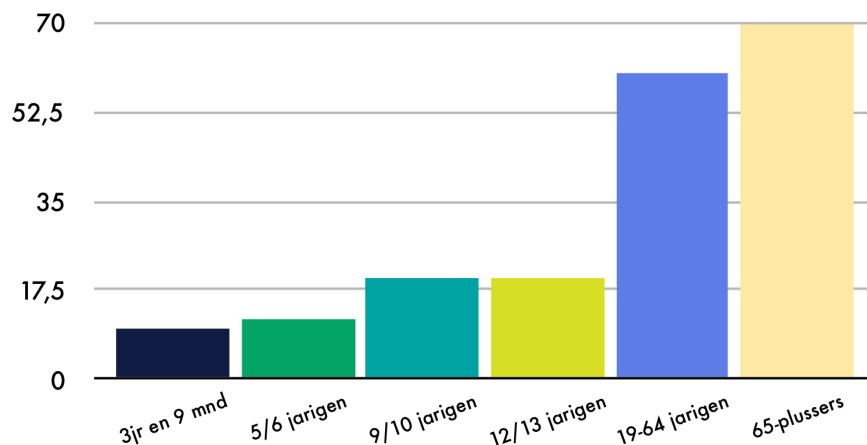
Er is gestart met het actualiseren van het uitvoeringsbeleid informele zorg (mantelzorg ondersteuning). En we hebben verbeteringsuggesties bij organisaties, die werken met vrijwilligers, opgehaald. In 2020 stemmen we de uitkomsten en het tot nu toe ontwikkelde uitvoeringsbeleid op informele zorg af met de nieuwe uitvoeringspartner op dit terrein. En we brengen de nieuwe samenwerkingspartner samen in het lokaal team jeugd. Onderdeel is bijvoorbeeld het realiseren van een integrale methodische aanpak ondersteuning van informele zorg waarbij professionals in het basisniveau op eenzelfde wijze informele zorg stimuleren en inwoners activeren. Dat leidt in 2020 tot een gedragen en nieuw vastgesteld beleid informele zorg en uitvoeringsafspraken.

Waar gaan we naartoe?

-2.1.5: De gezondheidsvaardigheden van onze inwoners verhogen.

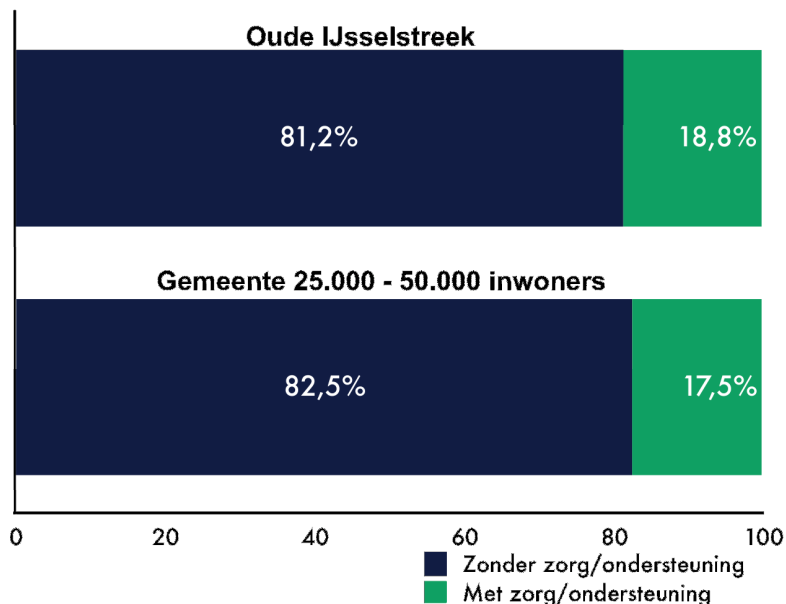
Wij willen de gezondheidsvaardigheden van onze inwoners verhogen zodat zij in staat zijn om zelf hun (gezondheids)problemen op te lossen of te voorkomen. Zij beschikken over informatie over gezond leven, begrijpen die informatie en zijn daardoor actief bezig met hun gezondheid. De mate van overgewicht en zorgafname zijn hierna in beeld gebracht.

4. Matig en ernstig overgewicht in Oude IJsselstreek

Bron: 20190510 Infographic Gezonde Leefomgeving OIJ

5. Huishoudens zonder en met zorg en ondersteuning

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Onderstaande activiteiten zijn geordend van algemeen preventief tot individueel curatief

Wat gaan we doen?

-2.1.5.1: Uitvoeren preventieprogramma 'positieve gezondheid en preventie'.

We implementeren het regionaal preventieprogramma 'Positieve gezondheid en preventie'. Dit programma vormt de basis van onze lokale activiteiten op het gebied van preventie.

-2.1.5.2: Sport en bewegen als middel inzetten voor een gezonde samenleving.

In 2020 voeren we lokaal en regionaal het Regionaal Sportakkoord uit. Sport en bewegen is een middel voor een gezonde samenleving. Met Achterhoek in Beweging zetten we onder andere in op de volgende thema's: gezonde jeugd, vitaal ouder worden, sporten voor mensen met een beperking en de sportieve beroepsbevolking. Ambitie is om iedere inwoner een leven lang plezier te laten beleven aan sporten en bewegen. De buurtsportcoaches hebben hier een begeleidende en uitvoerende rol in.

-2.1.5.3: Uitvoering Cultuur- en Erfgoedpact (CEPA).

In 2020 geven we lokaal en regionaal (Achterhoek), in cofinanciering met de Provincie Gelderland, uitvoering aan het CEPA. Cultuur zetten we in als middel voor een inspirerende leefomgeving en een gezonde samenleving. Het CEPA kent lokale en regionale projecten rondom thema's als kunst en cultuur, erfgoed, educatie, ontspanning en gezonde levensstijl. Ambitie is om iedere inwoner in aanraking te brengen met cultuur in al zijn verscheidenheid. In de cultuurcoalitie die het CEPA uitvoert, zitten betrokken culturele partners en ondernemers. In 2020 geven we vorm aan de nieuwe projectperiode 2021-2024.

-2.1.5.4: Uitreiking 'kunst en cultuurprijs Oude IJsselstreek' en 'sportprijs Oude IJsselstreek'.

Cultuur en sport bieden inwoners kansen om mee te doen, zichzelf te ontwikkelen en te ontspannen. Cultuur en sport hebben ook een preventieve werking als het gaat om welzijn en gezondheid. Met ingang van 2020 reiken wij jaarlijks de Kunst- en Cultuurprijs Oude IJsselstreek uit, als opmaat naar het nieuwe culturele seizoen. Daarmee spreken wij de waardering uit voor de kwaliteit en de prestaties die verenigingen, organisaties en kunstbeoefenaars leveren voor de gemeenschap.

Voor de sportprijs kijken we naar de behaalde prestaties in het afgelopen jaar. Hiermee spreken wij waardering uit voor sportieve prestaties op elk niveau.

-2.1.5.5: Inbedden Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg WvGGz.

We realiseren in 2020 een soepele overgang van de Wet bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen WBOPZ naar de WvGGz die recht doet aan de uitgangspunten van de sluitende aanpak personen met verward gedrag. We maken regionaal (Noord- en Oost Gelderland) een kader en afspraken over crisismaatregelen en implementeren deze lokaal in de domeinen Veiligheid en Zorg. In 2020 volgt de inbedding lokaal en evalueren we de voortgang.

-2.1.5.6: Voorbereiden decentralisatie beschermd wonen.

Het Rijk heeft besloten dat er meer tijd wordt genomen voor de decentralisatie beschermd wonen. In tien jaar tijd wordt beschermd wonen een taak van alle gemeenten en niet meer, zoals nu, die van centrumgemeenten. Vanaf 2022 vallen nieuwe cliënten beschermd wonen onder de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke gemeenten. De financiële middelen worden vanaf dan over alle gemeenten verdeeld via een nieuw, objectief verdeelmodel. In 2018 hebben de colleges van de Achterhoekse gemeenten de regiovisie opvang en bescherming vastgesteld. In 2020 bereiden we de decentralisatie van beschermd wonen verder voor. Hierbij staan de financiën en de uitvoering van de maatschappelijke opvang centraal. Doel is een snellere doorstroom in de maatschappelijk opvang, eventueel in combinatie met beschermd wonen.

Waar gaan we naartoe?

-2.1.6: Binnen 4 jaar een inclusieve gemeente.

We zijn binnen 4 jaar een inclusieve gemeente die zoveel als mogelijk zonder drempels toegankelijk is. Inwoners merken op fysiek en sociaal gebied dat er rekening gehouden wordt met hun beperking of de beperking van een ander.

Wat gaan we doen?

-2.1.6.1: Uitvoeren van activiteiten samen met de werkgroep Onbeperkt meedoen.

We voeren samen met inwoners (werkgroep Onbeperkt meedoen) een aantal activiteiten uit, zoals:

- het scholenproject op basisscholen om de bewustwording over dit onderwerp te vergroten;
- het betrekken van de achterban door het organiseren van bijeenkomsten;
- bezoeken van evenementen voor meer bewustwording en een betere toegankelijkheid.

-2.1.6.2: Uitvoeren acties als vervolg op 0-meting.

We hebben in 2019 een 0-meting uitgevoerd. Deze geeft antwoord op de vraag waar we staan en waar we nog stappen kunnen zetten richting een inclusieve gemeente. De rapportage is in september 2019 opgeleverd.

Na de bespreking met de raad in december zetten we deze om in concrete acties. De uitvoering start in 2020.

***2.2: Een leven lang leren**

Waarom?

Leren en ontwikkelen draagt bij aan een kansrijk en succesvol leven voor alle inwoners. Door nieuwe vaardigheden en kennis op te blijven doen, kan iedereen blijven meedoen, inzetbaar blijven en daarmee zingeving aan het leven geven.

Waar gaan we naartoe?

-2.2.1: Alle inwoners van de gemeente hebben een startkwalificatie.

Inwoners tot 27 jaar zonder startkwalificatie hebben we in beeld en ondersteunen we bij het verkrijgen van een startkwalificatie of het realiseren van een beter toekomstperspectief.

Wat gaan we doen?

-2.2.1.1: We werken aan het regionale plan Achterhoekse jongeren in beeld.

We benaderen jongeren tussen 23-27 jaar zonder startkwalificatie die niet zijn ingeschreven bij een school, niet deelnemen aan dagbesteding, en geen werk of uitkering hebben actief. Samen met onze partners begeleiden we deze doelgroep vervolgens naar school, werk of zinvolle dagbesteding met toekomstperspectief.

Waar gaan we naartoe?

-2.2.2: We dringen laaggeletterdheid in onze gemeente terug.

Ook in onze gemeente komt laaggeletterdheid voor, vaak niet zichtbaar. Wij zetten ons in om laaggeletterde inwoners te helpen zodat ze nog beter kunnen meedoen in de samenleving.

Wat gaan we doen?

-2.2.2.1: We zoeken samenwerkingspartners om laaggeletterden te vinden en te ondersteunen.

We werken de uitkomsten van de expertmeeting (next step) samen met partners zoals verenigingen, (voor)scholen, werkgevers etc. uit in een gedragen plan.

We vragen deze partners expliciet aan te geven of zij bereid zijn binnen hun mogelijkheden in te zetten op laaggeletterdheid, zodat meer mensen die laaggeletterd zijn worden bereikt en naar bestaand hulpaanbod geleid kunnen worden.

We kijken hierbij ook naar wat de provincie hierin kan betekenen.

Wat kost het?

Programma 2 (x 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten					
Bestaand beleid	47.687	45.946	45.437	45.492	45.492
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	481-	2.547-	2.768-	3.013-
Autonome ontwikkelingen	-	6.184	6.266	6.179	6.175
Totaal lasten	47.687	51.648	49.157	48.903	48.653
Baten					
Bestaand beleid	9.758	10.674	10.200	10.200	10.200
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	766	741	741	741
Autonome ontwikkelingen	-	255	324	520	661
Totaal baten	9.758	11.695	11.265	11.461	11.602
Totaal programma 2	37.929-	39.953-	37.892-	37.442-	37.051-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	553	534	533	525	521
Verdeling interne kosten	2.438	2.057	2.057	2.057	2.057
Totaal	2.991	2.591	2.590	2.582	2.578

Beleidsmatige ontwikkelingen.

Hierna staan de belangrijkste afwijkingen voor het jaar 2020 toegelicht.

	2020	2021	2022	2023
<i>Sociaal domein</i>				
Tekort (obv situatie februari 2019)	-5.360	-5.150	-4.870	-4.870
Maatregelen sociaal domein	1.853	3.300	3.544	3.694
Totaal sociaal domein	-3.508	-1.850	-1.326	-1.176
effecten meicirculaire	1.667	1.615	755	915
stelpost uitkomst onderzoek jeugdzorg			668	668
overige wijzigingen	-60	10	-40	-40
Begroting Laborijn	-260			
Totaal sociaal domein	-2.161	-225	57	367

gepresenteerd in de voorjaarsnota

Overige beleidsmatige ontwikkelingen (buiten de hekjes)

Kunst en cultuur

10.000 V

Door minder actief te participeren en meer externe middelen te genereren via de subsidiemedewerker, is de verwachting kan de begroting voor 2020 en 2021 jaar met € 10.000 kan worden bijgesteld.

Inclusie

20.000 V

Budget kan voor 2020 en 2021 van € 45.000 naar € 25.000 door vooral gebruik te maken van eigen menskracht en bestaande middelen. Het gaat vooral om een verandering in werkwijze, houding en gedrag, wat na invoering onderdeel wordt van het going concern.

Samenlevingsinitiatieven

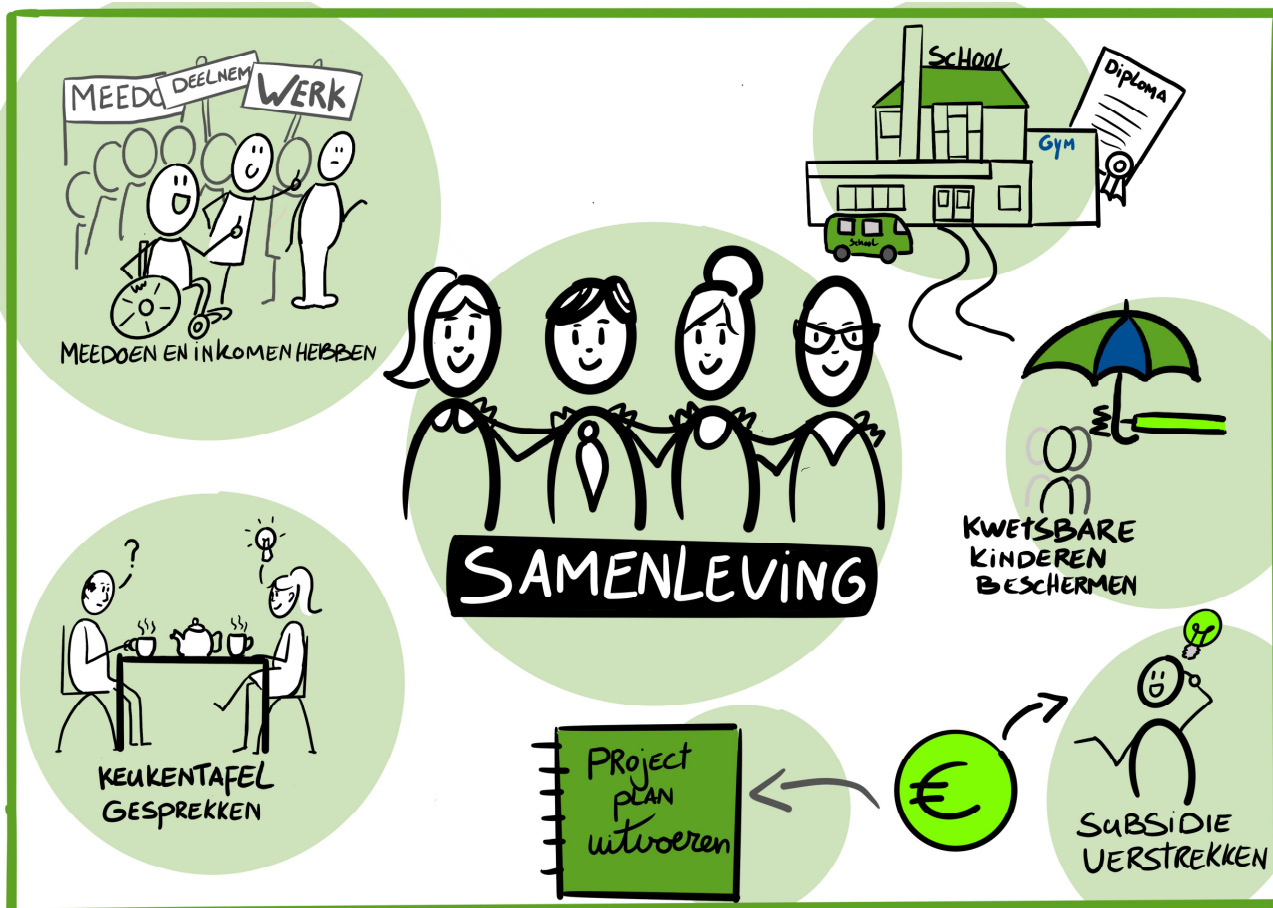
20.000 V

Het budget voor de samenlevingsinitiatieven is € 60.000. Dit kan in principe voor 2020 en 2021 naar beneden worden bijgesteld, door meer gebruik te maken van bestaande budgetten en vooral te ondersteunen.

Autonome ontwikkelingen.

Het grootste deel van de autonome afwijkingen betreffen de afwijkingen in de kapitaallasten en doorbelasting. Deze worden niet meer apart benoemd.

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000) Programma 2	2020	
	lasten	baten
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.374	1.027
<i>Onderwijsbeleid, uitvoering onderwijsachterstanden, leerlingenvervoer, peuterspeelzalen, stimulering schooldeelname.</i>		
5.1 Sportbeleid en activering	909	280
<i>Ondersteunen en stimuleren van recreatieve sportbeoefening. Oa subsidies sportverenigingen, Achterhoek in beweging en buurtsportcoaches.</i>		
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.963	4
<i>Activiteiten ter bevordering van beeldende kunst, muziek, dans en toneel. Oa. Culturele subsidies oa Dru en bijdrage muziekschool.</i>		
5.6 Media	977	85
<i>Bibliotheken, Regionaal Media Centrum.</i>		
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.978	305
<i>Statushouders, subsidiering maatschappelijke stichtingen, buurtcentra, samenlevingsinitiatieven, vrijwilligerswerk, preventie jeugd, senioren, maatschappelijk werk, toezicht kinderopvang, gezond in de stad en schoolmaatschappelijk werk.</i>		
6.3 Inkomensregelingen	12.962	9.077
<i>Inkomens- en bijstandsvoorzieningen oa de bijdrage aan Laborijn, bijzondere bijstand en kwijtschelding gemeentelijke belastingen. Rijksbijdrage BUIG.</i>		
6.4 Begeleide participatie	4.875	-
<i>Voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie oa beschut werk en werkverbanden sociale werkvoorziening uitgevoerd door Laborijn.</i>		
6.5 Arbeidsparticipatie	1.098	-
<i>Op arbeidgerichte participatie- en re-integratievoorzieningen (Laborijn).</i>		
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	956	334
<i>Materiële voorzieningen verstrekt om zelfstandig te kunnen (blijven) functioneren, onder meer leef- en woonvoorzieningen.</i>		
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	9.498	527
<i>Dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking, oa. Hulp in het huishouden, schuldhulpverlening, regiotaxi en Wmo.</i>		
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	10.739	57
<i>Jeugdhulpverlening individuele voorzieningen.</i>		
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	192	-
<i>Uren.</i>		
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.296	-
<i>Jeugdbescherming, jeugdreclassering en Veilig thuis.</i>		
7.1 Volksgezondheid	830	-
<i>Bijdrage GGD, hartveilig wonen.</i>		
Totaal Programma 2	51.648	11.695

Programma 3: De werkende gemeente

Waarom en waartoe

In de gemeente Oude IJsselstreek werken mensen hard en blijven onze inwoners, zowel jong als oud, (bij)leren en genieten daarnaast van hun vrije tijd. De economie is essentieel voor de leefbaarheid van nu en de toekomst. Deze draait nu goed. Dat willen we graag zo houden, maar ook verder versterken zodat de economie robuust, wendbaar en toekomstbestendig is. Dat doen we vooral niet alleen, maar samen. Want samen sta je sterker, dat weten we als geen ander. Samen met onze bedrijven, onderwijsinstellingen, maatschappelijke partners maar ook samen met andere gemeenten binnen en buiten Nederland. Om hier invulling aan te geven zijn drie bestuurlijke opgaven geformuleerd.

- Een leven lang leren
- Een bloeiende economie biedt kansen voor inwoners en bedrijven
- Over onze grenzen heen kijken.

Onze gemeente kenmerkt zich door een clustering van de innovatieve maakindustrie, met kleine specialistische MKB-bedrijven en bedrijven die zelfs wereldspelers zijn. Daarom willen we het economisch ecosysteem/ economisch milieu zo gezond, sterk, en fit mogelijk houden. Dat betekent dat we zorgen voor voldoende toekomstbestendige bedrijventerreinen, vitale winkelkernen en toegankelijk en beschikbaar onderwijs in alle niveaus en voor alle leeftijden.

Bijdrage aan opgaven

De grootste uitdagingen in het 'economische domein' zijn verwoord in drie bestuurlijke opgaven, het hart van dit programma. Met het aanpakken van deze opgaven reageren we op de grootste ontwikkelingen en uitdagingen die op ons af komen. De grootste uitdagingen zien we nu in een goede aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt, maar ook in het voorbereiden op economische schommelingen, zodat werkgevers, werknemers en de overheid samen toekomstbestendige afspraken maken.

Een leven lang leren

Leren en blijven leren is essentieel voor de (blijvende)aansluiting van werknemers op de arbeidsmarkt. Maar wellicht nog belangrijker: het draagt bij aan een veelbelovend en gelukkig leven voor alle inwoners. Door nieuwe vaardigheden en kennis op te blijven doen kan iedereen blijven meedoen, inzetbaar blijven en daarmee zingeving aan het leven geven. We zien een risico in het beschikbare personeel op het gebied van techniek en zorg. We gaan onderzoeken wat de mogelijkheden van de gemeente zijn om de wendbaarheid van de arbeidsmarkt samen met werkgevers en onderwijsinstellingen te vergroten. Die samenwerking leidt hopelijk tot het actiever realiseren van gezamenlijke doelen, en het besef van gezamenlijke verantwoordelijkheden om iedereen mee te kunnen laten doen aan de samenleving. Uiteraard nemen we onze eigen verantwoordelijkheden serieus en zorgen we voor de uitvoering van het IHP (Integraal Huisvestingsplan).

Een bloeiende economie biedt kansen voor inwoners en bedrijven

We willen optimale omstandigheden organiseren voor bedrijven. Dat doen we door te blijven investeren in de kwaliteit van bedrijventerreinen en winkelkernen. Waar nodig actualiseren we bestemmingsplannen. We zetten ondernemersfondsen op waar interesse is. En per bedrijventerrein komen we met een actieplan voor revitalisering en/of parkmanagement. We nemen het initiatief om onze kernen vitaal te houden en hopen hiermee leegstand in economisch vastgoed te verminderen. Hierdoor wordt de economie robuuster en toekomstbestendiger.

Toerisme is een belangrijk onderdeel van economie. Het zorgt voor ongeveer 5% van de werkgelegenheid. En het draagt bij aan de charme van de gemeente en regio en aan mogelijkheden van onze inwoners om te recreëren.

Over onze grenzen heen kijken

Samen sta je sterker. De opgaven en uitdagingen waar we voor staan zijn te groot om alleen op te pakken. Samenwerking biedt kansen en mogelijkheden die je alleen niet ziet of krijgt. Maar ook om onze eigen ambities te realiseren is samenwerking vaak een voorwaarde. Samenwerken is dus een belangrijke opgave. De resultaten hiervan communiceren ook. Daarom willen we actief bijdragen aan de realisatie van Achterhoek Visie 2030, samen met de gemeente Doetinchem en Montferland mogelijke samenwerking met de Regio Rijn-Waal verkennen en versterken, en onze inwoners op de hoogte brengen en houden van wat alle vormen van samenwerking ons brengt. Daarnaast organiseren we de activiteiten die op de uitvoeringsagenda van de werkgroep IJzeren Ring (Ring van Europese IJzersteden) staan.

***3.2: Een leven lang leren**

Waarom?

Een mens ontwikkelt zich zijn hele leven lang. Door die ontwikkeling leren mensen vaardigheden en eigenschappen, waardoor zij zichzelf kunnen redden in de samenleving. De maatschappij verandert voortdurend. De combinatie met razendsnelle technologische ontwikkelingen maakt ook dat mensen moeten blijven leren om aansluiting te behouden. Dat moet iedereen in principe zelf doen, maar gelukkig kunnen anderen daar soms bij helpen. Veel nieuwe dingen leer je op school of tijdens je werk. Overheid, Onderwijs en Ondernemers hebben daarom samen de verantwoordelijkheid om inwoners te helpen leren.

Onderwijs

Aanbod voldoende scholen en soorten opleidingen die aansluiten bij de behoeften en capaciteiten van onze inwoners.

Onderwijsinstellingen zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor het geven van onderwijs. Daarnaast bieden zij ondersteuning bij incidentele hulpvragen van kinderen en hun ouders. Vanuit Passend Onderwijs is het de bedoeling dat kinderen zo thuisnabij mogelijk onderwijs kunnen genieten. Scholen moeten daartoe onderling afspraken maken, en er samen voor zorgen dat kinderen met aanvullende behoeften zo goed mogelijk worden geholpen. Zo moet iedereen in staat zijn om een startkwalificatie te behalen.

Overheid – Sociaal Domein

Preventieve actie gericht op het voorkomen van schooluitval, of terugval naar een uitkering vanuit arbeid. In samenwerking met onderwijs, en als aanvulling op het reguliere ondersteuningsaanbod vanuit scholen kan de gemeente extra ondersteuning bieden om te voorkomen dat kinderen uitvallen uit het onderwijsstelsel. Bijvoorbeeld door Onderwijs Achterstanden Beleid, leerlingenvervoer, bestrijding van laaggeletterdheid, of algemene versterking van het basisniveau.

Ondernemers – Arbeidsmarkt

Bevorderen van de kwalificaties van het eigen personeel en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Daarbij zorgen voor de wendbaarheid van het arbeidspotentieel. Goed om in gedachten te houden is dat de gemeente natuurlijk ook een werkgever is, en dus ook moet kijken naar goed werkgeverschap en het ontwikkelen van haar personeel.

Werkgevers kunnen hun personeel cursussen aanbieden, om kennis op te doen en competenties te ontwikkelen. Door het voeren van strategisch personeelsbeleid kunnen ondernemers planmatig omgaan met noodzakelijk personeel. Daarnaast kunnen werkgevers, in samenwerking met de lokale overheid ook aandacht geven aan de persoonlijke omstandigheden van werknemers, zodat deze daar niet door worden belemmerd.

Samenwerking

Verschillende denkbare acties bevinden zich op het snijvlak van deze drie thema's en vragen automatisch om samenwerking van de partners. Welke rol vullen de verschillende partners dan in, per aan te pakken onderwerp? Wat mogen wij van elkaar verwachten? Hierover moeten nog nadere afspraken worden gemaakt met betrokkenen, en daarom doen we hier in 2020 onderzoek naar.

Conclusie

Niet voor niets heeft de coalitie de Opgave 'Een Leven Lang Leren' benoemd als belangrijk thema voor de komende jaren. In een voortdurend veranderende en dynamische samenleving is het ongelofelijk belangrijk om je te blijven ontwikkelen. En daar willen we als gemeente ons steentje aan bijdragen!

Waar gaan we naartoe?

-3.2.1: In 2020 komen we tot een brede visie, beleid en samenwerking op het gebied van onderwijs.

Onze kinderen verdienen het beste onderwijs en goede zorg dichtbij huis. De faciliteiten op het gebied van onderwijs en educatie moeten actueel en dekkend te zijn. Scholen fungeren steeds meer als centrum van afstemming tussen onderwijs, welzijn en zorg bij de vroegsignalering en preventieve aanpak. Deze ontwikkelingen maken het noodzakelijk om een breed gedragen visie op het gebied van onderwijs en educatie op te stellen als kader voor ons huidige handelen en richting gevend voor de toekomst.

Wat gaan we doen?

-3.2.1.1: Actualiseren uitvoering van het leerlingenvervoer.

Bij de actualisatie van het leerlingenvervoer onderzoeken we in hoeverre we de zelfredzaamheid van leerlingen kunnen vergroten. Daarbij kijken we ook hoe we onze middelen voor leerlingenvervoer op een andere wijze kunnen inzetten.

-3.2.1.2: Leerplicht van curatief naar preventief (voorkomen is beter dan genezen).

In de ondersteuning, zorg, werk en het onderwijs is de afgelopen jaren de aandacht verschoven richting preventie. Ook bij leerplicht is een beweging van curatief naar preventief aan de orde. Door vroegtijdige signalering kunnen interventies effectief worden ingezet en kunnen omvangrijke vervolgenterventies worden beperkt. In een pilot, die in 2019 is gestart, wordt samen met scholen ervaring opgedaan met deze preventieve werkwijze. In 2020 gaan we op basis van de resultaten van deze pilot de preventieve werkwijze bij de uitvoering van leerplicht binnen de gemeente borgen.

-3.2.1.3: Sluiten van een samenwerkingsconvenant met de schoolbesturen in het basisonderwijs.

Onderwijs en educatie krijgen binnen onze gemeente vorm vanuit de samenwerking met alle betrokken partijen in het onderwijs, educatie en opvang. Samenwerking die zekerheid geeft en ruimte voor gemeenschappelijke ontwikkelingen. De reeds bestaande samenwerking wil de gemeente in 2020 verdiepen door te komen tot een samenwerkingsconvenant met betrokken partijen, die richting geeft aan onze ontwikkelingsopgave voor de komende jaren.

Waar gaan we naartoe?

-3.2.2: Onderwijshuisvesting .

De gemeente en de schoolbesturen bieden voor alle leerlingen een passende onderwijsplek, zoveel mogelijk dichtbij huis. De onderwijshuisvesting is adequaat en duurzaam om ook in de toekomst de nodige diversiteit en kwaliteit van het onderwijs te kunnen bieden. Door het bouwen van kindcentra realiseren we, fysiek, de gewenste samenhang en afstemming tussen kinderopvang, jeugdzorg e.d.

Wat gaan we doen?

-3.2.2.1: We maken samen met de betrokken schoolbesturen een bouwplan voor een IKC in Gendringen.

Al enige jaren denken we na en spreken we met de twee schoolbesturen over de toekomst van het primair onderwijs in Gendringen. Er is sprake van een daling van het aantal leerlingen, in combinatie met verouderende schoolgebouwen. Binnen de kaders van het vastgesteld IHP 2019-2032 werken we samen met de schoolbesturen en kinderopvang aan toekomstbestendige huisvesting. In 2019 is gestart met de planvorming. Realisatie is gepland in 2020-2021.

-3.2.2.2: We maken samen met de betrokken partners in de pilot 'doorgaande leerlijn Silvolde' een plan voor de onderwijshuisvesting in Silvolde.

De schoolbesturen uit Silvolde en Kinderopvang Humankind denken er samen over na om te komen tot één doorlopende leerlijn in Silvolde. In 2018 heeft het college besloten om deel te nemen aan dit project en daarover mee te denken. Op basis van het vastgestelde IHP 2019-2032 zetten we de pilot voort en stellen we de vervolgstappen vast. Het project, gericht op inhoud en de consequenties voor huisvesting, neemt enige jaren in beslag. De onderwijshuisvestingsopgave voor Silvolde staat voor 2021-2022 gepland in het IHP.

*3.3: Bloeiende economie

Waarom?

We creëren banen voor inwoners en personeel voor bedrijven

Door voldoende ontwikkelruimte te bieden op bedrijventerreinen creëren we banen voor inwoners en personeel van bedrijven. Want ongeveer de helft van onze werkgelegenheid is gehuisvest op bedrijventerreinen. We bieden daarmee een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven.

Met een bloeiende economie zijn wij een aantrekkelijke gemeente.

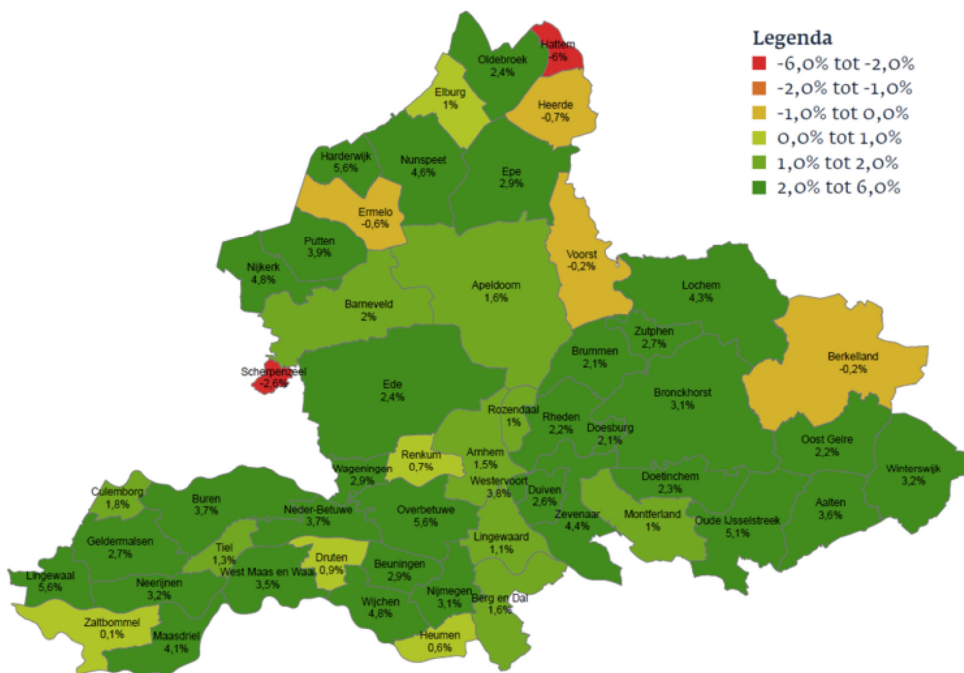
Een bloeiende economie is een belangrijke voorwaarde om hier te wonen, werken, leren en recreëren. Een bloeiende economie biedt immers werkgelegenheid voor onze inwoners en daarmee inkomsten en zingeving. Het draagt bij aan voorzieningen en de leefbaarheid in dorpen.

Kansen liggen bij nieuwe vormen economie en samenhang tussen economische sectoren.

Bedrijven specialiseren zich en werken in toenemende mate samen om met elkaar hoogwaardige en innovatieve producten te maken. Door dit als gemeente voor bedrijven mogelijk te maken en onderwijs hier zo goed mogelijk op aan te laten sluiten, zorgen we voor werkgelegenheid, duurzaamheid en voorspoed.

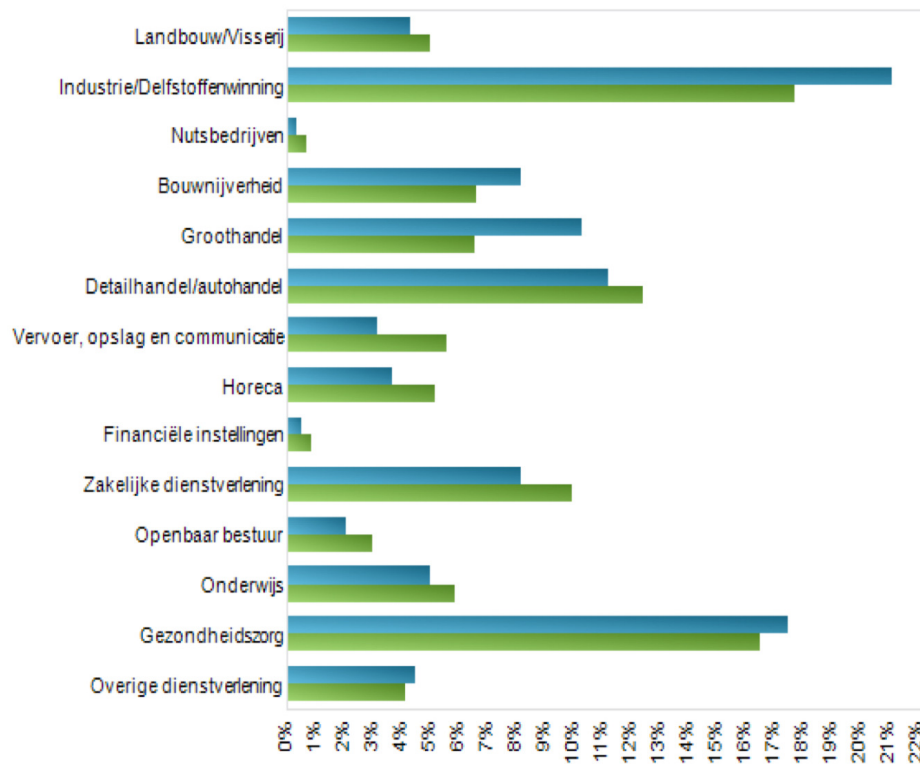
Werkgelegenheid en banen kunnen als volgt inzichtelijk worden gemaakt:

1. Werkgelegenheids groei 2017 - 2018 per gemeente

Bron: Provinciale Werkgelegenheidsenquête Gelderland 2018

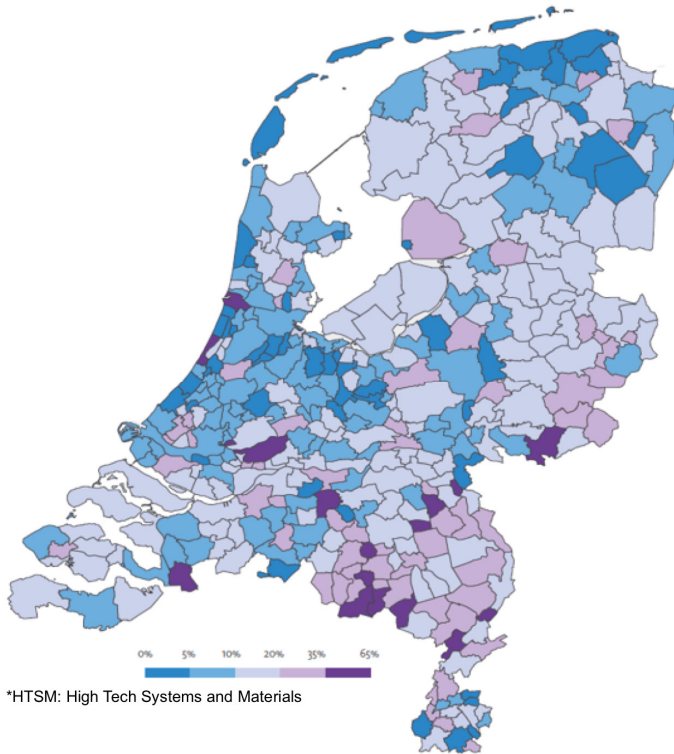
2. Banen per SBI sectie (Standaard Bedrijfsindeling)

■ Gemeente Oude IJsselstreek ■ WGR-gebied (incl. niet-Gelderse gemeenten) Achterhoek

Bron: Provincie Gelderland Bureau Economisch Onderzoek / Provinciale Werkgelegenheidsenquête Gelderland / Lisa

3. Aandeel HTSM*-Banen op totale werkgelegenheid op bedrijventerreinen (per gemeente)

Bron: LISA in Beeld

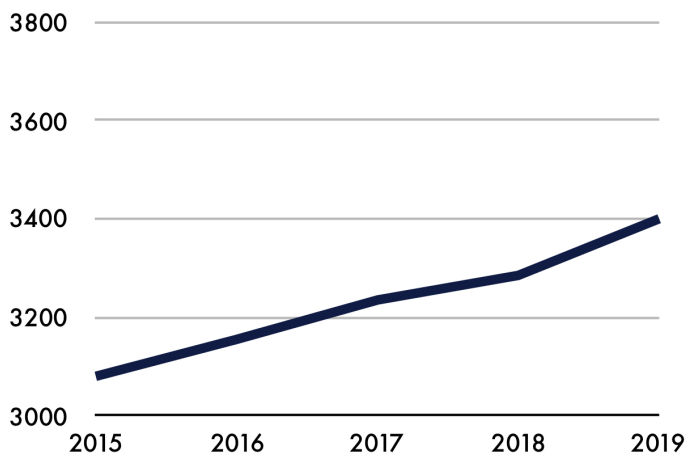
Waar gaan we naartoe?

-3.3.1: Zorgen voor goede bedrijventerreinen.

Wij zorgen voor goede bedrijventerreinen zodat bedrijven zich hier kunnen vestigen en/of kunnen groeien. Om bestaande bedrijventerreinen vitaal te houden werken we een projectaanpakdocument "toekomstbestendige bedrijventerreinen". We zetten vol in op de realisatie van Hofskamp-Oost III.

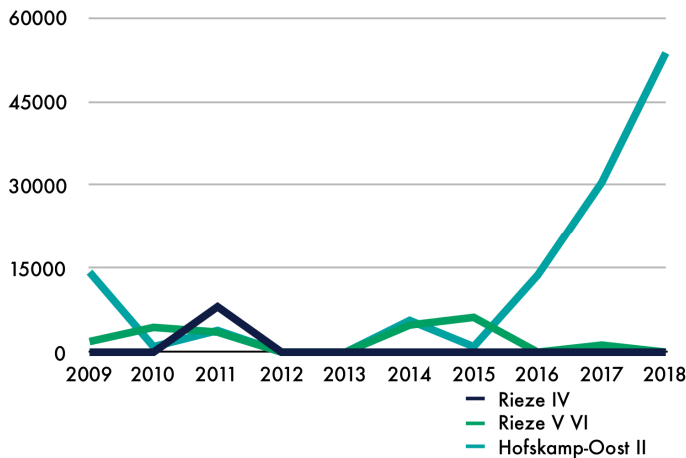
De ontwikkeling van bedrijven en bedrijventerreinen is als volgt:

4. Gevestigde bedrijven in Oude IJsselstreek

Bron: CBS

5. Uitgifte bedrijventerreinen gemeente Oude IJsselstreek

Bron: Provincie Gelderland, IBIS, peildatum 1-9-2018

Wat gaan we doen?

-3.3.1.1: Het bestemmingsplan Hofskamp Oost III wordt ter vaststelling aangeboden.

In 2019 zijn de planvoorbereidingen gestart om in 2020 het ontwerp-bestemmingsplan Hofskamp-Oost III ter vaststelling aan de raad aan te bieden.

-3.3.1.2: Opstellen van scenario's voor het re-vitaliseren van bestaande bedrijventerreinen.

We willen bestaande bedrijventerreinen re-vitaliseren. We werken daarvoor scenario's uit die inzicht geven in toepasbare organisatorische (parkmanagement) en/of fysieke maatregelen per bedrijventerrein en de daarmee samenhangende kosten en financieringsmogelijkheden. We beschrijven de verschillende rollen van partners daarin en we leggen de resultaten van de scenario's aan de raad ter keuze en besluitvorming voor.

Waar gaan we naartoe?

-3.3.2: Afspraken per kern over ondernemerschap.

We maken afspraken per kern over ondernemerschap onder andere met het project Ondernemers aan Zet. Daarmee werken we niet alleen met ondernemers en betrokken partijen van buiten naar binnen, maar zorgen we ook voor een versterking van de detailhandelsstructuur en een vitale gemeente.

Wat gaan we doen?

-3.3.2.1: Starten project Ondernemers aan Zet in andere winkelkernen naar behoefte.

Met de lokale ondernemers, partners en stakeholders brengen we de sterke en zwakke plekken van de winkelkern in beeld. Deze vertalen we in een kansenkaart. Het gaat onder andere om het tegengaan van leegstand en pakken van kansen voor lokale ondernemers. Doel hiervan is het versterken van de lokale en daarmee gemeentelijke detailhandelsstructuur en het vitaal en leefbaar houden van de winkelcentra in onze gemeente.

-3.3.2.2: Opzetten ondernemersfonds per kern naar behoefte.

We borduren voort op de succesvolle invoering van het ondernemersfonds in Varsseveld. Het uiteindelijke doel van het ondernemersfonds is het versterken van de lokale detailhandelsstructuur.

-3.3.2.3: We zetten de mogelijkheden die het "afwegingskader wonen" actief in.

Onderdeel van het versterken van de detailhandelsstructuur en conform het Regionale Afsprakenkader Detailhandel is het tegengaan van leegstand en het toewerken naar compacte kernwinkelgebieden. Samen met lokale ondernemers, partners en stakeholders gaan we kijken of we - al dan niet met het project Ondernemers aan Zet - actief de mogelijkheden van het afwegingskader wonen in kunnen zetten.

Waar gaan we naartoe?

-3.3.3: Versterken van de toeristische sector.

De toeristische sector biedt werkgelegenheid en zorgt voor een aantrekkelijke recreatieve gemeente voor zowel onze inwoners, als bezoekers aan onze gemeente. Daarom zetten we in op het versterken van de toeristische sector.

Wat gaan we doen?

-3.3.3.1: Naar aanleiding van de expertmeeting stellen we een herzien beleidsplan op.

Op grond van de kader stellende expertmeeting die de raad dit najaar organiseert, herzien we de Beleidsnotitie Recreatie & Toerisme en stellen we een uitvoeringslijst op.

-3.3.3.2: Vanaf 2020 voeren we het beleidsplan uit.

Nadat de raad de geactualiseerde Beleidsnotitie recreatie en toerisme heeft vastgesteld, vormt deze beleidsnotitie met onderliggende uitvoeringslijst de basis om de toeristische en recreatieve ambities vanaf 2020 uit te voeren.

Waar gaan we naartoe?

-3.3.4: Vergroten van de wendbaarheid van de economie en behoud werkzekerheid.

De economie is onderhevig aan schommelingen. We hebben op dit moment te maken met een hoogconjunctuur. We willen de wendbaarheid van de economie vergroten en werkgelegenheid behouden in tijden van economische laagconjunctuur. Daarvoor verkennen we samen met werkgevers en onderwijsinstellingen scenario's zodat we een economisch vitale gemeente blijven.

Wat gaan we doen?

-3.3.4.1: Opstellen aanvalsplan met maatregelen voor eventuele economische conjuncturele schommelingen.

In de huidige periode van hoogconjunctuur onderzoeken we scenario's om te kunnen anticiperen op eventuele toekomstige economische laagconjunctuur.

***3.4: Over onze grenzen heen kijken**

Waarom?

Om onze ambities te realiseren is regionale en internationale samenwerking belangrijk. Demografische ontwikkelingen leiden tot opgaven en vraagstukken die zich niet beperken tot de gemeente- en landsgrenzen.

Regionale en internationale samenwerking biedt kansen op economisch en cultureel gebied en op de onderwijs- en arbeidsmarkt. We maken onszelf en de regio sterker. Samen sta je sterker, heb je meer geld en meer invloed.

Waar gaan we naartoe?

-3.4.1: Intensievere samenwerking met Duitse buurgemeenten op verschillende beleidsvelden.

Regionale en internationale samenwerking is belangrijk om vraagstukken op te kunnen lossen. Demografische ontwikkelingen leiden tot opgaven en vraagstukken die zich niet beperken tot de gemeente- en landsgrenzen. Om onze ambities te realiseren is samenwerking belangrijk. Regionale en internationale samenwerking biedt kansen op economisch en cultureel gebied en op de onderwijs- en arbeidsmarkt. We maken onszelf en de regio sterker. Samen sta je sterker, heb je meer geld en meer invloed.

Wat gaan we doen?

-3.4.1.1: Uitvoeringsplan vaststellen voor samenwerking met gemeente Doetinchem, Emmerich, Montferland en Kleve.

Oude IJsselstreek is lid van EUREGIO Gronau en EUREGIO Rijn-Waal. We onderzoeken hoe we de contacten in het gebied van EUREGIO Rijn-Waal kunnen intensiveren. We stellen een uitvoeringsplan op voor de kansrijke onderwerpen en terreinen voor samenwerking.

-3.4.1.2: Strategische top 3 voor nieuwe terreinen met de samenwerking gemeente Bocholt benoemen en vaststellen.

Oude IJsselstreek en Bocholt werken al lang goed en succesvol samen. Het Internationaal Netwerkbureau en de Kinderuniversiteit zijn hier voorbeelden van. We inventariseren of er meer terreinen zijn waarop we succesvol kunnen samenwerken. We denken daarbij bijvoorbeeld aan sport, kunst en cultuur. Samen met Bocholt stellen we een top drie op waarmee we samen aan de slag gaan.

-3.4.1.3: Internationaal Netwerkbureau onderbrengen in een door EUREGIO Gronau e.a. opnieuw op te richten 'GrensWerk'.

Sinds 1 januari 2019 worden de activiteiten van het Internationaal Netwerkbureau zonder INTERREG subsidie zelfstandig voortgezet. Samenwerkingspartners zijn de gemeenten Oude IJsselstreek en Aalten en de Wirtschaftsförderung Bocholt. Het voornemen om het Netwerkbureau onder te brengen bij de Regio Achterhoek kan niet worden uitgevoerd omdat de Regio Achterhoek in de nieuwe organisatiestructuur geen Duitslandactiviteiten meer uitvoert. We onderzoeken nu de mogelijkheid om het Netwerkbureau aan te sluiten bij GrensWerk, een nog nader uit te werken initiatief van de EUREGIO Gronau.

-3.4.1.4: Opstellen draaiboek met begroting voor de organisatie jaarvergadering Ring van IJzersteden 2021.

De jaarvergadering van de Ring van Europese IJzersteden vindt in 2021 plaats in Oude IJsselstreek. Het is belangrijk op tijd te beginnen met de organisatie, mede in verband met aanvraag Europese subsidies en het vastleggen van overnachtingsplekken. Naast de jaarvergadering worden andere activiteiten georganiseerd. Ideeën hiervoor zijn Iron Smelting Days, workshops of een fietstocht langs ijzer gerelateerde kunstwerken in onze gemeente. We stellen een werkgroep samen die de voorbereidingen in gang zet.

Waar gaan we naartoe?

-3.4.2: We hebben een intensieve samenwerking tussen ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheid binnen de achterhoek.

Vanwege demografische en economische opgaven werken overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties al jaren samen in de Achterhoek (we noemen dat ook wel 'triple helix' of de 3 O's). Ook onze gemeente participeert daarin. De samenwerking is in 2018 geïntensiveerd door het inrichten van een nieuwe samenwerkingsstructuur met een Achterhoek Board, Achterhoek Thematafels en Achterhoek Raad. Aan de basis van deze doorontwikkelde samenwerking ligt het document Visie Achterhoek 2030. Met deze visie richten wij ons met de 3 O's de komende jaren op de pijlers Smart Economy, Smart Living en Smart Governance.

Wat gaan we doen?

-3.4.2.1: Evalueren van de opbrengsten/ midterm review van de regionale samenwerking.

De Achterhoek heeft in 2018 de samenwerking tussen overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties geïntensiveerd. Doel is een krachtige regio die snel en besluitvaardig samenwerkt om de Achterhoek (economisch) sterk te houden. De nieuwe regionale samenwerkingsstructuur (Achterhoek Ambassadeurs) is een veelbelovende manier om sturing te geven aan de transformatie van ons gebied en om een gedragen regionale agenda te ontwikkelen. In 2020 evalueert de gemeente middels een midterm review de opbrengsten van dit nieuwe regionale samenwerkingsverband.

-3.4.2.2: We inventariseren plannen en projecten die in aanmerking komen voor de tweede tranche van de regiodeal en dienen hiertoe een voorstel in.

De Achterhoek is een van de regio's die in aanmerking komt voor een Regio Deal. Met de Regio Deal krijgt de Achterhoek van het rijk een bedrag van 20 miljoen euro welke substantieel bijdraagt aan de uitvoering van de Visie Achterhoek 2030. De uitkering van de Regio Deal gelden is onderverdeeld in twee tranches. De eerste tranche wordt uitgekeerd in 2019. Hiervoor heeft de gemeente samen met andere partijen de start-up locatie ingebracht. De tweede tranche wordt naar alle waarschijnlijkheid uitgekeerd in 2020. Hier liggen opnieuw mogelijkheden voor onze gemeente. Wij zullen plannen en projecten inventariseren voor deze tweede tranche en dienen hiervoor voorstellen in.

Wat kost het?

Programma 3 (x 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten					
Bestaand beleid	5.223	3.145	3.070	3.132	3.132
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	312-	9	41-	41-
Autonome ontwikkelingen	-	263	205	415	394
Totaal lasten	5.223	3.096	3.284	3.506	3.486
Baten					
Bestaand beleid	610	37	37	37	37
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	35	35	35	35
Totaal baten	610	72	72	72	72
Totaal programma 3	4.614-	3.024-	3.212-	3.435-	3.414-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	615	617	678	956	941
Verdeling interne kosten	843	1.109	1.104	1.098	1.092
Totaal	1.457	1.726	1.782	2.054	2.033

Beleidsmatige ontwikkelingen.

Hierna staan de belangrijkste afwijkingen voor het jaar 2020 toegelicht.

LASTEN

Regionale samenwerking 25.000 V
Betreft een halvering van het initiatievenbudget voor regionale samenwerking. Dit betekent wel minder initiatieven ondersteunen.

Cultureel vastgoed 51.000 V
Verkoop van cultureel vastgoed levert een jaarlijkse kostenbesparing op van € 51.000.

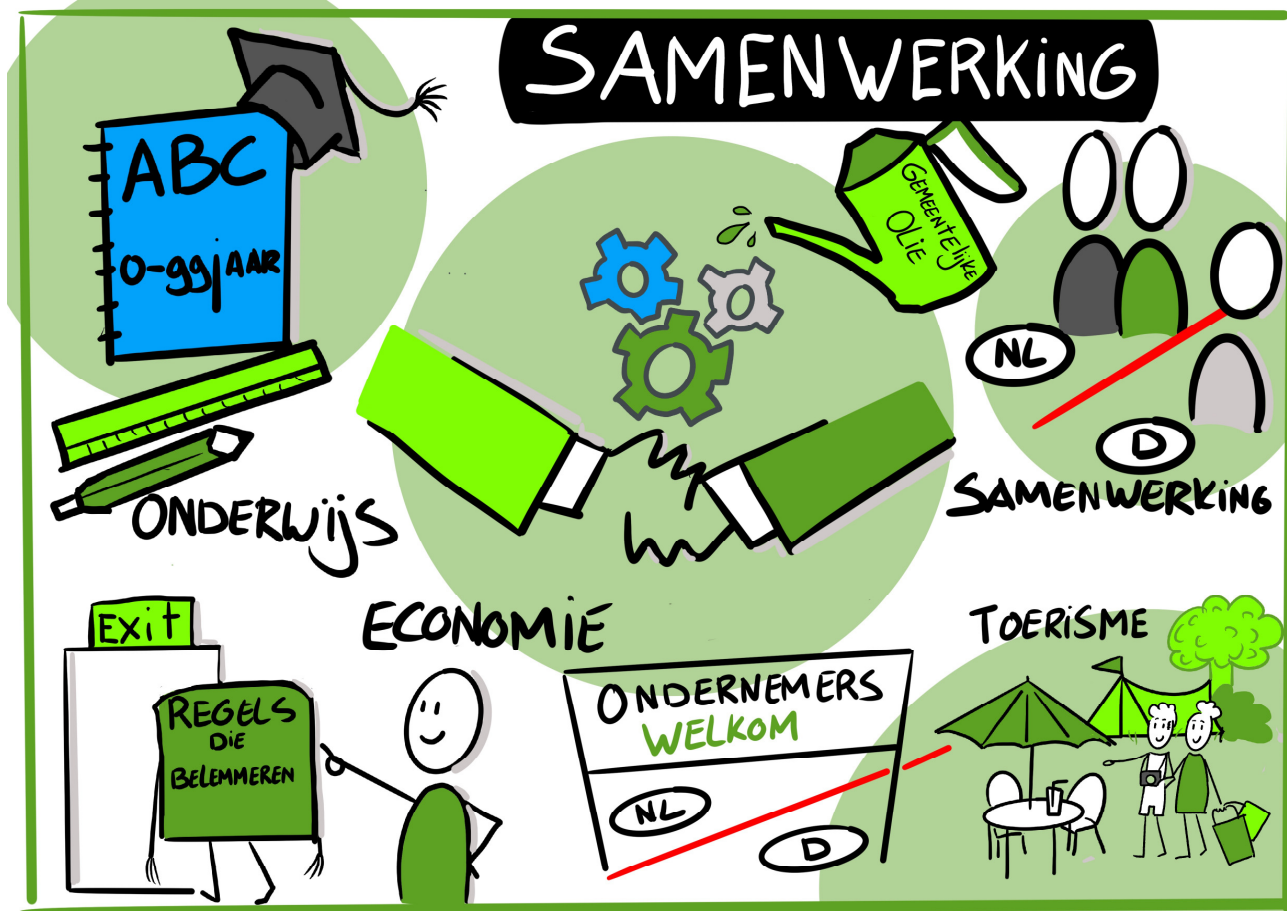
Almende 272.000 V

Er lijkt interesse voor de gebouwen Wesenthorst en Bluemers. Mogelijk dat deze (deels) hergebruikt gaan worden. Daardoor kunnen de begrote sloop- en herinrichtingskosten vooralsnog vervallen. Daarnaast is er voor 2020 een incidenteel voordeel in de kapitaallasten.

Autonome ontwikkelingen.

Het grootste deel van de autonome afwijkingen betreffen de afwijkingen in de kapitaallasten en doorbelasting. Deze worden niet meer apart benoemd.

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2020	
	lasten	baten
Programma 3		
3.1 Economische ontwikkeling	870	-
<i>Algemeen beleid ter versterking van de economische bedrijvigheid. Regionale samenwerking Regio Achterhoek.</i>		
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	185	20
<i>Ondernemerscentrum en markten.</i>		
3.4 Economische promotie	348	35
<i>Reclamebelasting, promotie toerisme en arbeidsmarktinitiatieven.</i>		
4.1 Openbaar basisonderwijs	303	-
<i>Materiële instandhouding en gebruiksvergoeding gymlokalen / sporthallen.</i>		
4.2 Onderwijshuisvesting	1.390	17
<i>Nieuwbouw, aanpassing en uitbreiding schoolgebouwen.</i>		
Totaal Programma 3	3.096	72

Programma 4: De dienstverlenende gemeente

Waarom en waartoe

Voor ons staat de inwoner van Oude IJsselstreek centraal

Op allerlei momenten en manieren hebben inwoners contact met de gemeente en wij met hen. Bijvoorbeeld voor de vergunning voor een evenement of medewerking aan de bouw van een extra bedrijfshal, voor het verlengen van een paspoort of het melden van een verloren voorwerp. En dat kan telefonisch, digitaal via de website, via social media, aan de balie of tijdens een overleg. Dienstverlening in een gemeente is daardoor een breed begrip. Wij staan daarbij voor snelheid, zorgvuldigheid, luisteren, meedenken, bereikbaar zijn en de juiste toon weten te vinden bij alle vragen, wensen en hulp waarvoor onze inwoners bij ons komen. Goede informatievoorziening en communicatie zijn daarbij cruciaal. Dat doen we op een begrijpelijke manier. Zakelijkheid en menselijkheid gaan daarbij hand in hand.

We zetten nog meer in op goed leesbare en toegankelijke digitale informatie. Waarbij we voor aanvragen 24/7 bereikbaar zijn. Dit wordt ook steeds belangrijker bij de nieuwe Omgevingswet. En daar waar het nodig of gewenst is, blijven we gewoon in het gemeentehuis, de gemeentewerf of in de buurt aanspreekbaar en bereikbaar.

1. Ontwikkeling in contact van inwoner of ondernemer met de gemeente

	2012	2018
Aantal poststukken ontvangen	18167	6468
Aantal e-mails ontvangen op info@oude-ijsselstreek.nl	2572	2833
Aantal telefoontjes ontvangen op 0315-292292	91350*	48900*
Aantal digitale transacties via digitaal loket of website	819	3359
Aantal baliebezoeken met en zonder afspraak	27814	29187

* schatting

Bron: eigen informatie

Dienstverlening gaat verder dan alleen producten leveren

We hebben ook taken op het gebied van het algemeen belang. Zoals veiligheid, het voorkomen van overlast en het ophalen van afval. Deze zaken dragen bij aan een plezierige en schone omgeving om te wonen, werken en recreëren.

Bijdrage aan opgaven

'Inwoners centraal zetten' en 'de kloof tussen de leefwereld en systeemwereld overbruggen', staan centraal in de bestuurlijke opgave "Van buiten naar binnen werken". Deze opgave gaat over het handelen van de hele gemeente. Over de manier waarop we onze afwegingen maken, waar en hoe we zichtbaar zijn, hoe we beleid maken, hoe we de administratie en verantwoordingssystematiek inrichten enz. Het raakt alle terreinen waarop de gemeente werkzaam is.

Binnen de opgave (4.6) staan enkele concrete doelen en activiteiten beschreven. Het "Van Buiten naar binnen werken" zit vooral ook in de andere programma's en de bedrijfsvoering (programma 5) verweven.

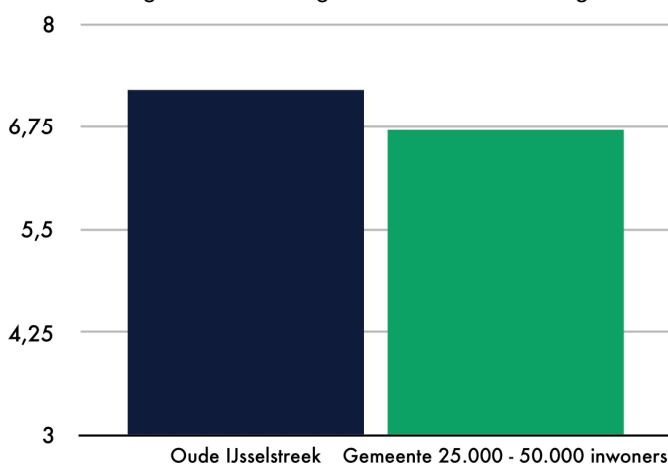
*4.6: Van buiten naar binnen werken

Waarom?

Wij maken onderdeel uit van de veranderende samenleving

Onze samenleving blijft in beweging. Door de digitale ontwikkelingen verandert de interactie onderling en tussen overheid en inwoners. Mensen verenigen zich steeds gemakkelijker in andere, nieuwe verbanden. En het accent verschuift van de groep naar het individu. Daarnaast is er een sterke ontwikkeling van de 24-uursmaatschappij en de steeds verdergaande digitalisering. Ook stellen onze inwoners hogere eisen aan de gemeente qua dienstverlening en resultaten. De mensen zijn bovendien mondiger en kundiger op terreinen waarop de overheid (nog) het primaat heeft.

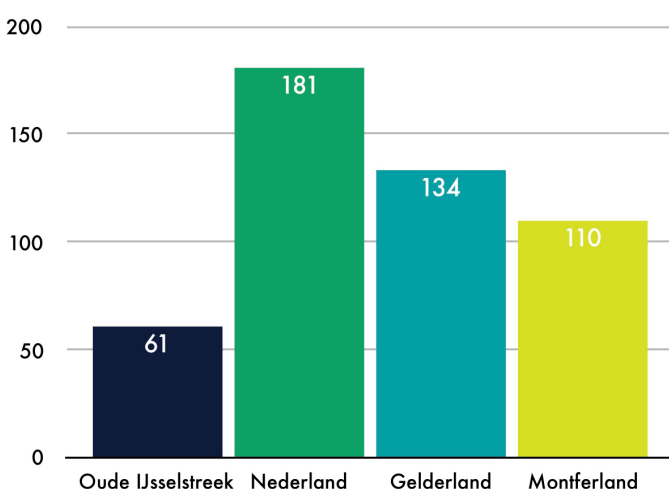
2. Beoordeling dienstverlening Oude IJsselstreek en gemeentes van vergelijkbare grootte

Bron: waarstaatjegemeente.nl / onderzoek dienstverlening uitgevoerd in 2018

Dit alles vraagt om een andere manier van werken van de politiek, het bestuur en de ambtenaren. Dit stelt andere eisen aan onze dienstverlening en aan de manier waarop de gemeente zaken oppakt. Onze uitdaging is en blijft om daarbij de kloof tussen de leef- en de systeemwereld te overbruggen. Onderstaand diagram geeft aan dat er nog winst te behalen is op het vlak van veilige online dienstverlening.

3. Aantal DigiD transacties per 1000 inwoners in relatie tot andere gebieden

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Meer samen doen

We willen meer samen doen met inwoners, meer in co-creatie aan een onderwerp of beleid werken en dat is behoorlijk complex. Het betekent niet alleen wat voor ons als gemeente maar ook voor onze inwoners. Want het vraagt ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de gekozen oplossing.

Het 'Right to challenge' is een mooi voorbeeld van inwoners die verantwoordelijkheid willen nemen voor hun aandeel in de samenleving. Men wil zelf zeggenschap over bepaalde zaken en die zelf of samen oppakken. Bijvoorbeeld binnen taken die momenteel nog alleen of voornamelijk door de overheid worden uitgevoerd. We staan open voor inwoners die zo'n 'challenge' willen en de verantwoordelijkheid nemen die dat met zich meebrengt.

In onze regio is de samenwerking tussen Ondernemers, Overheid en Onderwijs (de 'triple helix' of de 3 O's genoemd) georganiseerd via zogenaamde Thematafels. Samen denken en dan samen doen. Voor belangrijke lokale opgaven binnen onze gemeente is dat ook een mooie manier om meer samen op te trekken. Hiervoor zien wij een zogenaamde Taskforce van mensen van buiten en binnen de gemeente voor ons.

Werken met data

Wanneer we beleid maken of aanpassen, of wanneer we een nieuw project starten dan is naar elkaar luisteren, met elkaar spreken over de behoefte, wensen en ideeën het startpunt. Net zo belangrijk is het goed gebruik maken van de vele data die beschikbaar zijn. Bij onze gemeente zelf, de regio, een universiteit, een kamer van koophandel of het CBS. Data die het beeld over een situatie verhelderen en data die trends laten zien, bijvoorbeeld demografische ontwikkelingen. Bij het monitoren en evalueren van de resultaten en effecten zijn zowel ervaring van mensen bijzonder waardevol, als ook de analyse van goed gekozen data.

Hiervan willen we meer en beter gebruik gaan maken met natuurlijk inachtneming van wetten zoals de AVG (privacy) en oog voor de moreel-ethische dilemma's die samenhangen met werken met data. Zo zullen we vóórdat er daadwerkelijk informatiebronnen gekoppeld worden, beoordelen of het wettelijk (privacy) en ethisch verantwoord is om betreffende combinaties te maken.

Waar gaan we naartoe?

-4.6.1: De inwoner vindt dat we goed zichtbaar zijn in de wijk.

Inwoners, maar ook medewerkers van instellingen en ondernemers, hebben contact met medewerkers van de gemeente in de eigen buurt of op de eigen locatie. En zij ervaren dat als een verbetering. Wij komen elkaar tegen op allerlei plekken, buurten en wijken. We ontmoeten elkaar, werken samen en we steken de handen uit de mouwen.

Wat gaan we doen?

-4.6.1.1: Op basis van onderzoek vullen we de doelen uit deze opgave aan met indicatoren.

We beginnen met een onderzoek naar de manier waarop we nu 'van buiten naar binnen' werken. We doen dit onderzoek onder onze inwoners om te achterhalen wat zij van de gemeente verwachten. De resultaten van dit brede onderzoek (0-meting) levert de indicatoren op waarmee we de doelen van de opgave kunnen vullen.

-4.6.1.2: We werken op locatie tussen en met inwoners.

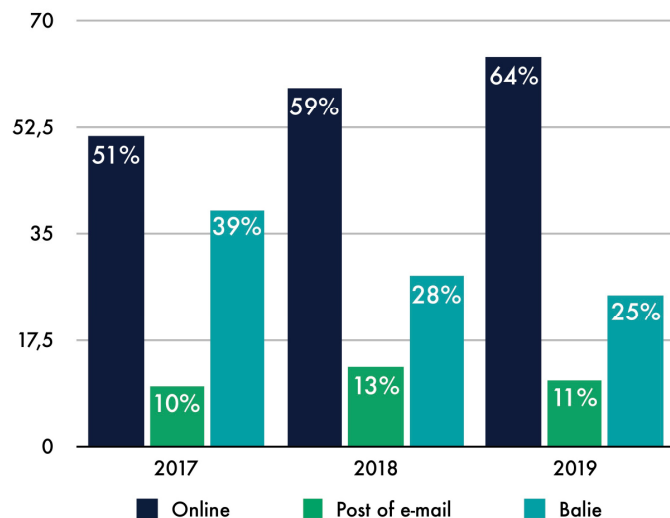
We werken op locatie tussen en met inwoners. Hiervoor maken we gebruik van bestaande locaties en zetten we een bus in om de ontmoeting in de kernen te faciliteren en met inwoners in gesprek te gaan. We zijn gestart met een pilot in twee kernen. Zo zitten we op locatie in Terborg en in Varsseveld. In 2020 breiden we de pilot uit met de bus die in en tussen alle kernen te vinden zal zijn.

Waar gaan we naartoe?

-4.6.2: De inwoner kan ons zowel online als offline goed en makkelijk bereiken.

Om onze dienstverlening nog verder te optimaliseren, wordt begin 2020 een nieuwe visie op dienstverlening vastgesteld. Hierin staan onze ambities en plannen op zowel de digitale (online) als de persoonlijke (offline) dienstverlening. Denk aan het blijven verhogen van de gebruikersvriendelijkheid van de website en het afhandelen van steeds meer elektronische aanvragen. Maar ook onze bereikbaarheid aan de balie, telefoon e.d. voor producten en diensten. Ter illustratie: in onderstaand diagram wordt de verschuiving van contactkanaal inzake verhuizingen zichtbaar.

4. Contactkanaal bij doorgeven verhuizing

Bron: eigen informatie

Wat gaan we doen?

-4.6.2.1: We geven uitvoering aan de nieuwe visie op dienstverlening.

Dit betreft activiteiten rond communicatie, digitale omgeving e.d. Zie hiervoor programma 5 Bedrijfsvoering.

Waar gaan we naartoe?

-4.6.3: Met een taskforce werken.

Voor enkele grotere opgaven richten we een taskforce op zodat er meer denk- en uitvoeringskracht vanuit de samenleving en de gemeente bij elkaar komt. Aan deze taskforces nemen mensen deel die voor de opgaven een belangrijke maatschappelijke bijdrage leveren en inbreng hebben. Geen "positie spelers" maar creatieve dwarsdenkers. Mensen die hun nek durven uitsteken, die vanuit gezamenlijke belang denken, inspireren en geïnspireerd worden, innoverend willen zijn en daarin zelf ook risico willen nemen. Van een taskforce verwachten we visie, kaders en plannen waarmee partners en wij samen aan de slag willen. En als we op weg zijn monitoren de taskforces de voortgang en halen de beruchte spreekwoordelijke "beren op de weg" weg. Dit zou moeten leiden tot meer gevoel van gezamenlijk eigenaarschap, meer innovatie en snellere realisatie.

Wat gaan we doen?

-4.6.3.1: Taskforce Wonen en zorg vormgeven.

We starten met de taskforce Wonen en zorg (zie onder opgave 'flexibel wonen' bij opgave 8). Hierin combineren we wonen, toegang, duurzaamheid (rondom woning), langer zelfstandig wonen, etc.

Waar gaan we naartoe?

-4.6.4: Platform Maatschappelijke Informatie Achterhoek.

De 10 Achterhoekse gemeenten en de regio 8HKAmbassadeurs vormen samen met het CBS een Platform Maatschappelijke Informatie Achterhoek PMIA (wordt ook wel een Urban datacentre genoemd). Dit om voor de lokale en regionale vraagstukken op een professionele wijze onze data in te zetten voor beleidsvoorbereiding, monitoring en/of evaluatie.

Wat gaan we doen?

-4.6.4.1: Onderzoeken en opzetten van het PMIA.

Het verkennend onderzoek naar nut en noodzaak is in 2019 gestart in samenwerking tussen de 10 gemeenten, de regio en het CBS (fase 1). Resultaat daarvan is een businessplan waarover de potentiële deelnemers kunnen beslissen. Indien dit leidt tot een positieve beslissing, wordt in 2020 het PMIA vormgegeven (fase 2).

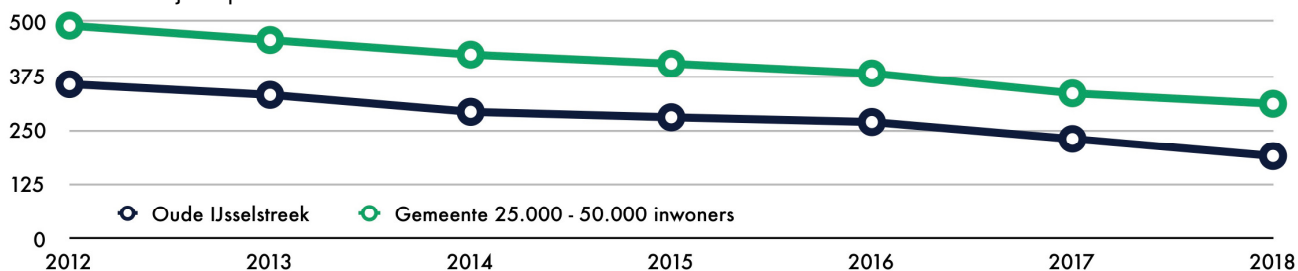
Overige onderwerpen binnen programma 4

Waar gaan we naartoe?

-4.10.1: Inwoners en ondernemers ervaren de gemeente als schoon en veilig.

Vanuit het oogpunt 'een schone omgeving', werken we al enkele jaren met een uitgebreid inzamelsysteem. Dit afvalscheidingsstelsel heeft geleid tot goede resultaten. Maar het kan nog beter, door onder andere inwoners te coachen over het goed scheiden van afval. Wat betreft Veiligheid staat komend jaar in het teken van het Integrale Veiligheidsbeleid en activiteiten op het gebied van High Impact Crimes, ondermijning en cybercrime.

5. Aantal misdrijven per 10.000 inwoners

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Wat gaan we doen?

-4.10.1.1: Opstellen van het Integraal Veiligheidsplan.

Op basis van de vierjarige cyclus is in 2019 het Integraal Veiligheidsplan (IVP) opgepakt dat we in 2020 aanbieden aan de raad.

Voor dit IVP sluiten we met de thema's aan bij prioriteiten van de veiligheidsstrategie Oost 5 en het politie basisteam Achterhoek West. Dit zijn onder andere: ondermijning en aanpak cybercrime.

Op de andere veiligheidsvelden blijft de gemeente zich ook inspannen; zoals veilige woon- en leefomgeving, bedrijvigheid en veiligheid, jeugd en veiligheid, fysieke veiligheid, integriteit en veiligheid.

-4.10.1.2: Actieplan opstellen op basis van het ondermijningsbeeld.

Het ondermijningsbeeld voor Oude IJsselstreek is opgesteld. De bijbehorende infographic wordt met de raad besproken in 2020. Tevens werken we aan een Plan van Aanpak en actualiseren we het Bibob beleid, met name op het gebied van vastgoed. Voor de hele Achterhoek is een coördinator ondermijning aangesteld die projecten op het gebied van ondermijning gaat ondersteunen. Vanuit de provincie is het project Ariadne gestart, waarbij vakantieparken op - onder andere - illegale bewoning gecontroleerd worden. Eén van de projecten om ondermijning tegen te gaan, is het Keurmerk Veilig Buitengebied. Oude IJsselstreek heeft de intentieverklaring hierover mede ondertekend en start met dit project.

-4.10.1.3: Werken aan bewustwording onder inwoners en ondernemers van ondermijning.

De gemeente sluit aan bij landelijke campagnes op het gebied van ondermijning, cybercrime en High Impact Crimes. We informeren zo onze inwoners over deze thema's. Daarnaast ondersteunen we bijeenkomsten om woninginbraken tegen te gaan. Ook dragen we bijvoorbeeld bij aan het opstellen van nieuwsbrieven bestemd voor ondernemers in de gemeente.

Wat kost het?

Programma 4 (x 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten					
Bestaand beleid	4.990	4.951	5.005	4.998	4.998
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	410	20	20	24
Autonome ontwikkelingen	-	150-	94	117-	177-
Totaal lasten	4.990	5.211	5.120	4.902	4.846
Baten					
Bestaand beleid	681	717	717	717	717
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	50-	22-	67-	97-
Totaal baten	681	666	695	650	620
Totaal programma 4	4.309-	4.545-	4.425-	4.252-	4.226-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	86	86	86	80	80
Verdeling interne kosten	1.846	1.672	1.669	1.666	1.662
Totaal	1.932	1.758	1.754	1.746	1.742

Beleidsmatige ontwikkelingen.

Hierna staan de belangrijkste afwijkingen voor het jaar 2020 toegelicht.

LASTEN

Veiligheidsbeleid 28.000 N

Het opnemen van het subsidie slachtofferhulp en Langer Veilig Thuis

Gemeenschappelijke regelingen 390.000 N

Voor ODA wordt vanaf 2020 een hogere bijdrage van € 130.000 verwacht, voor de Veiligheidsregio van € 260.000. De huidige lijn is deze verhogingen niet zonder meer te accepteren. Om die reden wordt deze alleen voor 2020 in de begroting opgenomen.

Autonome ontwikkelingen.

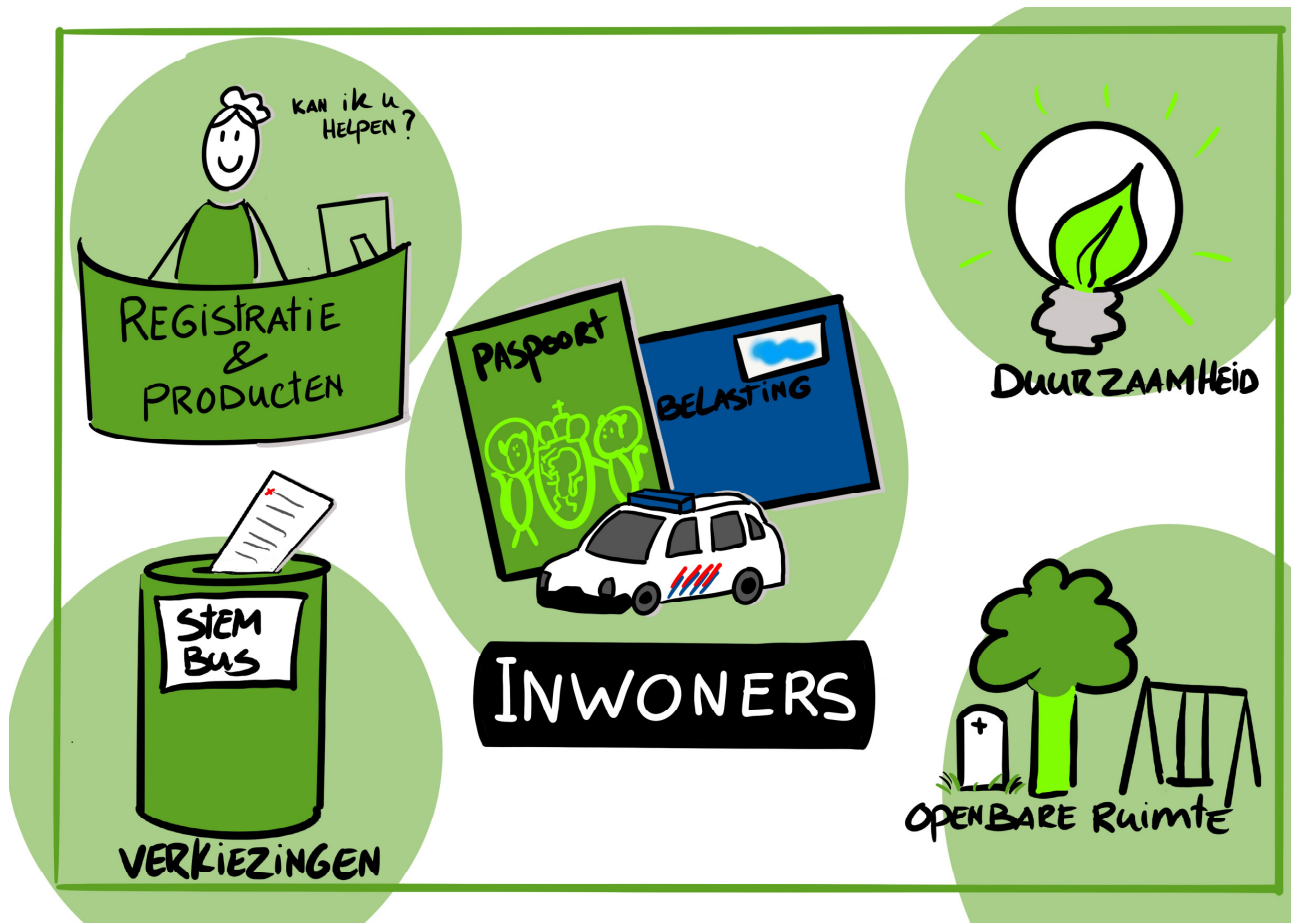
De grootste afwijkingen worden hier benoemd. Het grootste deel van de autonome afwijkingen betreffen de afwijkingen in de kapitaallasten en doorbelasting. Deze worden niet meer apart benoemd.

BATEN

Reisdocumenten 17.000 N

Dit betreft hoofdzakelijk de doorwerking van de wijziging in aantallen reisdocumenten die worden uitgegeven als gevolg van verlenging van de geldigheidsduur.

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2020	
	lasten	baten
Programma 4		
0.2 Burgerzaken	1.177	438
<i>Publieksbalie. Verstrekken met name reisdocumenten, rijbewijzen, diverse uittreksels. Organisatie verkiezingen en voltrekken huwelijken.</i>		
0.61 OZB woningen	243	50
<i>Belasting eigendom woningen, heffing en waardering onroerende zaken.</i>		
0.62 OZB niet-woningen	111	-
<i>Belasting eigendom en gebruik bedrijven, heffing en waardering onroerende zaken.</i>		
0.64 Belastingen overig	-	6
<i>Reclameopbrengsten, precario rechten.</i>		
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.275	22
<i>Rampenplan, rampenbestrijding, preventie, brandweergarages en de bijdrage VNOG.</i>		
1.2 Openbare orde en brandweer	241	20
<i>Veiligheidsbeleid, APV maatregelen, toezicht en handhaving openbare orde.</i>		
7.4 Milieubeheer	948	3
<i>Inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Opbrengsten afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.</i>		
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	211	126
<i>Beheer en onderhoud begraafplaatsen.</i>		
Totaal Programma 4	5.205	666

Programma 5: Bedrijfsvoering / overhead

Waarom en waartoe

De gemeente is er voor de inwoners

De inwoner verwacht dat de gemeente betrouwbaar, deskundig en bereikbaar is. Daarbij gaat de inwoner er vanuit dat de gemeente het beschikbare geld op een verantwoorde manier besteedt. Bedrijfsvoering omvat alle zaken die binnen de organisatie geregeld moeten zijn, om onze inwoners en bedrijven goed van dienst te zijn.

Bedrijfsvoering ondersteunt alle taken van de gemeente

Bedrijfsvoering staat voor alle taken gericht op inrichting en aansturing van de organisatie en processen. Hieronder vallen de volgende onderwerpen:

- personeel en organisatie
- informatie en documentatie
- juridische zaken
- financiën
- automatisering en administratie
- communicatie
- huisvesting

Overige onderwerpen binnen programma 5

Waar gaan we naartoe?

-5.10.1: We hebben vastgesteld wat de taken zijn en hoe we ze uitvoeren

Dit noemen we interne beheersing. Werkprocessen zijn vastgelegd en we blijven de kwaliteit van de werkprocessen steeds verbeteren.

Wat gaan we doen?

-5.10.1.1: Optimaliseren bedrijfsvoering.

We werken aan het optimaliseren van de bedrijfsvoering. Daarbij worden ICT, Zaaksysteem, privacywetgeving en dergelijke betrokken. De 'systeemiaag' moet niet dikker worden maar gewoon goed georganiseerd zijn. De kloof tussen leef- en systeemwereld willen we verkleinen. De nationale ombudsman heeft de overheid opgeroepen daar wat aan te doen. Wij doen dat onder meer binnen bedrijfsvoering.

We optimaliseren en borgen, stap voor stap, de processen van en met elk team. Dit schept de basis voor verbeteringen. Het komt daarmee de kwaliteit van ons werk ten goede en dus ook de kwaliteit van dienstverlening aan de inwoner.

-5.10.1.2: Uitvoering plan van aanpak Interne beheersing.

Het plan van aanpak Interne beheersing is opgesteld samen met de auditcommissie van de raad. We voeren dit plan uit. We werken toe naar een In Control Statement door onze Interne beheersing beter op orde te krijgen en te houden.

-5.10.1.3: We verbeteren de controles op uitbestede taken.

Een belangrijk onderdeel van contractmanagement is dat de afspraken in het contract daadwerkelijk worden nagekomen. Dit vergt een goede samenwerking tussen inhoudelijk adviseurs en contractmanagers.

-5.10.1.4: De werkplekken passen we aan, zodat we voldoen aan de veiligheids- en arbo-eisen.

Vanuit de RI&E (Risico Inventarisatie & Evaluatie) onderzoek 2018 is gebleken dat onze werkplekken ernstig tekort schieten. Dit gaat met name om het kabelmanagement (veiligheid), in samenhang met de bureaus. Dit leidt tot gevaarlijke situaties en ontbreken van deugdelijke voorzieningen vanuit de Arbo-wetgeving (volgens NEN 3140). In de afgelopen jaren zijn door personeelsuitbreidingen werkplekken binnen de mogelijkheden aangepast en zijn de bureaustoelen vervangen ter voorkoming van fysieke klachten. Dit is echter nog onvoldoende. Het is noodzakelijk dat we op het kabelmanagement, in samenhang met de bureaus, investeringen moeten doen, om een veilige werkomgeving te kunnen bieden en (verdere) uitval van medewerkers te voorkomen. De benodigde investering is gebaseerd op "second live" bureaus met daarbij de noodzakelijke aanpassing van het kabelmanagement. Dit is duurzaam en goedkoper en voldoet aan alle Arbo-eisen. Hierbij pakken we de werkplekken integraal aan, zodat het voor de komende jaren weer voldoet.

Waar gaan we naartoe?

-5.10.2: We gaan op de juiste manier met informatie van burgers en organisaties om.

We borgen privacy en informatieveiligheid door te voldoen aan wet- en regelgeving en we integreren privacy in alle nieuwe processen en projecten.

Wat gaan we doen?

-5.10.2.1: Vergroten bewustzijn van het bestuur en de organisatie over dit onderwerp.

We voeren een meerjarig traject uit, waarbij we organisatiebreed het bewustzijn van de medewerkers op het gebied van informatieveiligheid en privacy trainen. Vanaf het moment van indiensttreding en gedurende het dienstverband blijft er periodiek aandacht voor dit onderwerp. We werken op dit onderwerp samen met regionale gemeentelijke partners.

-5.10.2.2: We voeren het informatieveiligheidsbeleid verder uit.

Het informatieveiligheidsbeleid wordt bijgewerkt en opnieuw vastgesteld samen met privacybeleid. We gaan verder met het doorvoeren van verbeteringen conform de BIO normen (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Deze verbeteringen omvatten ruimere interne controles en verantwoording, én het uitvoeren van tests en crisisoefeningen.

Waar gaan we naartoe?

-5.10.3: De inwoner vindt dat de gemeente hem goed informeert.

De inwoner ontvangt of vindt de informatie die hij nodig heeft. Deze informatie is helder en begrijpelijk. De gemeente gebruikt verschillende manieren om inwoners en bedrijven te bereiken. Dat varieert van persoonlijk contact via sociale media tot een brief.

Wat gaan we doen?

-5.10.3.1: Uitvoeren van actiepunten uit de communicatievisie.

We voeren de communicatievisie 'Oog en Oor voor Communicatie' uit waaronder de volgende actiepunten:

- onderzoeken of de huidige digitale thematische nieuwsbrieven kunnen worden uitgebreid naar een digitale gemeentelijke nieuwsbrief
- doorontwikkelen van online communicatie met onze inwoners door verbeteren van interactie via digitale kanalen; o.a. uitwerken van mogelijkheden van een chatfunctie via de website
- blijvende focus op het gebruik van meer beeld in de communicatie
- experimenteren met nieuwe vorm(en) van participatie met inwoners
- extra aandacht voor de stijl en leesbaarheid van onze brieven

-5.10.3.2: We verbeteren de website (leesbaarheid en vindbaarheid).

De in 2018 uitgevoerde 0-meting van de website heeft ertoe geleid dat we de website zullen vernieuwen, met als resultaat in 2020:

- Gebruiksvriendelijker dankzij betere navigatiemogelijkheden en betere zoekfunctie.
- Geschikt voor gebruik op mobiele apparaten en tablets.
- Toegankelijker voor mensen met een beperking.
- Op technisch vlak toekomstbestendig.
- Volledig open-source, waardoor we meer kunnen samenwerken met andere gemeenten.

Hierbij hechten we veel waarde aan privacy, informatieveiligheid en toegankelijkheid. We blijven in 2020 de website onderzoeken met behulp van statistieken en gebruikerstests bij inwoners en ondernemers.

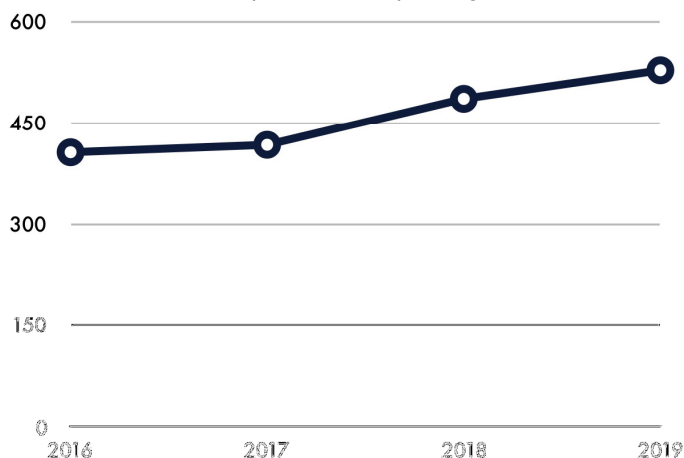
Waar gaan we naartoe?

-5.10.4: We zijn digitaal goed bereikbaar.

De vernieuwde website maakt dat we meer datagedreven kunnen inspelen op de vraag van de inwoner. En hierdoor onze (digitale) dienstverlening naar een hoger niveau kunnen brengen.

We gaan slagen maken om meer producten digitaal beschikbaar te maken. Op dit moment is 45% van onze producten en diensten digitaal aan te vragen. Het streven is over twee jaar 95% van alle producten en diensten digitaal beschikbaar te maken. En in 2020 willen wij het keurmerk toegankelijkheid voor onze website verkrijgen.

1. Unieke bezoekers op de website per dag

Bron: eigen informatie

Wat gaan we doen?

-5.10.4.1: Starten met aanvullen van formulieren door E-formulieren.

Aan de hand van de op te stellen producten- en dienstencatalogus gaan we bepalen welke belangrijke producten en diensten we ook digitaal kunnen leveren. In 2020 breiden we het aantal e-formulieren uit. En we bekijken op welke manier producten het beste aangevraagd kunnen worden.

-5.10.4.2: Onderzoeken ontsluiten openbare informatie.

Overheidsinformatie die niet (bedrijfs)vertrouwelijk of privacygevoelig is, moet volgens Wet Hergebruik van Overheidsinformatie (op verzoek) gratis digitaal beschikbaar zijn. Inwoners en organisaties hebben immers door het betalen van belastingen hier al voor betaald. Wij onderzoeken of het per afzonderlijk verzoek verstrekken van informatie duurder is dan het structureel, vooraf verstrekken via internet.

Waar gaan we naartoe?

-5.10.5: De basishouding is 'ja mits',

We gaan uit van mogelijkheden en denken mee met onze inwoner. Bij vraagstukken maken we de afweging tussen de maatschappelijke effecten, de juridische regels en de financiële consequenties. Als we toch 'nee' moeten zeggen, leggen we uit waarom dit zo is. Als we 'ja' zeggen, leggen we dat natuurlijk ook goed uit. Vooral maatwerkbeslissingen vragen om een gedegen toelichting.

We moeten ons houden aan wetten en regels en rekening houden met het algemeen belang, maar zoeken hierin op deze wijze naar een redelijke balans.

Wat gaan we doen?

-5.10.5.1: Voortdurend aandacht schenken aan de 'ja, mits'-houding.

Dit gebeurt door

- het te benoemen in beleid en interne handreikingen;
- er training, inspiratiesessies e.d. aan te wijden;
- er in de dagelijkse praktijk bij stil te staan en de goede voorbeelden te delen;
- mensen de ruimte te geven en ze uit te dagen om die afweging tussen effect, regels en financiën te maken en daarbij te blijven bewaken dat 'fouten maken mag en daarvan leren, moet'.

Wat kost het?

Bedrijfsvoering en overhead (x 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten					
Bestaand beleid	15.982	15.163	15.003	14.855	14.855
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	905-	380-	495-	422
Autonome ontwikkelingen	-	538-	155-	72	89-
Totaal lasten	15.982	13.721	14.468	14.432	15.188
Baten					
Bestaand beleid	5.039	735	646	645	645
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	1.008	18	18	18
Autonome ontwikkelingen	-	438	711	834	771
Totaal baten	5.039	2.181	1.376	1.497	1.435
Totaal bedrijfsvoering en overhead	10.943-	11.540-	13.092-	12.935-	13.753-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	1.891	853	875	825	763
Verdeling interne kosten	11.660-	12.283-	12.244-	12.206-	12.162-
Totaal	9.769-	11.430-	11.369-	11.381-	11.399-

Beleidsmatige ontwikkelingen.

Hierna staan de belangrijkste afwijkingen voor het jaar 2020 toegelicht.

LASTEN

Onvoorzien 50.000 V

In de praktijk wordt dit budget niet volledig gebruikt. Het bedrag kan in de begroting worden gehalveerd.

Van buiten naar binnen 40.000 V

Het budget t.b.v. van buiten naar binnen werken is € 85.000. In 2019 verwachten we het budget niet volledig nodig te hebben. In principe is het ook mogelijk de komende jaren het budget te verlagen. In elk geval wordt hieruit het businessplan om te komen tot een centrum van maatschappelijke informatie, in voorbereiding met het CBS en andere gemeenten betaald. Een aantal andere acties en resultaten worden (mogelijk) laten in gang gezet en minder snel behaald.

Personeelsbudgetten 180.000 N

Bestaat uit meerdere onderdelen:

€ 50.000 nadeel, door het overhevelen van een aantal taken vanuit gecertificeerde (jeugd)instellingen.

€ 180.000 extra benodigd voor de vele projecten en processen (o.a. kwaliteitszorg en transformatieprocessen) die op de rol staan en € 50.000 voordeel doordat binnen het P-budget het budget juridisch advies t.b.v. personele zaken kan worden verlaagd.

Regionaal plan Gld herdenkt 35.000 N

Het college heeft intentie uitgesproken mee te doen met het regionale plan Gld. Herdenkt/ 75 jaar vrijheid vieren. Hiervoor is eenmalig in 2020 een budget nodig van € 35.000.

Reserves (baten en lasten)

Op dit programma worden de reserves geboekt die ter dekking dienen voor tekorten in overige programma's onder meer voor Meerjarenonderhoudsplanning en het spaarbedrag.

Autonome ontwikkelingen.

De grootste afwijkingen worden hier benoemd. Het grootste deel van de autonome afwijkingen betreffen de afwijkingen in de kapitaallasten en doorbelasting. Deze worden niet meer apart benoemd.

Loon- en prijscompensatie 328.000V

Het via de algemene uitkering ontvangen bedrag voor loon- en prijscompensatie is niet volledig nodig voor de prijsontwikkeling in de begroting.

Kapitaallasten

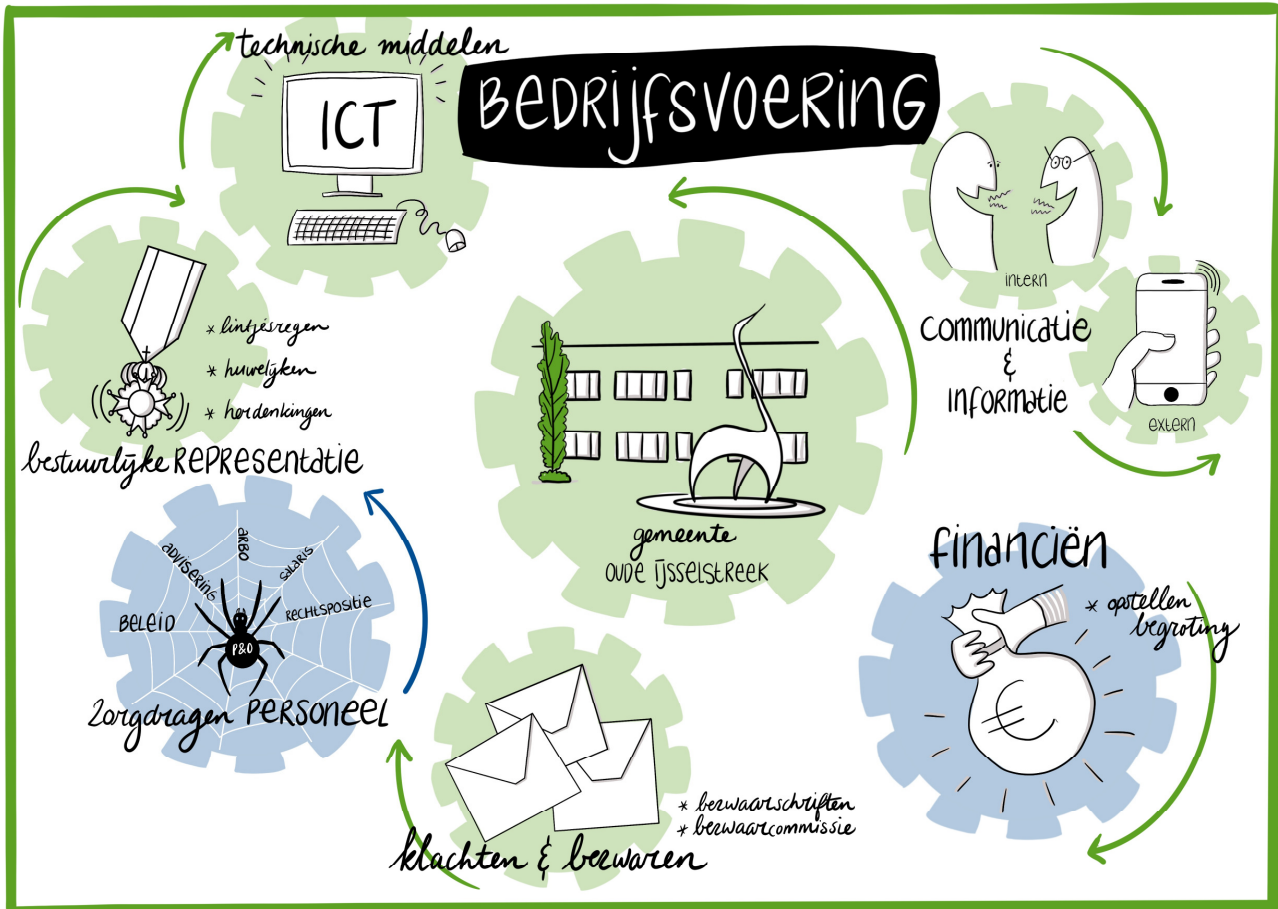
2020	532.000 V
2021	435.000 V
2022	155.000 V
2023	376.000 V

Bovenstaande voordelen zijn over de verschillende programma's verdeeld door middel van toerekening en niet als een apart bedrag zichtbaar.

Reserves (baten en lasten)

Op dit programma worden de reserves geboekt die ter dekking dienen voor tekorten in overige programma's ondermeer voor Meerjarenonderhoudsplanning.

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2020	
	lasten	baten
Bedrijfsvoering / Overhead / Algemene dekkingsmiddelen		
0.1 Bestuur	1.730	-
<i>Salarissen, pensioenen en vergoedingen raad, college B&W, rekenkamer, griffie, bestuurskosten en de accountskosten.</i>		
0.4 Overhead	11.190	203
<i>Loonkosten ondersteunende organisatie en management, ICT kosten, huisvesting, bestuursondersteuning, gereedschappen en voertuigen.</i>		
0.5 Treasury	161	1.152
<i>Financiering, dividenden.</i>		
0.61 OZB woningen	-	5.883
<i>Belasting eigendom woningen, heffing en waardering onroerende zaken.</i>		
0.62 OZB niet-woningen	-	2.584
<i>Belasting eigendom en gebruik bedrijven, heffing en waardering onroerende zaken.</i>		
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-	63.182
<i>Algemene uitkering, integratie-uitkeringen en decentralisatie uitkeringen.</i>		
0.8 Overige baten en lasten	164	200
<i>Nog functioneel toe te rekenen stelposten en taakstellende bezuinigingen, onvoorzien.</i>		
0.9 Vennootschapsbelasting(VpB)	-	-
<i>Het eventueel te betalen bedrag voor vennootschapsbelasting.</i>		
0.10 Mutaties reserves	482	1.597
<i>Storting en onttrekkingen aan algemene - en bestemmingsreserves.</i>		
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-
<i>Overschot of tekort ten opzichte van de begroting.</i>		
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	51
<i>Grondexploitatie bedrijventerreinen bijdrage zand- en grindwinning.</i>		
3.4 Economische promotie	-	151
<i>Toeristenbelasting.</i>		
Totaal Bedrijfsvoering / Overhead / Algemene dekkingsmiddelen	13.727	75.004

Toelichting overhead

Overhead, zoals bedoeld in het BBV, wordt samengevat als bedrijfsvoeringskosten of als kosten die voortvloeien uit de PIOFACH-taken (personeel, informatie, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting).

Overhead mag wel worden toegerekend aan grondexploitaties, investeringen en kostendekkende activiteiten als (subsidie)projecten. In de Oude IJsselstreek wordt dit gedaan naar rato van de werkelijk geschreven uren van het laatste afgesloten boekjaar.

Overhead 2020 x 1.000	
Personeel	3.380
Informatie	545
Organisatie	3.103
Financiën	644
Automatisering	2.166
Communicatie	472
Huisvesting	865
Totaal	11.175

Indicatoren

Indicatoren bestuur en ondersteuning	2020	Per inwoner	Per 1000 inwoners	%
Formatie (fte)	248		6,31	
Bezetting (fte)	234		5,95	94%
Loonsom (x 1.000)	17.916		456	
Externe inhuur (x 1.000)	2.069		53	12%
Overhead (x 1.000)	11.176		284	11%
Apparaatslasten (x 1.000)	22.641	0,58	576	22%

Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

Baten en lasten van de gemeente, die niet direct aan een programma zijn toe te rekenen, zijn in de algemene dekkingsmiddelen opgenomen. Het gaat hierbij om

- lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- de algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
- dividend;
- het saldo van de financieringsfunctie;
- de overige algemene dekkingsmiddelen;
- het bedrag voor onvoorzien.

Beleid

De beleidsruimte "Algemene dekkingsmiddelen" is beperkt. De belangrijkste regels zijn opgenomen in de Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording, de Wet Financiering Decentrale Overheden en de Wet Waardering Onroerende Zaken. Voor zover de gemeente aanvullende lokale regels wil stellen voor het financiële beleid vindt dat plaats in een aantal verordeningen en nota's.

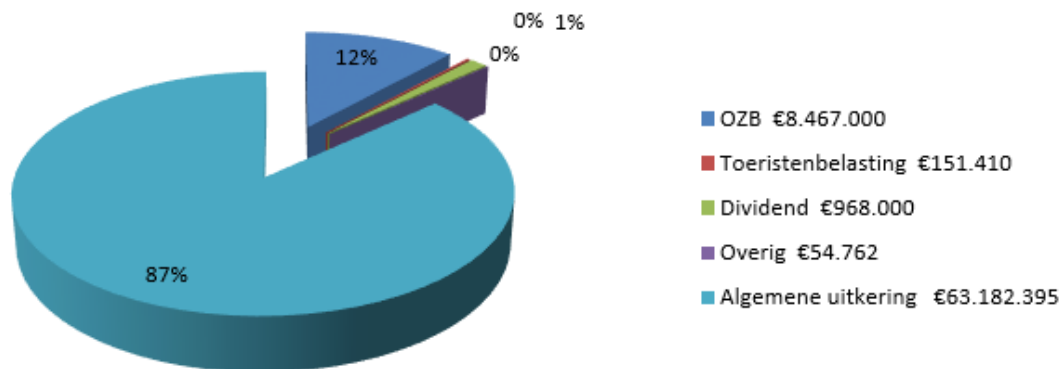
In Oude IJsselstreek zijn de volgende kaderstellende notities en verordeningen vastgesteld:

- verordening financieel beleid, beheer en financiële organisatie (2016)
- verordening controle financieel beheer en financiële organisatie (2005)
- verordening periodiek onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid (2005)
- treasurystatuut (financiering) (2017)

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	2019	2020	2021	2022	2023
Lokale heffingen:					
- OZB	8.159	8.467	8.483	8.483	8.483
- Toeristenbelasting	147	151	151	151	151
Algemene uitkering	60.714	63.182	63.202	63.100	63.468
Dividend	818	968	968	968	968
Overig	59	55	52	51	51
Saldo financieringsfunctie	0	-	-	-	-
Totaal	69.898	72.824	72.856	72.752	73.121
Onvoorzien	99	48	48	48	48

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen (x 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten					
Bestaand beleid	-	-	-	-	-
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Totaal lasten	-	-	-	-	-
Baten					
Bestaand beleid	69.898	70.501	70.903	71.123	71.123
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	249	249	249	249
Autonome ontwikkelingen	-	2.073	1.704	1.380	1.749
Totaal baten	69.898	72.824	72.856	72.752	73.121
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	69.898	72.824	72.856	72.752	73.121

Beleidsmatige ontwikkelingen

BATEN

Hier worden de grootste meest relevante afwijkingen genoemd.

Lokale heffingen 249.000V

Betreft een verhoging OZB met 3% dit leidt tot een woonlastenstijging van 1,5% tot 2,1% (afhankelijk van het huishouden en soort container voor het afval).

Daarnaast een verhoging van de toeristenbelasting met € 0,03 naar € 1,30.

Autonome ontwikkelingen

Algemene uitkering

De algemene uitkering (AU) op basis van de Meicirculaire 2019 laat ten opzichte van de ramingen in de vorige begroting (op basis van de Meicirculaire 2018) de volgende afwijkingen zien.

AU excl. sociaal domein

2020: 423.000 N

2021: 681.000 N

2022: 730.000 N

2023: 330.000 N

Deze afwijkingen zijn inclusief het voordeel vanwege de ontvangen loon- en prijscompensatie (ca. € 1,2 miljoen). Op andere taakvelden/programma's heeft deze compensatie geleid tot hogere lasten. Het netto effect voor de begroting is derhalve groter dan de hier genoemde bedragen.

Uitkering sociaal domein

2020: 2.348.000 V

2021: 2.235.000 V

2022: 1.962.000 V

2023: 1.930.000 V

Deze afwijkingen zijn inclusief enkele taakmutaties die binnen programma 2 leiden tot extra lasten. Het netto effect voor het saldo van de begroting is daardoor minder voordelig.

Dividend *150.000 V*

Het bedrag aan te ontvangen dividend ramen we ten opzichte van de begroting 2019 structureel € 150.000. We hanteren een gemiddelde van de afgelopen drie jaren.

Hierna wordt een uitgebreidere toelichting gegeven op de diverse posten binnen dit onderdeel.

Toelichting

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is.

De lokale heffingen zijn uitgebreid beschreven in de betreffende paragraaf.

Algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds

De berekening van de Algemene Uitkering is gebaseerd op de Meicirculaire 2019. Evenals alle andere posten is de raming van het gemeentefonds gebaseerd op constante lonen en prijzen. In de meerjarenraming is rekening gehouden met de gevolgen die voortvloeien uit de bij de begrotingsuitgangspunten genoemde aantallen. De financiële uitgangspunten zijn benoemd in het betreffende hoofdstuk.

De algemene uitkering valt uiteen in een algemeen deel en een deel wat betrekking heeft op de daarbij behorende onderwerpen (decentralisatie- en integratie-uitkeringen).

- *Algemene deel*

Het algemene deel omvat het deel van het budget, waar de gemeente vrij over kan beschikken. De verschillen in de hoogte van de uitkering komen ten opzichte van eerdere ramingen op grond van de meicirculaire 2018 onder andere door:

- Compensatie voor loon- en prijsstijgingen en nieuw beleid.
- Actualisering van aantallen (bv aantal inwoners, bijstandsgerechtigden, woningen, etc).
- Actualisering van de WOZ-waarden van ons onroerend goed.
- Het zogenaamd 'trap-op-trap-af' principe. Als het Rijk minder uitgeeft, ontvangen de gemeenten ook minder algemene uitkering.
- Met ingang van 2019 is het integreerbare deel van de integratie-uitkering sociaal domein opgenomen in de algemene uitkering.

- *Integratieuitkeringen / Decentralisatieuitkering*

Deze uitkeringen zijn bedoeld voor een specifiek doel, hieronder vallen uitkeringen als Impuls brede scholen/combinatiefuncties, voorschoolse voorziening peuters, gezond in de stad (GIDS) gelden, armoedebestrijding kinderen, schulden en armoede en vergunningverlening/toezicht/handhaving.

Daarnaast blijven de niet integreerbare onderdelen van het sociaal domein, Voogdij 18+ en Re-integratie klassiek als een aparte integratie-uitkering. In principe verlopen deze uitkeringen budgettair neutraal. Dit houdt in het bedrag dat wordt uitgekeerd voor deze onderdelen, voor hetzelfde bedrag wordt geraamd als uitgave/last in de begroting. Neemt deze uitkering toe, dan nemen ook de lasten met hetzelfde bedrag toe. Neemt deze af, dan worden ook de lasten lager. Dit betekent wel dat bij een lagere uitkering, de uitvoering van deze regelingen met minder geld gerealiseerd moet worden.

Dividend

Het bedrag aan te ontvangen dividend ramen we ten opzichte van de begroting 2019 structureel € 150.000 hoger. We hanteren een gemiddelde van de afgelopen drie jaren.

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie wordt bepaald door de verschillen in de geraamde rente en de gerealiseerde rente. Zie ook de paragraaf Financiering. Het percentage bespaarde rente dat wordt berekend over de stand van de eigen financieringsmiddelen per 1 januari is bepaald op 0%.

De rentelasten van de vaste activa (investeringen) worden aan de programma's toegerekend tegen het omslagpercentage van 1,3 % (voor enkele geactiveerde kapitaaluitgaven gelden (historisch bepaalde) uitzonderingspercentages). Op rekeningbasis vindt nogmaals een (her)berekening plaats en worden op nacalculatorische wijze de kapitaallasten doorbelast.

Onvoorzien

Op basis van wet- en regelgeving is in de begroting een stelpost onvoorzien opgenomen. Dit is ongeveer € 48.000 per jaar. Conform het meerjarenperspectief is het bedrag per inwoner gewijzigd. Om van de stelpost onvoorzien gebruik te maken, moet het doel voldoen aan de 3 O's, onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar.

	2020	2021	2022	2023
Aantal inwoners	39.320	39.220	39.120	39.120
Onvoorziene uitgaven	48.300	48.050	47.800	47.800

Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting

Sinds 1 januari 2016 is de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen (vpb) een feit. Dit betekent dat de belastingplicht ingevoerd is voor ondernemingen van overheden voor de vennootschapsbelasting. Het achterliggende doel van de wet is, mede onder druk van de Europese Commissie, het scheppen van een gelijkwaardig speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Het is de bedoeling dat overheden die winst of structureel overschotten behalen met activiteiten die concurreren met de 'markt', vennootschapsbelasting gaan betalen.

Overheidsondernemingen worden dus vpb-plichtig indien en voor zover zij een onderneming drijven. Dat betekent dat gemeenten vpb moeten betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken.

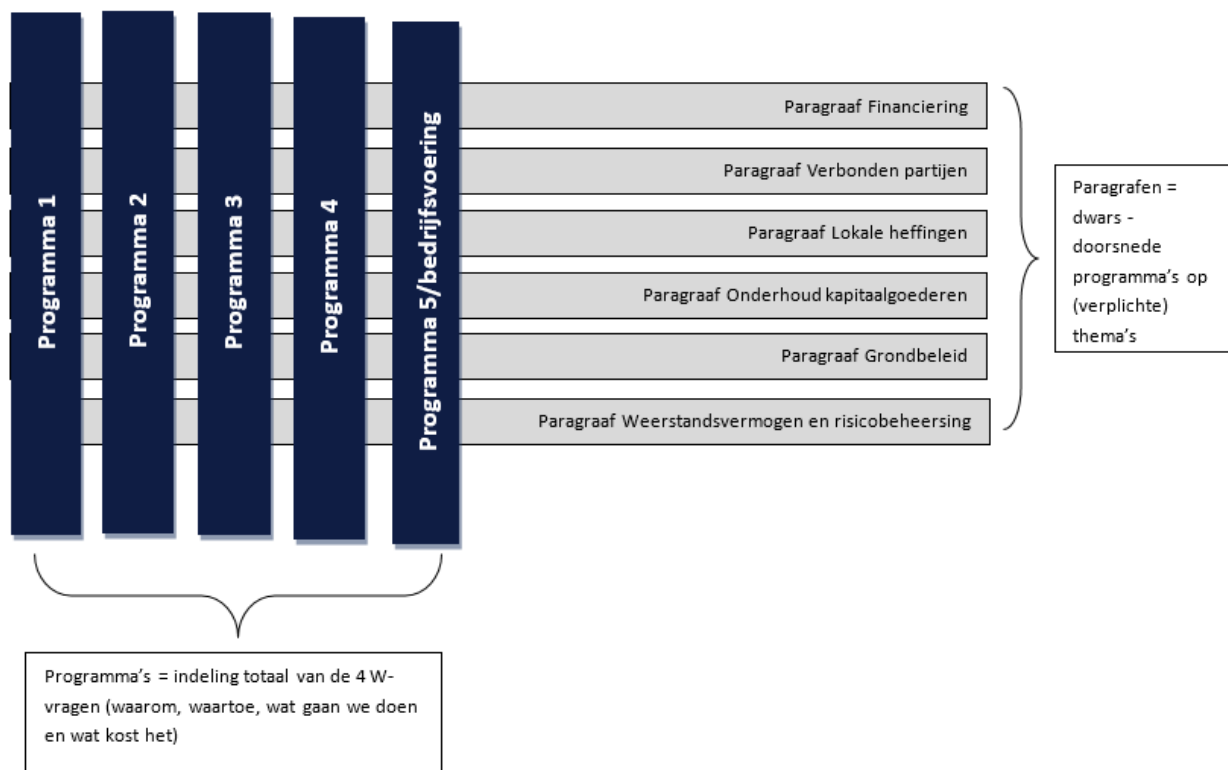
De inventarisatie van vpb-plichtige activiteiten, de vpb-druk, het inrichten van de financiële administratie, de juridische structuur en het uiteindelijke beheer van de vpb-geldstroom is cruciaal voor het beheersen van de (fiscale) risico's.

Op basis van de gedefinieerde en beoordeelde clusters is voor gemeente Oude IJsselstreek vooralsnog geen bedrag opgevoerd in de programmabegroting voor 2020-2023 betreffende de reguliere exploitaties en grondbedrijf voor vennootschapsbelasting, omdat naar verwachting geen of geringe afdracht zal hoeven plaatsvinden.

Absolute zekerheid over het ingenomen standpunt van de gemeente Oude IJsselstreek kan nog niet worden gegeven. Een definitief oordeel volgt na controle door de Belastingdienst, deze controle zal vooralsnog niet plaatsvinden.

Paragrafen

In de paragrafen geven we een dwarsdoorsnede van de begroting op een aantal onderwerpen door alle opgaven en programma's heen. Dit betekent dat hier algemene beleidsregels worden geformuleerd die doorwerken in verschillende opgaven en programma's. Het is dan ook mogelijk dat er doublures ontstaan met wat gemeld is in de programma's zelf. Zeven paragrafen zijn verplicht. De paragraaf bedrijfsvoering is ondergebracht bij programma 5 (bedrijfsvoering/overhead), aangezien vrijwel alle activiteiten feitelijk onderdeel uitmaken van de overhead. De gemeente is vrij om extra paragrafen toe te voegen.

Paragraaf Financiering

Inleiding

De paragraaf financiering geeft inzicht in de financieringspositie en de beheersing van de risico's die aanwezig kunnen zijn bij het aantrekken en/of uitzetten (uitlenen) van geld. In deze paragraaf brengen we de kansen en risico's rond financiering in beeld.

Beleid

Bij het aantrekken en uitlenen van geld is het van belang dat slechts beperkt risico wordt genomen. De belangrijkste kaders hierover zijn opgenomen in de volgende beleidsdocumenten:

- Financiële verordening, artikel 212 (2005)
- Treasurystatuut (2017)
Het treasurystatuut heeft de raad in 2017 vastgesteld. Het treasurystatuut is de vertaling van het door de gemeente gehanteerde treasurybeleid. In dit statuut zijn de doelstellingen, richtlijnen en limieten van het beleid vastgesteld. Doel van het treasurybeleid is enerzijds om op een verantwoorde wijze een zo goed (lees: hoog) mogelijk rendement te maken op belegde gelden. Anderzijds is het doel om op een verantwoorde wijze gelden aan te trekken tegen een zo aantrekkelijk (lees: laag) mogelijke rente. Kort gezegd levert een actief en gedegen treasurybeleid de gemeente juist geld op, respectievelijk bespaart het de gemeente geld.
- Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido).
Op de bepalingen in deze wet berust het treasurystatuut. Het uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van risico's. Het doel is om doelmatig en doeltreffend om te gaan met de beschikbare financiële middelen.

Financiering

Financieringsbehoefte

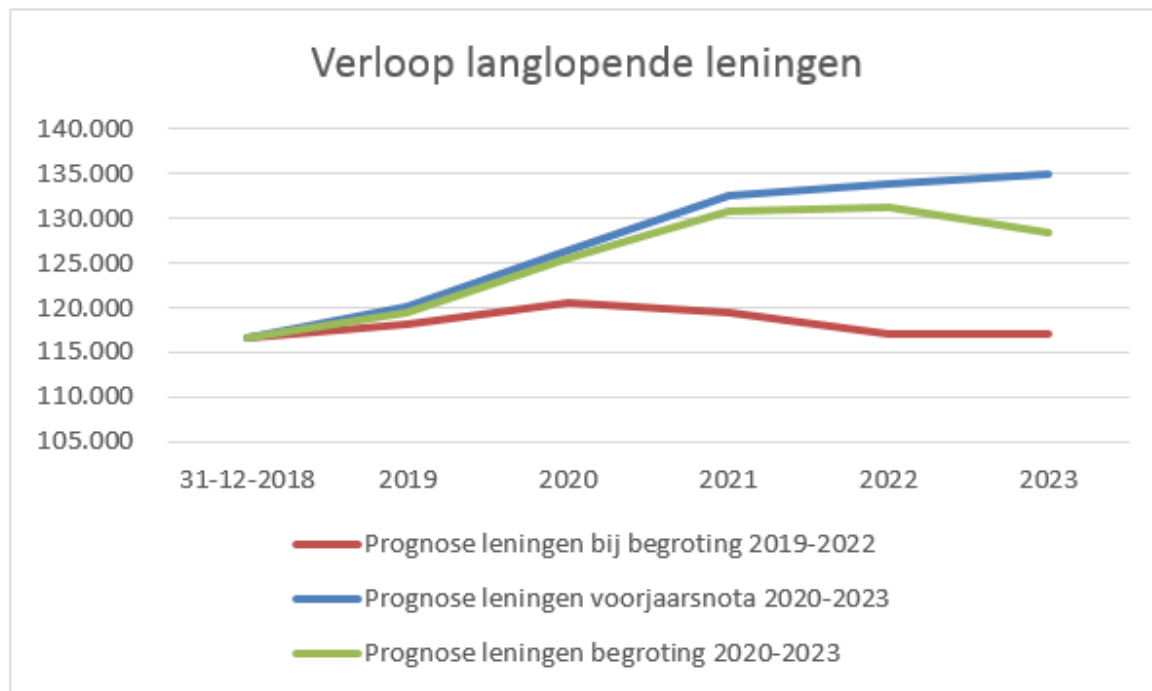
De financieringsbehoefte is het verschil tussen de boekwaarde van de investeringen en de vaste financieringsmiddelen. Deze zijn terug te vinden op de balans. Onder vaste financieringsmiddelen verstaan we de reserves en voorzieningen plus de vaste geldleningen. Hierbij houden we rekening met investeringen waarover is besloten (nieuwe investeringen). Een eventueel financieringstekort wordt eerst opgevangen door het opnemen van het goedkope kasgeld (tot de kasgeldlimiet – zie onder kasgeldlimiet-). Voor het overige deel wordt een vaste geldlening aangetrokken. Het komend jaar verwachten wij een financieringstekort. Daarnaast gebruiken we langlopende geldleningen om de voorraden te kunnen blijven financieren. We verwachten daarom ook aankomende jaren langlopende geldleningen aan te moeten trekken.

Financieringsbehoefte (x 1.000)	1-1-2020
Financieringsbehoefte	
boekwaarde (im)materiële vaste activa	140.628
boekwaarde financiële vaste activa	11.968
<i>Totaal financieringsbehoefte</i>	152.596
Financieringsmiddelen	
reserves	23.184
voorzieningen	6.699
vaste geldleningen	119.374
<i>Totaal financieringsmiddelen</i>	149.257
Financieringstekort	3.339

Leningenportefeuille

De gemeente heeft behoefte aan externe financiering voor het herfinancieren van de huidige (aflopende) geldleningen, voor het bekostigen van investeringen en voor tijdelijke liquiditeitsbehoeften van de exploitatie uitgaven.

Op basis van het coalitieakkoord is het doel om de leningenportefeuille in 2022 terug te brengen naar € 110 mln. Gezien de huidige (economische) ontwikkelingen gemeente breed en binnen het Sociaal Domein, alsmede het voornemen om in Varsseveld Hofskamp-Oost III te ontwikkelen gaan we deze doelstelling naar alle waarschijnlijkheid niet halen.

Leningenportefeuille (x 1.000)	2020
Stand leningen per 1 januari (*1)	119.374
Reguliere aflossingen	17.779
Nieuwe leningen (*2)	24.000
Stand leningen per 31 december	125.595

(*1) Verwacht wordt dat we voor 1-1-2020 een aanvullende langlopende geldlening aantrekken van € 5 miljoen.

(*2) metname door het doorschuiven van investeringskredieten en de verwachte eerste kosten voor Hofskamp-Oost III.

Activa

De activa bestaan uit investeringen met maatschappelijk nut en investeringen met economisch nut. Investeringen die kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. Investeringen met maatschappelijk nut hebben geen mogelijkheid tot het verwerven van inkomsten, zoals wegen en bruggen.

Op het moment dat een investering volledig is afgerond, worden de kapitaallasten berekend en het eerstvolgende jaar meegenomen in de exploitatie. De kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving. Als de investering helemaal is afgeschreven (bijvoorbeeld na 10 jaar), vallen de afschrijvingslasten vrij. Elk jaar hebben we daardoor zogenaamde 'vrijval' in de afschrijving. Dit is in feite de ruimte voor nieuwe investeringen, uitgaande van een vast bedrag per jaar voor kapitaallasten. In deze Programmabegroting houden we de komende jaren rekening met nieuwe kapitaallasten.

Risicobeheer

Wij zijn als gemeente voor onze uitgaven afhankelijk van externe financiering. De gemeente leent alleen geld voor de uitvoering van gemeentelijke taken binnen de kaders van de Wet Fido en het treasury statuut. Er is sprake van totaal financiering; de gemeente trekt geen financiering aan voor specifieke projecten. Totaal financiering houdt in dat de gemeente alle uitgaven samen financiert. Deze wijze van financiering leidt tot eenvoud en efficiency. De gemeente gebruikt bij de financiering geen ingewikkelde financiële producten, zoals derivaten.

In de Wet Fido zijn kaders opgenomen ter beperking van het renterisico op de netto vlottende schuld (kasgeldlimiet) en het renterisico op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

Om het risico van kortlopende financiering te beperken is in de Wet Fido de kasgeldlimiet vastgesteld. De kasgeldlimiet is een vastgesteld percentage berekend over de lastenkant van de begroting. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5 % van het begrotingstotaal. We sluiten een langlopende lening af zodra de hoogte van de kortlopende geldleningen de kasgeldlimiet drie opeenvolgende kwartalen overschrijdt. Wij benutten de kasgeldlimiet zo maximaal mogelijk, aangezien de rente voor kortlopende leningen momenteel negatief is en we dus geld ontvangen van de geldverstrekker. De verwachting is dat er de komende jaren nog sprake zal zijn van negatieve rente.

Kasgeldlimiet (x 1.000)	2020
Begrotingstotaal per 1 januari 2020	102.883
Vastgesteld percentage	8,5%
Kasgeldlimiet	8.745
verwacht gemiddelde op te nemen kortlopende leningen	8.500
Ruimte (+)	245

Op grond van de Wet Fido is voor gemeenten de zogenaamde renterisiconorm ingesteld. Doel hiervan is dat gemeenten hun leningenportefeuille zodanig spreiden, dat de renterisico's gelijkmatig over de jaren worden gespreid ingeval van herfinanciering en renteherziening van geldleningen. De renterisiconorm geeft een aanwijzing voor de gevoeligheid van de gemeente voor veranderingen in de rente.

De renterisiconorm is gesteld op 20% van het begrotingstotaal per 1 januari. Daar wordt het berekende renterisico op de vaste schuld tegen af gezet. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm niet overtreffen. Navolgend schema laat de berekening over 2020 zien.

Renterisiconorm (x 1.000)	2020
Renterisiconorm	
Lasten begroting	102.883
Percentage risiconorm	20%
Totaal renterisiconorm	20.577
Aflossingen en renteherzieningen	
Reguliere aflossingen geldleningen	17.779
Geldleningen met renteherziening	0
Totaal aflossingen en renteherzieningen	17.779
Ruimte (+)	2.798

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn partijen waar de gemeente een bestuurlijke relatie mee heeft en waarin we een financieel belang hebben. We hebben een zetel in het bestuur (vertegenwoordiging) of we hebben vanwege eigendom van aandelen stemrecht in de aandeelhoudersvergadering. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die in geval van een faillissement achterblijven.

Beleid

Het BBV schrijft voor om van de verbonden partijen een samenvattend overzicht te geven en onderscheid te maken in gemeenschappelijke regelingen, stichtingen/verenigingen en coöperaties/vennootschappen. Conform onze financiële verordening (verordening op grond van artikel 212 gemeentewet), lichten we de verbonden partijen op hoofdlijnen toe in deze paragraaf. Het gaat hierbij om partijen met aanmerkelijk financieel belang (dit zijn partijen waar we minimaal € 50.000 per jaar aan bijdragen). Per verbonden partij zijn de doelstellingen, activiteiten, ontwikkelingen en risico's benoemd. De paragraaf sluit af met het financieel overzicht.

De wijze waarop de verbonden partijen bijdragen aan het realiseren van onze maatschappelijke opgaven is in de programma's van deze begroting inzichtelijk gemaakt.

Erfgoed Centrum Achterhoek Liemers (Doetinchem)

Erfgoed Centrum Achterhoek Liemers (Doetinchem)	
Relatie met de programma's	2. Een leefbare gemeente (sociaal domein)
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van alle wettelijke archieftaken voor de acht gemeenten in de Achterhoek. • Uitvoeren van de zogenoemde "Staring-taken" (diensten op het gebied van behoud van en onderzoek naar streekcultuur en –historie). Voor 15 gemeenten in Achterhoek en Liemers.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Het beheren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van archiefbewaarplaatsen van de deelnemende overheidslichamen conform de Archiefwet. • Het toezicht door de streekarchivaris op het beheer van de niet naar de centrale archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van de (8) gemeenten in de Achterhoek. • Het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in het gebied van de Achterhoek en de Liemers in de ruimste zin van het woord.
Deelnemende partijen	Gemeenschappelijke Regeling van acht Achterhoekse gemeenten. De deelnemende gemeenten zijn: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.
Bestuurlijk belang	De burgemeester heeft namens Oude IJsselstreek zitting in het Algemeen Bestuur.

Ontwikkelingen	Het ECAL richt zich de komende jaren vooral op het in goede, geordende en toegankelijke staat brengen en houden van archieven. Hierbij hoort ook het digitaliseren van de archieven en collecties. Voor 2019-2022 is een bijdrage vastgesteld voor vier jaar.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Geen.

GGD Noord- en Oost Gelderland

GGD Noord- en Oost Gelderland			
Relatie met de programma's	2. Een leefbare gemeente (sociaal domein) 4. De dienstverlenende gemeente		
Doelstelling	Het op regionaal niveau vaststellen en uitvoeren van gezondheidsbeleid. Dit betreft met name activiteiten op het gebied van preventie zoals gezondheidsbevorderende en –beschermende maatregelen.		
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Preventieve en uitvoerende taken vanuit de Wet publieke gezondheid, genoemd in de artikelen 2, 4, 5, 5a, 6 en 7. Dit betreft o.a. de taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg en preventieve ouderengezondheidszorg. • Het uitbrengen van hygiëneadviezen aan instellingen. • Het uitvoeren van inspecties bij kinderopvang als bedoeld in de Wet kinderopvang. • Het uitvoeren van het Rijksvaccinatieprogramma. • Het uitbrengen van medisch milieukundige adviezen. • Het vaccineren en voorlichten van reizigers. • Het verrichten van taken op het terrein van de forensische geneeskunde. • Overige uit te voeren taken op het terrein van de volksgezondheid die van een GGD verwacht mogen worden ten behoeve van gemeenten, personen, instellingen en organisaties. 		
Deelnemende partijen	<ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Apeldoorn • Berkelland • Bronckhorst • Brummen • Doetinchem • Elburg 	<ul style="list-style-type: none"> • Epe • Ermelo • Harderwijk • Heerde • Lochem • Montferland • Nunspeet 	<ul style="list-style-type: none"> • Oldebroek • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Putten • Voorst • Winterswijk • Zutphen
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder volksgezondheid vanuit het college van B&W neemt deel aan het algemeen bestuur.		
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • De begroting is een uitwerking van de Uitgangspuntennota 2020. Met de uitgangspuntennota biedt de GGD meer kans aan gemeenten op sturing van de jaarlijkse begroting. De begroting bevat vijf inhoudelijke programma's: Jeugdgezondheidszorg, Algemene Gezondheidszorg en Kennis en Expertise. • De GGD werkt middels de Bestuursagenda 2019-2023 aan 4 prioriteiten: NOG gezondere jeugd, NOG gezondere leefomgeving, NOG gezonder ouder worden en NOG gezondere leefstijl. <p>Voor alle vier prioriteiten geldt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De GGD sluit aan bij de landelijke ontwikkelingen en bij het gezondheidsbeleid en de preventieagenda's van de gemeenten. 		

	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten dragen bij aan het NOG gezonder laten worden van hun inwoners en aan het verkleinen van gezondheidsverschillen. Door meer te investeren in preventie en gezondheidsbevordering kan gezondheidswinst worden behaald. • De GGD besteedt specifieke aandacht aan het bereiken van kwetsbare groepen (mensen met een lage sociaaleconomische status, in armoede, laaggeletterdheid, nieuwkomers en psychisch kwetsbare mensen). • De GGD zoekt innovatieve strategieën om het bereik en de effecten van gezondheidsprogramma's te vergroten.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	De beleidsvoornemens zijn gebaseerd op de strategische visie. Kern van deze visie is dat de gemeenten hebben gekozen voor een GGD die zich versterkt als een gemeentelijke gezondheidsdienst.

Laborijn

Laborijn (Doetinchem)	
Relatie met de programma's	2. Een leefbare gemeente (sociaal domein)
Ontwikkelingen	In 2015 is de Participatiewet ingevoerd. De Participatiewet is de decentralisatie op het gebied van werk en inkomen. Hiermee is een aantal grote beleidsinhoudelijke wijzigingen doorgevoerd. De uitvoering van de Participatiewet vindt plaats door de gemeenschappelijke regeling Laborijn. Het college van de gemeente Oude IJsselstreek heeft in juni 2019 besloten om uit te treden uit de GR Laborijn en laat onderzoeken op welke wijze de overgang vanuit de GR naar de beoogde nieuwe situatie het beste kan worden vormgegeven. De nieuwe uitvoeringsorganisatie is uiterlijk 1 januari 2021 operationeel.
Doelstelling	Iedereen die kan werken maar daarbij ondersteuning nodig heeft, valt sinds 1 januari 2015 onder de Participatiewet. De wet is er om zoveel mogelijk mensen met of zonder arbeidsbeperking werk te laten vinden. De Participatiewet vervangt de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet sociale werkvoorziening (WSW) en een groot deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong).
	De kerntaken van Laborijn hebben betrekking op werk en inkomen. Door allerlei interventies ondersteunt Laborijn haar bijstandsgerechtigden naar werk.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Diverse re-integratie-instrumenten, zoals scholing, loonkostensubsidies en overige interventies op het gebied van werk en inkomen. • Mensen begeleiden naar de voor hen hoogst haalbare positie op de werkladder. • Begeleid werken. • Beschut werken. • Detachering van mensen in de WSW.
Deelnemende partijen	Gemeenten Aalten, Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek. De gemeente Montferland heeft (vanuit Wedeo) alleen de uitvoering van de wet sociale werkvoorziening neergelegd bij de Laborijn.
Bestuurlijk belang	Vanuit het college van B&W is een lid en een plaatsvervangend lid in Dagelijks en Algemeen Bestuur van Laborijn afgevaardigd.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Er is een reëel risico dat de ontvangen middelen die van het Rijk (BUIG) niet voldoende zijn om de uitkeringen te betalen en er vanuit de algemene middelen bijbetaald moet worden. Bij effectivering van het voorgenomen besluit tot uittreding uit de GR Laborijn moeten we rekening houden met de kosten van uittreding en het inrichten van een nieuwe organisatie.

Omgevingsdienst Achterhoek (Hengelo Gld.)

Omgevingsdienst Achterhoek (Hengelo Gld.)			
Relatie met de programma's	4. De dienstverlenende gemeente		
Doelstelling	Het uitvoeren van omgevingsrecht conform de landelijke kwaliteitscriteria.		
Activiteiten	Vergunningverlening en handhaving op het gebied van milieuwetgeving en aanverwante specialismen.		
Deelnemende partijen	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Aalten • Gemeente Berkelland • Gemeente Bronkhorst • Gemeente Doetinchem • Gemeente Lochem 	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Montferland • Gemeente Oost Gelre • Gemeente Oude IJsselstreek • Gemeente Winterswijk 	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Zutphen • Provincie Gelderland
Bestuurlijk belang	Burgemeester Van Dijk neemt namens de gemeente deel aan het Algemeen Bestuur.		
Ontwikkelingen	In 2017 is gestart met output financiering. In 2018 is gemonitord waaruit is gebleken dat de inschattingen vrij goed waren. Het aantal milieuvergunningen was door de aangetrokken economie wel hoger maar het aantal meldingen was daarentegen weer lager. Voor 2019 loopt het aantal vergunningen achter op schatting. Het aantal controles loopt licht voor op de inschatting. Voor de producten wordt gebruikt gemaakt van het door de ODA gemaakte productenboek. De komende tijd kan, indien gewenst, de ODA meewerken aan de implementatie van de Omgevingswet.		
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	De Omgevingsdienst Achterhoek is een uitvoeringsorganisatie die - met de Gelderse Maat als uitgangspunt - conform wet- en regelgeving uitvoering geeft aan vergunningverlening, toezicht en handhaving (de zgn. VTH-taken). Formeel blijven de deelnemende organisaties hiervoor verantwoordelijk. Voor zover er sprake is van zelfstandige beleidsvoornemens hebben die hoofdzakelijk betrekking op het niveau van bedrijfsvoering.		

Regio Achterhoek (Doetinchem)

Regio Achterhoek (Doetinchem)	
Relatie met de programma's	<ol style="list-style-type: none"> 1. De gemeente waar het goed wonen is 2. Een leefbare gemeente 3. De werkende gemeente 4. De dienstverlenende gemeente
Doelstelling	GR Regio Achterhoek zet zich in voor een krachtige regio die snel en besluitvaardig samenwerkt om de Achterhoek economisch sterk te houden. Overheid, Ondernemers en Maatschappelijke organisaties werken hiervoor samen. De inhoudelijke basis voor de samenwerking is de Achterhoek Visie 2030, opvolger van het Strategiedocument Agenda2020.
Activiteiten	<p>De Achterhoek Raad heeft de Achterhoek Visie 2030 vastgesteld. Op basis van deze visie bepaalt de Achterhoek Board samen met de Achterhoek Thematafels de inhoudelijke activiteiten, die worden beschreven in de jaarplannen. De Achterhoek Raad ziet toe op de voortgang. De uitvoering van deze inhoudelijke activiteiten gebeurt aan de volgende zes Thematafels:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Smart werken en Innovatie • Onderwijs en Arbeidsmarkt • Wonen en Vastgoed • Mobiliteit en Bereikbaarheid

	<ul style="list-style-type: none"> • Circulaire energie en Energietransitie • De Gezondste Regio <p>De GR Regio Achterhoek blijft bestaan naast de nieuwe structuur en voert de volgende taken uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voert de regie op de algehele samenwerking • Faciliteert het opstellen en uitvoeren van de Achterhoek Visie 2030, de jaarplannen en bijbehorende investeringsagenda • Adviseert Board en Raad over de lobby en subsidies en levert hiervoor ook de capaciteit
Deelnemende partijen	<ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doetinchem • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk
Bestuurlijk belang	Burgemeester Van Dijk heeft zitting in het Dagelijks en Algemeen Bestuur. Daarnaast zijn we bestuurlijk vertegenwoordigd aan alle zes Thematafels. Portefeuillehouder wonen van Oude IJsselstreek is voorzitter van de Thematafel Wonen en Vastgoed. Portefeuillehouder zorg uit Oude IJsselstreek is vicevoorzitter van de Thematafel De Gezondste Regio.
Ontwikkelingen	In 2018 hebben de zeven gemeenten die lid zijn van de Regio Achterhoek ingestemd met een nieuwe samenwerkingsstructuur. Deze bestaat uit een Achterhoek Board, Achterhoek Raad, en zes Thematafels. De nieuwe samenwerking kent ook een nieuwe naam: Achterhoek Ambassadeurs. De GR Regio Achterhoek blijft bestaan naast de nieuwe structuur. De zeven Achterhoekse gemeenten blijven hier deel van uitmaken. Deze nieuwe structuur kan van invloed zijn op hoe de gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek er in de toekomst uit gaat zien.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Geen

Stadsbank Oost Nederland (Enschede)

Stadsbank Oost Nederland (Enschede)			
Relatie met de programma's	2. Een leefbare gemeente (sociaal domein)		
Doelstelling	Op zowel maatschappelijk als zakelijk verantwoorde wijze: <ul style="list-style-type: none"> • voorzien in de behoefte aan sociaal geldelijk krediet; • regelen van schulden van personen in financiële moeilijkheden conform de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening; • voorzien in budgetbeheer; 		
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • kredietverlening • budgetbeheer • schuldhulpverlening • verzorgen van aanvragen wet schuldsanering natuurlijke personen 		
Deelnemende partijen	<ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Almelo • Berkelland • Borne • Bronckhorst • Dinkelland • Enschede • Haaksbergen 	<ul style="list-style-type: none"> • Hellendoorn • Hengelo (O) • Hof van Twente • Lochem • Losser • Montferland • Oldenzaal • Oost Gelre 	<ul style="list-style-type: none"> • Oude IJsselstreek • Rijssen-Holten • Tubbergen • Twenterand • Wierden • Winterswijk

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder sociale zaken is vanuit het college lid van het Algemeen Bestuur, een lid van het college is plaatsvervangend lid.
Ontwikkelingen	De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening is ingegaan per 1 juli 2012. In algemene zin zien we een verslechterende financiële positie voor een deel van onze inwoners. Er wordt steeds vaker gebruik gemaakt van financiële ondersteuning om (dreigende) schulden op te lossen. Sinds 2018 voeren we de intake voor de dienstverlening van de Stadsbank uit in eigen beheer. De bijdrage van de Oude IJsselstreek aan de Stadsbank 2020 is ten opzichte van 2019 iets afgenomen door een afnemende aantal cliënten.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	De in gang gezette registratie en verantwoording van de geldstroom vormt een vast onderdeel van bestuurlijke rapportages vanuit het sociaal domein.

Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland

Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland	
Relatie met de programma's	4. De dienstverlenende gemeente
Doelstelling	Het gemeenschappelijk en op regionaal niveau uitvoeren van veiligheidsbeleid, specifiek gericht op brandweertaken, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en multidisciplinaire samenwerking, zowel preventief als repressief.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; • adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen als ook in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; • adviseren van het college van burgemeester en wethouders over: <ul style="list-style-type: none"> ○ het voorkomen, beperken en bestrijden van brand; ○ het beperken van brandgevaar; ○ het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt; ○ het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand; ○ voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing; ○ instellen en in stand houden van een brandweer; ○ instellen en in stand houden van een GHOR; ○ voorzien in de meldkamerfunctie; ○ aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; ○ inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de eerder genoemde taken.

Deelnemende partijen	<ul style="list-style-type: none"> • Aalten • Apeldoorn • Berkelland • Bronkhorst • Brummen • Doetinchem • Elburg • Epe 	<ul style="list-style-type: none"> • Ermelo • Harderwijk • Hatterm • Heerde • Lochem • Montferland • Nunspeet • Oldebroek 	<ul style="list-style-type: none"> • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Putten • Voorst • Winterswijk • Zutphen
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur.		
Ontwikkelingen	<p>De VNOG geeft aan dat de begroting VNOG vanaf 2020 structureel omhoog gaat. Hierover is met extra raadsinformatiebijeenkomsten en langs reguliere weg in de behandeling van de jaarstukken met colleges en raden over gecommuniceerd.</p> <p>Dit najaar bespreken de deelnemende gemeenten in de VNOG de keuze voor de mate van dienstverlening die de VNOG in de toekomst gaat bieden.</p> <p>Dit jaar wordt gestart met de herziening van het dekkingsplan.</p>		
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	<p>I.v.m. de nijpende financiële situatie is de gemeentelijke bijdrage met 10 % over 2018 en 2019 gestegen. De raad heeft een zienswijze ingediend op de financiële jaarstukken VNOG.</p> <p>Deze ontstane tekorten hebben vanaf 2020 een structureel karakter.</p> <p>We voeren de motie van de raad 'Voorjaarsnota-Gemeenschappelijke Regelingen' (d.d. 4 juli 2019) uit, om vanaf 2021 de bijdrage teruggeschroefd te hebben tot het niveau van 2019.</p> <p>Risico is dat de bespreking van de 22 deelnemers in de GR, en daarmee de bijstelling van de koers van de VNOG, niet leidt tot een adequaat geacht niveau van dienstverlening dat qua kosten vanaf 2021 weer op het niveau van 2019 is.</p>		

Deelnemingen

BNG Bank (Den Haag)	
Primair doel	Bankier van en voor overheden en instellingen met een maatschappelijk belang.
Activiteiten	De strategische doelstelling van de bank is het behoud van substantiële marktaandeelen in Nederlandse publieke en semipublieke domein en het behalen van een redelijk dividend voor de aandeelhouders.
Deelnemende partijen	De Staat is houder van 50% procent van de aandelen, de andere 50% is verdeeld onder gemeenten, provincies en hoogheemraadschap.
Financieel	Wij bezitten 161.460 aandelen. In de jaarrekening 2019 wordt een dividend verantwoord van 460.161. Op basis van het gemiddelde over de afgelopen 3 jaren begroten we voor 2020-2023 € 378.000.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, de portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt onze gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.
Alliander N.V. (Arnhem)	
Primair doel	Netwerkbedrijf dat verantwoordelijk is voor een groot deel van de energieleidingen in Nederland.
Activiteiten	Kernactiviteit is het aansluiten van klanten op de energienetwerken en het distribueren van gas en elektriciteit.

Deelnemende partijen	Provincie Gelderland en Noord Holland, Falcon BV en de gemeente Amsterdam bezitten 75% van de aandelen. De overige 25% is verdeeld over diverse gemeenten.
Financieel	Wij bezitten 580.414 aandelen. In de jaarrekening 2019 wordt een dividend verantwoord van € 636.443. Op basis van het gemiddelde over de afgelopen 3 jaren begroten we voor 2020-2023 € 489.000.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, de portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt onze gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.
Vitens (Utrecht)	
Primair doel	Drinkwaterbedrijf dat drinkwater levert aan 5,6 miljoen klanten.
Activiteiten	Verantwoordelijk voor een gezonde en duurzame samenleving met zorg voor de bescherming van natuur en milieu.
Deelnemende partijen	De aandeelhouders bestaan uit provincies en gemeenten.
Financieel	Wij bezitten 40.057 aandelen. In de jaarrekening 2019 wordt een dividend verantwoord van 36.051. Op basis van het gemiddelde over de afgelopen 3 begroten we voor 2020-2023 € 101.000.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, de portefeuillehouder Financiën vertegenwoordigt onze gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.

Financieel overzicht

Verbonden partij (x 1.000)	Bijdrage 2020	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
		1-1-2020	31-12-2020	1-1-2020	31-12-2020
Regio Achterhoek	233	5.563	6.446	2.532	1.593
GGD Noord en Oost Gelderland	616	2.862	2.652	2.675	2.625
VNOG	2.050	2.622	1.809	42.249	53.752
ODA	619	66	134	1.578	1.317
Stadsbank ON	296	1.080	1.082	14.798	14.817
Laborijn	2.111	4.983	4.097	8.900	9.060
Erfgoedcentrum AL	166	103	127	693	660
Totaal	6091				

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

De gemeentelijke heffingen (belastingen, leges en rechten) zijn, na de algemene uitkering uit het gemeentefonds, de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente. Deze heffingen zijn de enige inkomstenbronnen waarop de gemeenteraad invloed kan uitoefenen. Vooral voor de zuivere belastingen, dit zijn de heffingen waar geen direct aanwijsbare tegenprestatie van de overheid tegenover staat, is er geen maximum bedrag of opbrengst aangegeven. Voor leges en andere betalingen voor overheidsdiensten is bepaald dat er geen winst mag worden gemaakt. De opbrengst van de heffing mag dan in totaliteit niet hoger zijn dan de kosten die de gemeente moet maken om de diensten te verlenen. De opbrengsten van de gemeentelijke heffingen zijn geraamd onder de verschillende producten. Een overzicht van de inkomstenbronnen van de gemeente is in bijlage E terug te vinden.

Beleid

Het (meerjaren)beleid voor de lokale belastingen is opgenomen in de in 2015 door de gemeenteraad vastgestelde verordeningen. Om een beter overzicht te krijgen in de actuele verordeningen stellen we jaarlijks een nieuwe verordening vast voor iedere belasting cq heffing.

Uitgangspunten voor onze leges, heffingen en tarieven

Voor de leges, heffingen en tarieven hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Voor 2020 stijgt de opbrengst OZB met 3% plus het areaal;
- De rioolheffing is maximaal 100% kostendekkend. Voor 2020 verlagen we het tarief met 2,53% t.o.v. 2019;
- De hoogte van de afvalstoffenheffing is afhankelijk van het tarief voor een grote of kleine container.
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten zijn maximaal 100% kostendekkend;
- De overige heffingen stijgen jaarlijks trendmatig met een indexering van 3%, met uitzondering van de reclamebelasting en lijkbezorgingsrechten;
- Leges en rechten zijn in principe 100% kostendekkend.

Belasting / heffing	Omschrijving
Marktgeden	Heffen we voor innemen standplaatsen op warenmarkt Silvolde, Terborg, Ulft en Varsseveld.
Precariobelasting	Heffen we voor het verlenen van een standplaats op gemeentegrond
Lijkbezorgingsrechten	Heffen we voor gebruik algemene begraafplaatsen Varsseveld en Terborg. Eventuele overschotten of tekorten verrekenen we conform besluit met de reserve.
Leges	Dit zijn diverse gemeentelijke leges (bouwvergunning, uittreksels etc.)
Toeristenbelasting	Belastingheffing van personen die niet in de gemeentelijke bevolkingsadministratie zijn opgenomen, maar die tegen betaling/vergoeding wel verblijf houden door overnachtingen in bijv. hotels, pensions, vakantieonderkomens, mobiele kampeermiddelen.
OZB niet - woningen	Heffen we van zowel eigenaren als gebruikers van niet-woningen.
Woonlasten	Dit zijn de onroerendezaakbelastingen zakelijk recht woningen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing tezamen. De opbrengsten OZB-woningen is conform besluit met 3% gestegen. Voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing hanteren we een kostendekkend tarief.
Reinigingsrechten	Reinigingsrecht voor bedrijven en instellingen die geringe (passend in de normale containers) hoeveelheden afval aanbieden. Deze bedrijven hebben de gemeente verzocht dit afval tijdens normale inzamelingsactiviteiten mee te willen nemen.
Precariorechten	Heffen we voor het gebruik maken van een met vergunning verleende standplaats op voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.
Reclamebelasting	Belasting voor het centrum van Varsseveld voor openbare aankondigingen. Wij innen deze belasting in

feite als tussenpersoon. De inkomsten verrekenen we met door de gemeente gemaakte kosten. Het restant betalen we rechtstreeks door aan de VOV in Varsseveld. Per saldo is dit dus budgettair neutraal.

Tarieven diverse heffingen	2018	2019	2020
Onroerende-zaakbelastingen			
Eigenaren van woningen, in % van de waarde	0,16620%	0,16330%	0,16145%
*Gebruikers van niet-woningen, in % van de waarde	0,16158%	0,16190%	0,15605%
Eigenaren van niet-woningen, in % van de waarde	0,19460%	0,19450%	0,19198%
Afvalstoffenheffing			
Meerpersoonshuishoudens met kleine grijze- of verzamelcontainer	155,04	174,00	183,60
Meerpersoonshuishoudens met grote grijze- of verzamelcontainer	230,04	258,00	271,80
Eénpersoonshuishoudens met kleine grijze- of verzamelcontainer	114,96	129,00	135,84
Eénpersoonshuishoudens met grote grijze- of verzamelcontainer	189,96	213,00	223,92
Extra grote grijze container	230,00	258,00	271,80
Reinigingsrechten			
Standaard containerset met kleine grijze container	185,04	210,36	210,00
Standaard containerset met een grote grijze container	260,04	295,68	294,00
Rioolheffing			
Per aansluiting	246,00	237,00	231,00
Toeristenbelasting			
Per overnachting	1,23	1,27	1,30

Woonlasten

Opbrengsten Woonlasten (x1.000)	2017 (werkelijk)	2018 (werkelijk)	2019 (begroot)	2020 (begroot)
Afvalstoffenheffing	2.459	2.490	2.786	2.947
Rioolheffing	4.127	4.147	3.928	3.891
OZB woningen	5.369	5.640	5.693	5.883
Totaal	11.955	12.277	12.407	12.721

Lokale lastendruk/ontwikkeling van de woonlasten

Om een indruk te hebben wat de “lokale lastendruk” is, berekenen we wat huishoudens aan belasting moeten betalen. Daarbij gaan we uit van de voor huishoudens gebruikelijke heffingen. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) stelt jaarlijks een atlas van de lokale lasten op.

De tabel hieronder geeft de berekende belastingdruk voor Oude IJsselstreek in 2020. Het bedrag van de bruto woonlasten is opgebouwd uit de onroerendezaakbelasting, waarbij wordt uitgegaan van de gemiddelde woningwaarde (zowel landelijk als provinciaal als voor Oude IJsselstreek), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Uitgangspunten voor vergelijking van de belastingdruk oud en nieuw:

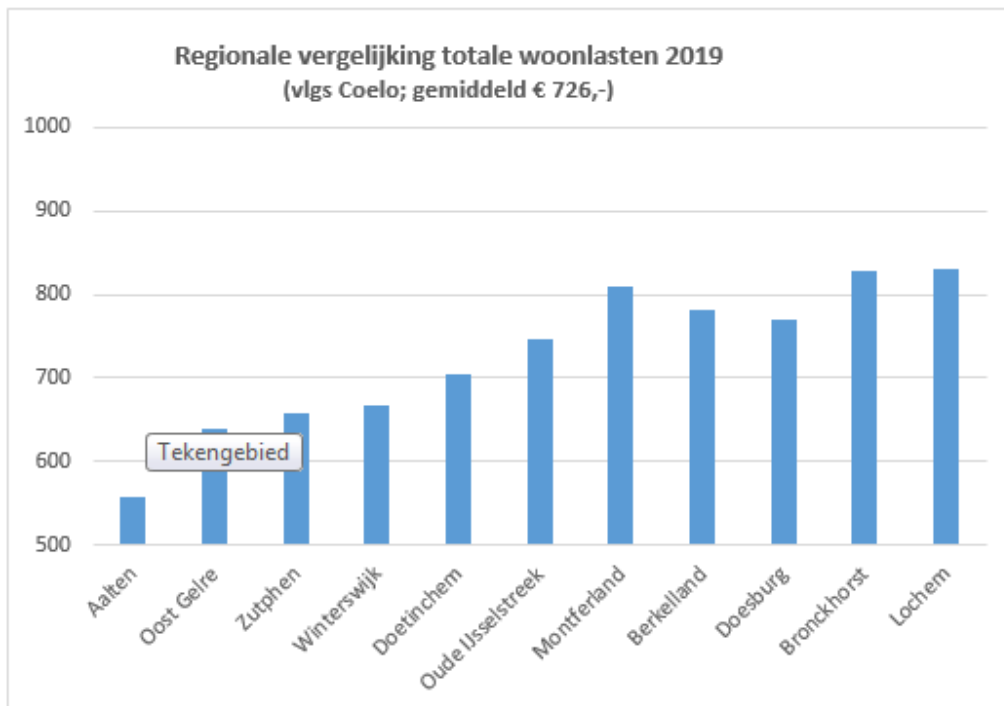
- de waarde van een woning is gemiddeld € 212.000 (2018: € 204.000)
- één- en meerpersoonshuishoudens.

De gemiddelde belastingdruk voor een eigenaar/bewoner in 2019 en 2020 ziet er in Oude IJsselstreek dan als volgt uit (in hele €):

Jaar	Soort huishouden	OZB	Afval	Riool	Totaal	% tov 2019
2019	Eenpersoonshuishouden met kleine grijze container	333	129	237	699	
2019	Meerpersoonshuishouden met kleine grijze container	333	174	237	744	
2019	Eenpersoonshuishouden met grote grijze container	333	213	237	783	
2019	Meerpersoonshuishouden met grote grijze container	333	258	237	828	
2020	Eenpersoonshuishouden met kleine grijze container	343	135,84	231	709,84	1,55%
2020	Meerpersoonshuishouden met kleine grijze container	343	183,60	231	757,60	1,82%
2020	Eenpersoonshuishouden met grote grijze container	343	223,92	231	797,92	1,90%
2020	Meerpersoonshuishouden met grote grijze container	343	271,80	231	845,80	2,14%

De OZB en afvalstoffenheffing stijgen; de rioolheffing daalt, waarmee de totale lastendruk in 2020 gemiddeld stijgt met 1,85 % (± € 13,75) per jaar voor huishoudens met een eigen woning en ± € 3,75 voor huishoudens met een huurwoning. De afvalstoffenheffing stijgt in 2020 voor huishoudens met een kleine container gemiddeld € 9,60 per jaar. De marktprijzen op verwerking van afval fluctueren sterk. De extra kosten worden voornamelijk veroorzaakt door een verstoorde marktwerking rondom het PMD afval. De vermarktingskosten zijn fors hoger door een verhoogd aanbod van PMD in Nederland en doordat het ingezamelde PMD deels vervuild is. Door de stijging van de afvalstoffenheffing kan de indruk ontstaan dat scheiden niet loont. De afvalstoffenheffing zou echter nog sterker zijn gestegen, als het afval minder goed gescheiden wordt.

Uitgaande van gemiddelde waarden van woningen en van een meerpersoonshuishouden liggen de gemiddelde woonlasten in 2019 in Gelderland op € 740 , landelijk op € 740 en regionaal (Achterhoek) op € 726 . De lasten in Oude IJsselstreek waren gemiddeld € 747 . Gemiddeld genomen is de lastendruk in de Achterhoek met 0,57% gestegen t.o.v. 2018.

Opbrengsten

Opbrengsten belastingen/heffingen (x 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Algemene dekkingsmiddelen			
Woonlasten (OZB eigenaren woningen + afvalstoffenheffing + rioolrechten)	12.277	12.407	12.721
Precariobelasting	7	6	6
Toeristenbelasting	146	147	151
Tariefgebonden heffingen			
Leges	1.218	765	841
Lijkbezorgingsrechten	169	150	125
Marktgelden	19	18	18
OZB niet-woningen	2.426	2.466	2584
Reinigingsrechten	38	36	35
Rioolrecht bedrijven	220	220	220
Reclamebelasting	26	24	35
Totaal opbrengsten	16.546	16.239	16.736

Lasten- en batenoverzicht van de kostendekkende tarieven

Hieronder hebben we inzichtelijk gemaakt, hoe bij de berekening van de tarieven wordt bewerkstelligd, dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Dit hebben we gedaan voor de tarieven van belastingen die ten hoogste kostendekkend mogen zijn.

Afvalstoffenheffing + reinigingsrecht		
Kosten Afval	3.121	
Opbrengsten afval excl. heffingen		1.061
Heffing bij bedrijven (Reinigingsrecht)		35
Netto kosten Afval	2.025	
Overhead + salaris	468	
BTW	417	
Rente	38	
Overige toerekening afval	923	
Totale kosten	2.948	
Opbrengst heffingen		2.948
Dekking		100%

Rioolheffing		
Kosten Riolering	2.548	
Opbrengsten Riolering excl. heffingen		0
Heffing bij bedrijven		220
Netto kosten Riolering	2.328	
Overhead + salaris	520	
BTW	475	
Rente	633	
ontrekking voorziening		64
Overige toerekening riolering	1.564	
Totale kosten	3.891	
Opbrengst heffingen		3.891
Dekking		100%

Lijkbezorgingsrechten		
Kosten begraafplaatsen	65	
Opbrengsten begraafplaatsen		0
Netto kosten Begraafplaatsen	65	
Overhead + salaris	120	
Rente	1	
onttrekking reserve		46
Overige toerekening begraafplaatsen	75	
Totale kosten	140	
Opbrengst heffingen		140
Dekking		100%

Omgevingsvergunning bouwen		
Kosten omgevingsvergunning bouwen	30	
Overige opbrengsten		0
Netto kosten Omgevingsvergunning bouwen	30	
Overhead + salaris	530	
Overige toerekening omgevingsvergunning	530	
Totale kosten	560	
Opbrengst heffingen		450
Dekking		80%

Algemene dienstverlening		
Kosten algemene dienstverlening	22	
Overige opbrengsten		0
Netto kosten algemene dienstverlening	22	
Overhead + salaris	403	
Overige toerekening algemene dienstverlening	403	
Totale kosten	425	
Opbrengst heffingen		259
Dekking		61%

Markten		
Kosten markten	18	
Overige opbrengsten		0
Netto kosten markten	18	
Overhead + salaris	24	
Overige toerekening markten	24	
Totale kosten	42	
Opbrengst heffingen		18
Dekking		43%

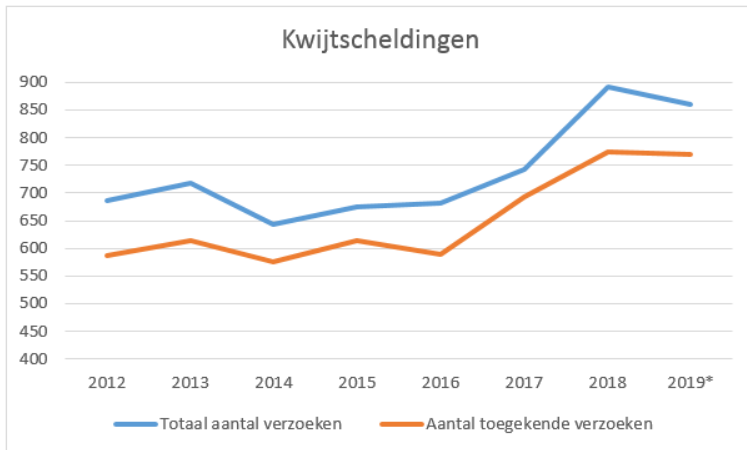
Kwijtschelding

Inwoners met een laag inkomen kunnen kwijtschelding krijgen voor de aanslag van de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Bij de beoordeling van het verzoek vindt er een toets plaats naar inkomen en vermogen. De gemeente mag alleen kwijtschelding verlenen als het inkomen niet hoger ligt dan 100% van het bijstandsniveau. Naar verwachting verlenen we in 2019 ongeveer 800 keer kwijtschelding tot een totaal bedrag van ongeveer € 320.000.

Overzicht kwijtschelding gemeentelijke belastingen:

Belastingjaar:	Totaal aantal verzoeken	Aantal toegekende verzoeken	Aantal afgewezen verzoeken	Aantal verzoeken in procenten	Afgeboekt t.g.v. toegekende kwijtschelding
2013	718	615	89	3,90%	220.886
2014	644	575	66	3,48%	209.602
2015	676	614	62	3,65%	248.264
2016	682	589	93	3,68%	238.553
2017	743	693	49	4,01%	258.861
2018	891	774	117	4,81%	320.149
2019*	861	770	81	4,65%	291.905

* De kwijtscheldingsgegevens voor 2019 zijn gebaseerd op basis van de gegevens zoals die op 3 september 2019 bekend zijn.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf zijn conform de voorschriften in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot de kapitaalgoederen van de gemeente opgenomen.

De kapitaalgoederen zijn grofweg als volgt te rubriceren:

Infrastructuur:

- Wegen
- Civiel technische kunstwerken
- Riolering
- Gemeentelijke gebouwen
- Water

Voorzieningen:

- Openbaar groen
- Speelplaatsen
- Openbare verlichting

Het onderhoud van kapitaalgoederen legt beslag op een belangrijk deel van de middelen en komt in bijna alle programma's voor. De kapitaalgoederen zijn vaak van groot belang voor het realiseren van de programma's. In deze paragraaf geven we inzicht in het onderhoud en beheer, conform de financiële verordening (art. 212 Gemeentewet). Niet alleen vanuit het financiële belang, maar ook vanuit het belang van de inwoner.

Op beheerniveau werken we aan het opstellen van een Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR).

Beleids- en beheerplannen

De beleidsplannen stellen we tenminste eens in de 10 jaar vast, conform de eisen van de provincie. Dit betreft de inrichting van de openbare ruimte en het beoogde onderhoudsniveau voor het openbaar groen, verlichting, straatmeubilair, sportfaciliteiten, water, wegen, riolering, kunstwerken en gebouwen. Eens in de vier jaar evalueren we de beheerplannen en zo nodig stellen we ze bij.

De volgende nota's zijn vastgesteld:

Beleidsstuk/ beheerplan	Planperiode	Inhoud/opmerking
Wegen <u>beleid</u>	2014 - 2018	Wegen <u>beleidsplan</u>
Wegenbeheer	2018 - 2023	Wegenbeheersplan
Openbare verlichting <u>beleid</u>	2012 - 2016	De reserve wegen is uitgebreid met openbare verlichting. Nieuw <u>beleidsplan</u> wordt naar verwachting eind 2019 vastgesteld.
Openbare verlichting Vervangingsplan	2017 - 2020	In 2017 is de eerste fase uitgevoerd.
Gemeentelijk rioleringsplan	2017 - 2020	In 2016 is een nieuw verbreed GRP vastgesteld.
Waterplan	2010 - 2020	Water <u>beleidsplan</u>
Groen <u>beleidsplan</u>	2014 - 2019	In 2018 is gestart met een nieuwe visie voor natuur, groen en landschap.
Groenbeheerplan	2014 - 2019	Beheer groen

Bomenbeheerplan	2008 - 2018	Nieuw beheerplan wordt voorzien in 2019
Speelruimtebeleid	2007 - 2015	Er is nieuw beleid nodig voor speelruimte en -voorzieningen.
Speelplaatsen beheerplan	2017 - 2021	In 2017 is een nieuw beheerplan speelvoorzieningen opgesteld

Op basis van de vastgestelde plannen is per kapitaalgoed inzicht gegeven in het gemeentelijke beleid, de doelstellingen, de activiteiten die op stapel staan, de daarmee gemoeid zijnde financiële middelen en eventuele ontwikkelingen en risico's. Aan het einde van deze paragraaf bieden we integraal inzicht in de financiën die met het onderhoud van kapitaalgoederen gemoeid zijn.

Wegen

Beleid

Het gemeentelijke beleid is gericht op efficiënt en effectief onderhoud aan de wegen. De uitgangspunten zijn beschreven in het "beleidsplan wegen gemeente Oude IJsselstreek 2019-2023". Het beleidsplan geeft, op basis van het (door de raad) vastgestelde kwaliteitsniveau en het aanwezige areaal, aan wat gemiddeld per jaar nodig is om de kwaliteit van de wegen op peil te houden. In het beleidsplan staat aangegeven dat de wegen in de gemeente Oude IJsselstreek kwaliteitsniveau basis moeten hebben (volgens de richtlijnen van de CROW-systematiek). Één keer per twee jaar worden alle wegen in de gemeente Oude IJsselstreek geïnspecteerd op schades en beoordeeld op kwaliteit. Deze gegevens, samen met de vaste gegevens vanuit het beheerpakket, vormen de basis voor het uit te voeren onderhoud. Vanuit het beheerpakket kan een meerjarenplanning (3 jaar) voor het groot onderhoud aan de wegen worden opgesteld.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Schoon, heel, veilig Niveau Basis (kwaliteitscijfer 5,5-6,5)	Planmatig onderhoud en groot onderhoud van wegen Rapportage kwaliteitsniveau van de wegen op basis van de weginspectie 2019	jaarlijks iedere 2 jaar	Bestaand beleid Bestaande budgetten
Subdoelstelling			
Efficiënt en effectief onderhoud aan wegen	Uitvoering van het beleidsplan Wegen 2019-2023 Opstellen en bijhouden meerjarenplanning voor groot onderhoud van wegen Up to date houden meerjarenplanning voor vervangingen (reconstructies van wegen)	jaarlijks jaarlijks jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie Bestaande formatie Bestaande formatie

Kwaliteit

In het huidige beleidsplan staat aangegeven dat de wegen in de gemeente Oude IJsselstreek kwaliteitsniveau Basis moeten hebben. Kwaliteitsniveau Basis is een voldoende (kwaliteitscijfer tussen 5,5 en 6,5).

Om te kunnen bepalen welk kwaliteitsniveau de wegen in onze gemeente hebben, vertaalt een onafhankelijk bureau structureel (per 2 jaar) de inspectiegegevens van de wegen naar een bijbehorend kwaliteitsniveau. De uitgevoerde weginspecties tonen aan dat de kwaliteit van de wegen een lichte stijging laat zien richting kwaliteitsniveau Basis. Op dit moment wordt de kwaliteitsambitie Basis nog niet overal bereikt. Met name de asfaltverhardingen blijven achter.

Financiën

In het beleidsplan Wegen, dat de raad in maart 2019 heeft vastgesteld, staat een aantal uitgangspunten voor de financiële berekening beschreven, zoals:

- Omvang van het huidige areaal;

- Berekening alleen voor verharde wegen;
- In stand houden van de bestaande situatie (dezelfde materialen, dezelfde constructieopbouw, dezelfde wegbreedte, enz.);
- Alleen kosten voor groot onderhoud, geen kosten voor vervanging, geen kosten voor klein onderhoud, geen kosten voor verzorgend onderhoud zoals straatvegen of onkruidbeheersing;
- In stand houden van het huidige areaal op het gewenste kwaliteitsniveau.

Met de hierboven genoemde uitgangspunten, het beheerareaal en de kwaliteitsambitie Basis is in het beleidsplan een berekening gemaakt voor de jaarlijkse onderhoudskosten. Voorstel is om deze kosten in jaar van uitvoering ten laste van de exploitatie te brengen (jaarlijks ramen in de begroting). Hierdoor is de bestemmingsreserve komen te vervallen. Volgens de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) mogen de kosten voor vervangingen (reconstructies) niet meegeraamd worden in het onderhoudsbudget Wegen.

Voor reconstructies van wegen en fietspaden vragen we een apart investeringsbudget aan. We houden hierbij voorlopig rekening met een bedrag van gemiddeld € 600.000 per jaar. Dit bedrag voeren we vanaf 2021 als investering op de meerjarenbegroting.

Ontwikkelingen

Alle facetten die afgelopen jaren zijn besproken, zijn in het beleidsplan opgenomen. Ieder jaar bekijken we de onderhoudsplanung van de wegen opnieuw. En stellen we ze eventueel bij.

Risico's

De risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten.

Civieltechnische kunstwerken en kunst in openbare ruimte

Beleid

De visie van de gemeente op het beheer en onderhoud van de civieltechnische kunstwerken en kunst in de openbare ruimte is kernachtig te verwoorden als "veilig, heel, doelmatig en schoon". Deze visie is uitgewerkt in het beheerplan dat het college in 2018 heeft vastgesteld.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Schoon, heel en veilig	Opstellen uitvoeringsplan naar aanleiding van jaarlijks te houden (globale) inspecties.	jaarlijks	Bestaande formatie en budgetten
	Volledige inspectie van de civieltechnische kunstwerken (vijfjarige inspectie).	2020	Bestaande formatie en budgetten

Kwaliteit

In het beheerplan is opgenomen dat elke vijf jaar het volledige areaal door een gespecialiseerd bedrijf geïnspecteerd wordt. In de tussenliggende jaren voert de eigen dienst inspecties uit. Voor de kunst in de openbare ruimte is ervoor gekozen om de eigen dienst jaarlijks een globale inspectie uit te laten voeren. Het jaarlijks onderhoud (schoonmaken) is hierop afgestemd. De laatste inspectie was in 2015. In 2020 wordt er weer een volledige inspectie uitgevoerd.

Planning

Aan de hand van de jaarlijks uit te voeren schouw, plannen we de onderhouds- en herstelwerkzaamheden in. Afhankelijk van de resultaten van de uit te voeren inspectie in 2020, maken we een meerjaren planning voor het herstellen van de geconstateerde gebreken.

Financieel

In de aanloop naar de begroting 2020 is het beschikbare budget naar beneden bijgesteld. Deze bijstelling zet wel wat druk op de uitgangspunten zoals deze zijn opgenomen in het vastgestelde beheerplan. De uitgangspunten "heel, doelmatig en schoon" zullen we opnieuw tegen het licht houden. Aan het uitgangspunt "veilig" doen we geen concessies.

Medio 2018 is de discussie over het eigendom, en daarmee het beheer en onderhoud, van de brug over de Akkermansbeek weer opgelaaid. De brug ligt precies op de grens van Doetinchem en Oude IJsselstreek en was tot de herverdeling wegen in eigendom bij het Rijk. Het beheer en onderhoud zou bij het Waterschap Rijn en IJssel gelegen hebben. Bij de herziening van de waterlegger in 2012 door het Waterschap, is het eigendom, beheer en onderhoud bij de gemeente Oude IJsselstreek terecht gekomen. Hiertegen hebben we destijds bezwaar aangetekend. Na intrekking van het bezwaar is onderling afgesproken dat één en ander uitgezocht zou worden wanneer daar aanleiding toe zou zijn. De brug is inmiddels zo slecht dat deze volledig vernieuwd moet worden. Aanleiding genoeg om de discussie weer op te pakken. Evenals zeven jaar geleden, zullen we nu ook weer insteken op een overname van een brug zonder gebreken.

Risico's

De risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten.

Openbare verlichting

Beleid

Openbare verlichting draagt bij aan een veilige en leefbare openbare ruimte. Het is daarom een beleidsterrein waarbij het van belang is dat de gemeente zelf een sturende rol vervult bij het definiëren van het beleid en het uitvoeren van het beheer en onderhoud.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Het openbare leven bij duisternis zo goed mogelijk te laten functioneren en bij te dragen aan een sociaal veilige, verkeersveilige en leefbare omgeving.	Uitvoeren beleidsplan Openbare verlichting 2020-2024 Vervanging openbare verlichting (binnen de projecten) Vervanging masten en armaturen Uitvoeren regulier onderhoud Afhandelen storingen en klachten Opstellen Vervangingsplan 2021-2024	Jaarlijks Jaarlijks 2020 Jaarlijks Jaarlijks 2020	Bestaande budgetten en formatie Waar mogelijk vanuit de projecten Volgens Vervangingsplan Waar mogelijk bestaande budgetten en formatie Bestaande budgetten en formatie Bestaande budgetten en formatie
Subdoelstelling	Het vervangen van lampen (en bijbehorende armaturen) met hoog energieverbruik. Het toepassen van innovatieve ontwikkelingen op het gebied van de energieaanpak	2020 2020	Waar mogelijk bestaande budgetten en formatie Bestaande budgetten en formatie

Kwaliteit

In de periode 2017-2020 moeten we 1100 armaturen en 500 lichtmasten vervangen. Het vervangen zorgt voor daling van veiligheidsrisico's en uniformiteit van masten en armaturen waardoor een rustig straatbeeld ontstaat.

Financieel

Vanaf 2019 wordt de bestemmingsreserve afgerond en voegen we het extra bedrag van € 150.000 rechtstreeks toe aan het budget voor openbare verlichting.

Ontwikkelingen

De ontwikkelingen op het gebied van LED (Light Emitting Diodes) verlichting gaan nog steeds door. De LED lamp is nu een stabiele factor in de openbare verlichting waardoor we een definitieve switch naar de LED verlichting hebben gemaakt. In het vervangingsplan is dit ook meegenomen waardoor we alle conventionele armaturen gaan vervangen door LED armaturen. Doordat de SOX en SON armaturen duur in onderhoud zijn, vervangen we deze in de eerste cyclus van 4 jaar door LED armaturen. Het is de verwachting dat we eind 2020 tussen de 25% en 30% van alle armaturen vervangen hebben door een LED armatuur. Hierbij is het de bedoeling dat alle SOX en SON armaturen dan vervangen zijn. In 2020 stellen we een nieuw vervangingsplan op voor masten en armaturen.

Het dimmen van de openbare verlichting voeren we verder in. Dit scheelt ongeveer 10% energieverbruik op de totale installatie. Het onderhoud van de openbare verlichting voeren we vanaf 2012 gezamenlijk met de gemeenten Montferland en Doetinchem uit. Het onderhoudscontract loopt tot eind 2019. In het laatste kwartaal van 2019 wordt het nieuwe onderhoudscontract 2020-2023 aanbesteed. Net als de voorgaande onderhoudscontracten zit de gemeente Oude IJsselstreek in één perceel met de Gemeente Doetinchem, Doesburg en Montferland.

Risico's

Ieder jaar testen we masten die 40 jaar of ouder zijn op stabiliteit. Uit deze meting, die vanaf 2013 jaarlijks wordt uitgevoerd, komen masten met een, vanuit inspectiejargon, "code rood" naar boven. Masten met deze code vertonen ernstige gebreken die de stabiliteit van de mast niet waarborgen. Deze masten dienen binnen 6 maanden na de meting vervangen te worden. Met de toevoeging van € 150.000 extra budget kunnen we de masten in principe tijdig vervangen. Daarmee blijft het risico beperkt.

Riolering

Beleid

Binnen de Waterwet heeft de gemeente de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. In het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2017 - 2020 (vGRP) is opgenomen hoe de gemeente denkt om te gaan met deze drie zorgplichten. Dit bevat:

- een overzicht van de in de gemeente aanwezige voorzieningen voor de inzameling en het transport van afvalwater en het tijdstip waarop die voorzieningen naar verwachting aan vervanging toe zijn;
- een overzicht van de aan te leggen of te vervangen voorzieningen als bedoeld onder a;
- een overzicht van de wijze waarop de voorzieningen worden of zullen worden beheerd; de gevolgen voor het milieu van de aanwezige voorzieningen en van de in het plan aangekondigde activiteiten;
- een overzicht van de financiële gevolgen van het vGRP.

Voor de dekking van de kosten van aanleg en beheer van riolering zijn er verschillende bronnen. De aanleg van riolering in nieuwe bestemmingsplannen bekostigen we uit de exploitatieopzet van die plannen en verdisconteren we in de verkoopprijs. De kosten van het beheer en de aanleg van riolering, hemel- en grondwatervoorzieningen bij bestaande panden, dekken we uit de rioolheffing. De hoogte van deze heffing herzien we jaarlijks en stellen we vast met behulp van een kostendekkingsplan.

Zoals aangegeven verloopt het huidige vGRP in 2021. In 2020 starten we daarom met een herziening van het plan. Dit zal binnen het Afvalwaterteam Etten opgepakt worden. Uitgangspunt hierbij is dat het een gezamenlijk plan wordt, met op bepaalde punten gemeente specifiek beleid. Verder zal het nieuwe plan nog breder van opzet zijn, gezien de onderwerpen rondom klimaatadaptatie.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Schoon, heel, veilig (Bescherming volksgezondheid, kwaliteit leefomgeving waarborgen en bescherming grond- en oppervlaktewater)	Uitvoeren vGRP	2017-2020	Bestaande formatie en budgetten
Subdoelstelling			
Efficiënt en effectief onderhoud aan riolering	Uitvoeren GRP	jaarlijks	Idem
Voorkomen van "water op straat"	Oplossen knelpunten Uitvoeren vGRP	jaarlijks jaarlijks	p.m. Bestaande formatie en budgetten

Per 2017 is er een nieuw verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan vastgesteld met een looptijd van 4 jaar.

Kwaliteit

Door middel van camera-inspecties bepalen we jaarlijks de kwaliteit van een deel van de vrijvervalriolering. Aan de hand van deze inspecties, en inspecties uit het verleden, stellen we met behulp van het rioolbeheersysteem een vervangingsplanning op.

Samen met de vrijvervalriolering maakt de electro-mechanische riolering (drukriolering) het grootste onderdeel uit van het gehele riolsysteem. Om ook hier inzicht te krijgen in de kwaliteit is er nog niet zo lang geleden besloten om dit onderdeel ook periodiek te inspecteren. De eerste inspecties bevestigen de verwachte levensduur van bepaalde onderdelen. Aan de hand van de uitgevoerde inspecties stellen we hier ook een vervangingsplan voor op. Binnen het vGRP is al rekening gehouden met de hierboven genoemde vervangingsplannen.

Planning

Het huidige verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan is herzien per 2017. In 2020 starten we met herziening van dit plan

Financieel

Uitgangspunt is het door de raad vastgestelde Rioleringsplan 2017-2020. Met de vaststelling van dit plan, zijn ook de uitgangspunten voor de bepaling van de hoogte van de rioolheffing vastgesteld. Deze uitgangspunten zijn:

- Jaarlijkse stijging van de heffing met 3%;
- Jaarlijks beoordelen of dit percentage voldoende of juist onvoldoende is voor de dekking van de riooluitgaven;
- Een acceptabele stand van de voorziening riolering (ca. € 300.000) om eventuele tegenslagen op te kunnen vangen.

Op basis van bovenstaande uitgangspunten, stellen we voor de rioolheffing voor 2020 te laten dalen met € 6 per huishouden (van € 237 naar € 231). Dit, omdat de stand van de voorziening hoger is dan noodzakelijk.

Ontwikkeling

Dat het klimaat aan het veranderen is, is inmiddels duidelijk. Wat in alle scenario's naar voren komt zijn hogere temperaturen, nattere winters, heftigere buien en kans op drogere zomers. Met name de heftigere buien leveren een uitdaging op. Het traditionele riool kan deze grote hoeveelheden neerslag niet meteen op alle plaatsen verwerken. Om bij grote hoosbuien schade te voorkomen, zijn aanvullende maatregelen nodig. Hierbij kan gedacht worden aan infiltratie in de bodem, afvoer naar open water of kortdurende bering in de openbare ruimte. Daarnaast moeten we werken aan bewustwording bij inwoners. Zij zullen moeten accepteren dat er door de heftigere buien, vaker water op straat blijft staan. Het nieuwe verbreed GRP 2017 – 2020 speelt nog meer dan het vorige in op de gevolgen van klimaatverandering.

Risico's

Met de jaarlijkse financiële actualisatie om de hoogte van de rioolheffing te bepalen beperken we eventuele risico's tot een aanvaardbaar niveau.

Groen, natuur en landschap

Beleid

Voor de groenvoorziening hanteren we in de wijken beeldkwaliteit Basis en in centra beeldkwaliteit Hoog. Dit is conform het vastgesteld beeldkwaliteitsplan van 2016. Uit een laatst gehouden schouw (2018) blijkt dat de meeste groenonderdelen nog net scoren op kwaliteitsniveau 'basis', maar wel aan de onderkant.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Behoud van groenvoorzieningen op het vastgestelde kwaliteitsniveau voor een aantrekkelijke groene woon- en werkomgeving in Oude IJsselstreek	Uitvoeren planmatig onderhoud	Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie
Subdoelstelling			
Streven naar beeldkwaliteit groen die overeen komt met het wensbeeld vanuit groenbeleidsplan	Uitvoeren planmatig onderhoud	Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie

Kwaliteit

Door middel van verschillende jaarlijkse inspecties op groenvoorziening en bomen toetsen we of de vastgestelde beeldkwaliteit en veiligheid behaald wordt.

Financieel

De werkzaamheden voeren we uit binnen de huidige budgetten en formatie. Onzekere financiële factoren zijn:

- nieuwe aanbesteding beheersing onkruid op verhardingen, waarbij (door marktwerking) een toename van de kosten te verwachten is;
- bestrijding eikenprocessierups door landelijk toenemende plaagdruk.

Ontwikkeling

In 2020 ronden we de visie op Natuur, Landschap en (stedelijk) Groen af. Zie ook 1.10.5 Beschermen en ontwikkelen van waarde op gebied van Natuur, Landschap en (stedelijk) Groen.

Risico's

Mogelijke risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten.

Water

Beleid

Het Waterplan bestaat uit een inventarisatie en een analyse. Dit beleidskader zorgt dat al het water een duidelijke functie heeft voor inwoners, toeristen, bedrijven, natuur en milieu. Het gaat om waterbeleid, waardoor water en watergerelateerde raakvlakken gelijkwaardig zijn aan andere beleidsvelden. Het eindresultaat is een gezonde, "waterrijke" en milieuvriendelijke gemeente. Het plan is in 2009 vastgesteld, en loopt in 2020 af. We bekijken hoe, en in welke vorm, de inhoud van het huidige plan terug kan komen in bijvoorbeeld de omgevingsplannen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
In 2020, een ecologische, recreatieve, cultuurhistorische en ruimtelijke samenhang in het water in en om de gemeente Oude IJsselstreek	Uitvoering in overeenstemming met het uitvoeringsprogramma	jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie

Financieel

De financiële aspecten van het onderdeel water zijn opgenomen in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan.

Ontwikkelingen

Zoals al beschreven in het onderdeel Riolering, is het klimaat aan het veranderen. Deze verandering is niet alleen van invloed op de riolering, maar ook op het watersysteem. Overtollig water uit de kernen dient ook op een verantwoorde wijze verwerkt te worden. Binnen het GRP 2017 - 2020 is hier ook aandacht voor.

Planning

Binnen het GRP 2017 – 2020 is ruimte opgenomen om het beheer en onderhoud van de watergangen meer vorm te geven.

Risico's

Behoudens beperkte overstromingsrisico's zijn er geen risico's bekend.

Speelplaatsen

Speelplekken en -toestellen

Gemeente Oude IJsselstreek kent 104 actieve speelplekken, verspreid over 15 kernen. Op de actieve plekken staan in totaal 587 speeltoestellen.

Kern	Aantal speelplekken	Aantal speeltoestellen
Bontebrug	2	7
Breedenbroek	2	10
Etten	5	22
Gendringen	14	99
Heelweg	1	4
Megchelen	2	13
Netterden	1	7
Silvolde	9	59
Sinderen	1	5
Terborg	12	75
Ulft	36	168
Varsselder	2	9
Varsseveld	15	90
Voorst	1	14
Westendorp	1	5
Totaal	104	587

Beleid

Veilig houden van de speelvoorzieningen volgens de WAS (Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (= landelijke norm)).

Kwaliteit

Uit de inspectieronden is gebleken dat de toestellen nog wel voldoen aan het WAS, maar verouderd zijn.

Financieel

In het huidige budget is er geen ruimte voor vervanging van speeltoestellen.

Ontwikkeling

Om de huidige speelsituatie, kwaliteit van de speelvoorzieningen en de financiële situatie in kaart te brengen zijn verschillende scenario's uitgewerkt. Aan de hand van deze uitgewerkte scenario's kan een keuze gemaakt worden voor het toekomstige speelbeleid.

Risico's

Door het consequent (laten) uitvoeren van een inspectie van de speeltoestellen voldoet de gemeente aan haar verplichtingen in het kader van de Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen.

De risico's ten aanzien van de veiligheid (ongelukken) en aansprakelijkheid (claims) zijn daarmee beheersbaar.

Op het moment dat een speeltoestel niet meer voldoet aan de WAS verwijderen we deze. We vervangen niet, vanwege het huidige beschikbare budget. Het gevolg is een versoering van speelplekken.

Financieel overzicht

Onderdeel x1000	Jaarrekening 2018		Begroting 2019		Begroting 2020	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Wegen	5.203	228	5.026	78	5.268	78
Kunstwerken	173		172		130	
Openbare verlichting	487	59	470		470	
Riolering	7.852	8.327	7.901	8.780	7.949	8.288
Groen	2.666	187	3.963	28	4.319	28
Speelplaatsen	14		12		12	

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Inleiding

Onder grondbeleid verstaan we alle instrumenten die de gemeente ter beschikking staan om ruimtelijke doelstellingen te realiseren. Het grondbeleid omvat alle strategieën van de gemeente rondom het verwerven, beheren, bewerken en uitgeven van gronden. Grondbeleid is een verzamelnaam van een aantal specifieke beleidsuitingen en kan worden ingezet om doelstellingen van de andere beleidsaspecten binnen de gemeente mede mogelijk te maken. Het grondbeleid heeft grote invloed op en samenhang met de realisatie van de beleidstaken zoals: ruimtelijke ontwikkeling - volkshuisvesting - verkeer en vervoer – zorg en welzijn - cultuur, sport en recreatie - economische structuur. Daarnaast kan het grondbeleid grote financiële gevolgen hebben. Vooral de financiële risico's zijn van belang voor de financiële positie van de gemeente.

Het bestaande beleid op het gebied van Grondbeleid is opgenomen in de volgende stukken:

- Nota Grondbeleid;
- In bestemmingsplannen;
- Structuurvisie
- Woningbouwprogramma Oude IJsselstreek

Nota grondbeleid

De gemeenteraad heeft in 2016 haar nota grondbeleid vastgesteld. Belangrijk uitgangspunt is dat naast faciliterend grondbeleid de mogelijkheid om actief te verwerven blijft. Daarnaast hebben we als doelstelling vastgoed (inclusief gronden) af te stoten, tenzij deze een bijdrage levert aan het realiseren van beleidsdoelstellingen dan wel de dienstverlening van de gemeente. Naast de reguliere P&C cyclus werken we met een Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG).

Gronduitgifte

De gemeente heeft, door haar bijdrage aan reductie van woningbouw als gevolg van het woningbouwprogramma, nog slechts enkele vrij uitgifbare kavels voor woningbouw beschikbaar. Voor de bedrijvenkavels lijkt de economische crisis al weer ver achter ons. Dat komt tot uitdrukking in het verlenen van opties en de verkoop van bouw kavels, vooral in het plan Hofskamp-Oost II in Varsseveld. Al vanaf 2017 constateren we een versnelde uitgifte. Deze heeft zich in 2018 en 2019 doorgezet. En gaat naar verwachting ook in 2020 door.

Beleidsuitgangspunten reserves, voorzieningen en risico's voor grondzaken

Oude IJsselstreek kent geen eigen algemene reserve voor de grondexploitatie. Voor de gronden in exploitatie met verwachte nadelige resultaten treffen we voor deze nadelige resultaten een verliesvoorziening. Risico's worden geïventariseerd en zijn van invloed op het weerstandsvermogen van de gemeente. Deze moet groot genoeg zijn om de risico's af te dekken wanneer deze zich voordoen. Daarmee kan worden gesteld dat met verwachte nadelige resultaten en financiële risico's binnen de grondexploitatie in voldoende mate rekening wordt gehouden.

Wijziging in wet en regelgeving

Wijziging in wet- en regelgeving

Vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen

Op basis van handreikingen toetsten we of en in hoeverre het "grondbedrijf" van de gemeente wordt belast met een afdracht in het kader van de vennootschapsbelasting. Op basis van deze toets is het meest waarschijnlijke scenario nog steeds dat voor het "grondbedrijf" van de gemeente géén afdracht voor de VPB zal plaats vinden. Er is nog geen absolute zekerheid over het ingenomen standpunt van de gemeente Oude IJsselstreek. Een definitief oordeel volgt pas na controle door de belastingdienst. Jaarlijks wordt getoetst of we voldoen aan de gestelde criteria voor de VPB-plicht.

Winstneming

In de Notitie Grondexploitaties uit 2016 is de aanbeveling opgenomen dat volgens het realisatiebeginsel wanneer voldoende zekerheid voor winstnemen bestaat, de winst dan ook dient te worden genomen. Duidelijk is geworden dat dit geïnterpreteerd moet worden als een verplichting tot tussentijdse winstneming wanneer is voldaan aan de daarvoor gestelde voorwaarden.

Wetsvoorstel Aanvullingswet grondeigendom

Begin februari 2019 heeft de regering het wetsvoorstel Aanvullingswet grondeigendom Omgevingswet naar de Tweede Kamer gestuurd. Het wetsvoorstel voorziet in de integratie van de regels over onteigening, voorkeursrechten, landinrichting, stedelijke herverkaveling en kostenverhaal in de Omgevingswet. De regeling van de grondexploitatie in de omgevingswet bevat enkele vernieuwingen, maar de kern van het stelsel is intact gebleven. Het stelsel van de Omgevingswet treedt op 1 januari 2021 in werking.

Uitgangspunten voor kostenverhaal Omgevingswet

Gekozen is voor een herziening van de regeling die ook geschikt is voor gebiedsontwikkelingen met een onzeker eindbeeld en een onzeker tijdsverloop. Het huidige voorliggende wetsvoorstel kent meer flexibiliteit: kostenverhaal zowel geschikt voor actieve grondpolitiek als voor organische ontwikkeling met veel onzekerheden.

Figuur exploitatieplan verdwijnt: kostenverhaalsbeschikking

Als het kostenverhaal niet is verzekerd komt de verplichte publiekrechtelijke regeling in beeld. Het kostenverhaal wordt in de Omgevingswet geïntegreerd in de kerninstrumenten van de Omgevingswet, zoals een omgevingsplan of omgevingsvergunning, of het projectbesluit.

Binnen de mogelijkheden van het voeren van een actief grondbeleid door de gemeente blijft volledig kostenverhaal door gronduitgifte het uitgangspunt.

Toelichting op het exploitatieresultaat van de grondexploitaties

Actualisaties en resultaten grondexploitaties

Actualisatie grondexploitaties

Alle gronden in exploitatie worden eens per jaar (peildatum 31 december) geactualiseerd. Deze actualisatie houdt het volgende in:

- Bijstelling van de boekwaarden op basis van inkomsten en uitgaven van het afgelopen jaar.
- Actualiseren van de ramingen voor de nog geplande uitgaven en inkomsten.
- Actualiseren van planning en fasering naar aanleiding van de laatste ontwikkelingen.
- Het verwerken van eventuele gevolgen uit wijziging van wet- en regelgeving.
- Aanpassing van parameters rente, kostenstijging, opbrengstenstijging en disconteringsvoet (voor het bepalen van de netto contante waarde NCW).

Resultaten van gronden in exploitatie

Alle grondexploitaties hebben we geactualiseerd per peildatum 31 december 2018. Dat wil zeggen dat alle kosten van verwerving, bouw- en woonrijp maken en plankosten (investeringen) en opbrengsten en winstnemingen (desinvesteringen) in de boekwaarden zijn verwerkt. Het verwachte resultaat van alle gronden in exploitatie hebben we weergegeven in onderstaande tabel. Daarbij is tevens rekening gehouden met de wijziging van de parameter rente welke door verlaging in 2019 en 2020 van de rekenrente daarop is aangepast.

Verwachte resultaten:	MPG 2018	MPG 2019	Vershil NCW*
Grondcomplexen project:	NCW* 1-1-2018	NCW* 1-1-2019	(- = nadeel)
60320002 de Rieze V+VI Ulft	-677.520	-543.622	133.898
60320003 Hofskamp-Oost II Vsv	507.918	533.920	26.002
60820002 Hutten-Noord	-190.841	-188.400	2.441
60820003 Centrumplan Ulft	-7.207	-6.498	709
60820004 Slawijkseweg Netterden	0	49	49
60820007 Kromkamp Sinderen	-314.023	-311.881	2.142
* NCW op basis disconteringsvoet			
Bouwgronden in exploitatie	-681.673	-516.430	165.241

De grondexploitaties hebben per saldo naar verwachting een nadelig resultaat van totaal € 0,51 miljoen (NCW). Het verwacht nadelig resultaat is wel gedaald. Dat heeft vooral te maken met de toename van grondverkoppen (minder rentekosten) van voornamelijk bedrijventerreinen, en de rentedaling.

Dit eindresultaat heeft vooralsnog geen invloed op het jaarresultaat van 2020 omdat het nadelig resultaat wordt vereffend met de getroffen verliesvoorziening.

Afsluiting complexen

Naar verwachting kunnen de grondcomplexen voor woningbouw in 2020 worden afgesloten. Of omdat de percelen zijn uitgegeven of omdat op basis van de nota Woningbouwplanning er niet meer gebouwd mag worden.

Grondexploitaties bedrijventerreinen

Bij de exploitatie van de Rieze in Ulft is de verbetering van het verwachte verlies het grootst. Dit grondcomplex heeft door het bijstellen van de uitgifteperiode de langste uitgiftetermijn van 10 jaar, waardoor de invloed van de (verlaagde) rente het grootst is. Voor Hofskamp-Oost 2^e fase in Varsseveld wordt een voordelig resultaat verwacht. Deze zal door de verplichte winstneming gedeeltelijk en jaarlijks worden genomen. Hoe groot deze zal zijn hangt af van de gerealiseerde verkopen.

Regionaal bedrijventerrein A18 Bedrijvenpark en Euregionaal Bedrijventerrein DocksNLD

De gemeenten Doetinchem, Montferland, Bronckhorst en Oude IJsselstreek werken samen bij de ontwikkeling en herontwikkeling van bedrijventerreinen binnen de gemeenten. Specifiek bij de ontwikkeling van het Regionaal Bedrijventerrein A18 Bedrijvenpark (RBT) in de gemeente Doetinchem en het Euregionaal Bedrijventerrein DocksNLD (EBT) in de gemeente Montferland, waarbij de deelnemende gemeenten risicodragend zijn.

Op 28 februari 2019 hebben de vier Achterhoekse gemeenteraden ingestemd met de uitwerking van de gedachtelijnen voor de toekomst van de bedrijventerreinen in de West Achterhoek (rapport Feijtel).

Eén van de gedachtelijnen in 2018 was dat het noordelijk deel uit exploitatie werd gehaald en financieel gesaneerd. De uitwerking van deze gedachtelijnen betekent voor het A18 BP dat het noordelijk deel in tegenstelling tot de koers van een jaar geleden, toch weer in exploitatie wordt genomen. De reden hiervoor is de toenemende vraag naar (grote) bedrijfskavels, de concrete belangstelling en een daadwerkelijke verkoop op het noordelijk deel. Mogelijk zal de verliesvoorziening voor A18 BP van Doetinchem dan sneller verminderen maar dat is geheel afhankelijk van de verkopen daar. Ondanks veelbelovende en af te wikkelen opties is dit gematigd optimistisch ingeschat

Gevolgen Woningbouwplanning Oude IJsselstreek (regionale woonagenda)

Met de eind 2016 vastgestelde beleidsnotitie Woningbouwplanning Oude IJsselstreek geeft de gemeente invulling aan de opgave de plancapaciteit terug te dringen. De overcapaciteit aan woningbouwplanning pakken we daarmee aan. Door precisering van de geschatte kosten en verdere planontwikkeling kan met een lagere voorziening worden volstaan.

Verloop verliesvoorzieningen

Per 1 januari 2019 bedroeg het totaal aan de getroffen verliesvoorziening voor woningbouw samen met de gevolgen van de beleidsnotitie woningbouwplanning gemeente Oude IJsselstreek € 0,67 miljoen. Voor de bedrijventerreinen van de gemeente Oude IJsselstreek bedroeg deze bijna € 0,68 miljoen en voor het A18 Bedrijvenpark van Doetinchem, als gevolg van de samenwerking West-Achterhoek, een bedrag van € 1,27 miljoen.

Naar verwachting kan de voorziening voor de woningbouw vanaf 2020 aangewend worden bij de afsluiting en de financiële afwikkeling van de grondcomplexen voor woningbouw. Voor de bedrijventerreinen blijft vooralsnog de verliesvoorziening voor de Rieze in Ulft in stand. Mogelijk blijft de verliesvoorziening voor A18 BP van Doetinchem voor 2020 nog (gedeeltelijk) in stand. Maar dat is geheel afhankelijk van de verkopen daar.

Verloop verliesvoorzieningen	Balanswaarde 01-01-2019	Verwachte balanswaarde 01-01-2020
De Rieze V + VI Ulft	677.520	543.622
BP A18 Doetinchem samenwerking WA	1.276.912	580.000
Woningbouwplanning Oude IJsselstreek	673.278	667.986
Totaal	2.627.710	1.791.608

Risico's

Risico's

Grondexploitaties zijn ramingen van het financiële verloop van ruimtelijke projecten, zoals woningbouwprojecten, bedrijventerreinen en herstructureringsplannen. Met behulp van een risicomodel vertalen we zowel mogelijke positieve als negatieve ontwikkelingen financieel. Voor alle lopende grondexploitaties wordt met behulp van het risicomodel berekend wat het financiële resultaat wordt wanneer de veronderstelde gebeurtenissen zich zouden voordoen.

Voor het bepalen van de weerstandscapaciteit houden we rekening met het totaal van dit risico. Naast de grondexploitaties zijn er risico's door woningbouwreductie als gevolg van de Woningbouwplanning Oude IJsselstreek (regionale woonagenda). En ook als gevolg van de deelname in de ontwikkeling van het regionaal en euregionaal bedrijvenpark.

Resterende risico's

Resterende risico's	Balanswaarde 01-01-2019	Verwachte balanswaarde 01-01-2020
Regionaal bedrijfsterreinen (RBT/EBT)	64.000	0
Risico's Woningbouwplanning O IJ (reg. Woonagenda)	940.000	633.783
Resterende risico's grondexploitatie (o.a. bedrijfsterreinen)	1.064.019	1.073.956
Gevolgen weerstandsvermogen	2.068.019	1.707.739

De risico's binnen de grondexploitatie hebben invloed op het weerstandsvermogen van de gemeente. Hiervoor verwijzen we naar de paragraaf weerstandsvermogen.

(Op onderdelen is deze paragraaf Grondbeleid ingekort. Voor een uitgebreide toelichting op alle onderdelen verwijzen we naar de paragraaf Grondbeleid als onderdeel van de jaarrekening 2018)

Behalve dat de resultaten kunnen wijzigen door aanpassing van parameters, nieuwe omstandigheden en inzichten, is het risicoprofiel van de grondcomplexen dynamisch. Bij de tussentijdse beoordeling en duiding van de resultaten zijn de effecten op het saldo en de wijziging in het risicoprofiel in samenhang beschouwd. Immers, een project kan een verbetering op het saldo laten zien en tegelijkertijd een verslechtering in het risicoprofiel. Daarom actualiseren we de risico's ook jaarlijks.

Per saldo zijn de resterende risico's van de gemeentelijke grondexploitatie slechts iets toegenomen.

Het risico als gevolg van de beleidsnotitie Woningbouwplanning gemeente Oude IJsselstreek neemt de komende jaren verder af. Met de mogelijkheid om binnen kwalitatieve kaders nog te bouwen neemt het risico van eventuele planschade als gevolg van de Woningbouwplanning daarom ook af.

De risico's vanuit de samenwerking ontwikkeling bedrijventerreinen BP A18 in Doetinchem en DocksNLD in Montferland nemen als gevolg van de economische opleving en de verwachte verkopen dit jaar geheel af.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente middelen kan vrijmaken om grote tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid direct veranderd moet worden. Hierbij wordt een relatie gelegd tussen de omvang van de financiële risico's en de middelen waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om deze risico's af te dekken (weerstandscapaciteit).

Hoe hoog het weerstandsvermogen zou moeten zijn, is niet exact aan te geven. De omvang is afhankelijk van de financiële risico's die de gemeente loopt en de kans dat de risico's daadwerkelijk effectief worden. Hiervan maken wij een inschatting per risicocategorie.

Beleid

Het bestaande beleid is vastgelegd in de nota Weerstandsvermogen. Daarnaast geldt de begrotingsdoctrine.

Beleidsuitgangspunten:

- Gemeente Oude IJsselstreek gebruikt in eerste instantie incidentele weerstandscapaciteit om zowel incidentele als structurele tegenvallers te dekken;
- De begroting moet elk jaar structureel sluitend zijn. Structurele tegenvallers moeten opgevangen worden door structurele middelen.
- Het weerstandsvermogen wordt zoveel mogelijk in tact gelaten en er wordt terughoudend opgetreden bij de beschikking over de algemene reserve. Dit omdat niet alle risico's voldoende gekwantificeerd kunnen worden. Om een goed beeld te houden op de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit worden deze minimaal tweemaal per jaar (bij de programmabegroting en de jaarrekening) geïnventariseerd;
- De post onvoorzien wordt alleen gebruikt voor eenmalige tegenvallers; deze tegenvallers dienen te voldoen aan de criteria: onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar. Structurele knelpunten dienen op structurele wijze te worden opgelost;
- De algemene reserve wordt volledig meegerekend bij de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken. De risico's zijn alle voorzienbare risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

Weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft de mate aan waarin de gemeente zelf in staat is om niet-begrote kosten te dekken uit structurele middelen, zonder direct het bestaande beleid te moeten aanpassen/te bezuinigen. Hierbij kan gedacht worden aan de mogelijkheden die er zijn tot het verhogen van de inkomsten (bijvoorbeeld via belastingverhoging). Bij de incidentele weerstandscapaciteit gaat het om de aanwezigheid van vrij besteedbare middelen die eenmalig kunnen worden ingezet. De bestemmingsreserves en niet-benutte belastingcapaciteit nemen we uit oogpunt van behoedzaamheid niet in de weerstandscapaciteit mee.

Onderstaande tabel bevat het overzicht van de weerstandscapaciteit per begin van het boekjaar 2020.

Weerstandscapaciteit	Bedrag
a. Begrotingsruimte (post onvoorzien)	48
b. Algemene reserves	21.685
c. Stille reserves	1.000

Totaal weerstandscapaciteit per 1-1-2020	22.733
---	---------------

Toelichting

A. Begrotingsruimte

Voor de dekking van niet voorziene uitgaven is in de begroting een structureel bedrag van € 1,25 per inwoner, ofwel een totaalbedrag van afgerond € 50.000 opgenomen.

B. Algemene reserve

Algemene reserve (x 1.000)	Werkelijke stand 1-1-2019	Begrote stand 1-1-2020	Begrote stand 1-1-2021
Algemene reserve	20.343	21.685	21.484

C. Stille reserves

Een stille reserve is het verschil tussen de hogere directe opbrengstwaarde bij verkoop en de boekwaarde van de diverse activa zoals ze op de balans staan. De mogelijke meeropbrengsten bij verkoop kunnen voor andere doelen worden aangewend. Dit geldt alleen voor bezittingen die direct verhandelbaar of verkoopbaar zijn. Bijvoorbeeld panden en objecten, maar ook bos-en landbouwgronden die niet of met een lagere boekwaarde op de balans staan. Bij de berekening van de weerstandscapaciteit wordt rekening gehouden met 50% van het verschil tussen de boekwaarde en de actuele WOZ-waarde. We nemen voor de weerstandscapaciteit het bedrag van € 1.000.000.

Risico's

Door de risico's in beeld te brengen, kunnen we het benodigd weerstandsvermogen bepalen. Voor elk risico wordt beoordeeld of het risico kan worden vermeden, verminderd, overgedragen of geaccepteerd. Daarbij wordt een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet en het bedrag ten hoogste van de maximale risico. In totaal is het risico voor Oude IJsselstreek berekend op € 5.522.000.

De belangrijkste risico's voor Oude IJsselstreek (x 1.000) :

Risico's	Mate inschatbaarheid	Beheersing	Financieel gevolg	Risico
a. Aansprakelijkheid/eigendom/Bedrijfsvoering				
Schadeclaims	Slecht	Verminderen	400	40
Eigendommen	Slecht	Verminderen	450	45
Bedrijfsvoering	Slecht	Accepteren	800	160
b. Financiële risico's				
Bestuursdwang/proceskosten	Slecht	Verminderen	300	150
Niet tijdig en in volle omvang behalen van taakstellingen / dekkingsmogelijkheden	Redelijk	Verminderen	1.200	240
c. Grondexploitatie				
Zie paragraaf grondbeleid	Redelijk	Accepteren	1.708	1.708
d. Verbonden partijen				
Zie paragraaf verbonden partijen	Goed	Verminderen	6.091	609
Frictiekosten uittreding Laborijn	Slecht	Verminderen	PM	PM
e. Open eind regelingen				
Open eind regelingen	Slecht	Verminderen	4.000	1.000

f. Garant en borgstellingen				
Garant- en borgstellingen	Redelijk	Accepteren	82.000	820
g. Overige (externe) factoren				
Overige factoren	Slecht	Verminderen	3.000	750
Totaal			99.949	5.522

Toelichting categorieën

a. Aansprakelijkheid/ eigendommen /bedrijfsvoering

Dit betreft aansprakelijkheid voor schadeclaims vanwege onzorgvuldig, onjuist of niet tijdig handelen. Daarnaast hebben we een beperkt risico op het gebied van brand- en stormschade op gemeentelijke gebouwen. Ook hebben we risico's op de eigen percelen ten aanzien van verontreiniging. Daarnaast zijn er een aantal specifieke risico's:

- Personeelslasten/inhuur; gemeente is eigen risicodragers voor de ww.
- Eigen risicodragers wachtgeldverplichtingen bestuurders. .
- Gemeente is pensioenverzekeraar van bestuurders.

b. Financiële risico's

- Bestuursdwang en proceskosten
- Niet tijdig en in volle omvang behalen van taakstellingen / dekkingsmogelijkheden

c. Grondexploitatie

- zie paragraaf "Grondbeleid"

d. Verbonden partijen

- zie paragraaf "Verbonden partijen"
- Friciekosten uittreding Laborijn

Een bijzonder risico binnen deze categorie betreft het risico op desintegratiekosten voor de gemeenschappelijke regeling Laborijn. De voorgenomen uittreding zal incidenteel tot aanzienlijke kosten leiden, die momenteel nog niet te ramen zijn. Ook de opbouw van een nieuwe organisatie voor de taken die terugkomen naar de gemeente zal frictiekosten geven. Ook deze kosten zijn ten tijde van het opmaken van de begroting nog niet te ramen.

e. Open-einde regelingen

De uitgaven die gemoeid zijn met open-einde regelingen zijn, zoals de naam al aangeeft, moeilijk te beïnvloeden door de gemeente omdat het beroep op deze regelingen en subsidies niet te maximeren is.

- Regelingen en maatregelen Sociaal Domein (Jeugd, WMO en Participatie)
- Exploitatiesubsidies
- Leerlingenvervoer
- ZIN (Zorg in Natura)

f. Garant/borgstellingen

- Het overzicht van de borg-/garantstellingen is opgenomen in de jaarstukken.

We gaan in 2019 een garantstelling afgeven van € 1,5 mln voor de Anton Tijdink-school. Deze is ten tijde van deze begroting nog niet afgegeven, maar al wel toegevoegd aan de garantstellingen.

g. Overige (externe) factoren

- Economische ontwikkelingen, die buiten de invloedssfeer van de gemeente vallen.
- Planschade.
- Schade ten gevolge van veranderend klimaat en of extreme weersomstandigheden.
- Leges.
- Hypotheken personeel.
- Fluctuatie kosten en opbrengsten Afvalscheiding.
- Uitkering gemeentefonds inclusief Btw- compensatiefonds (BCF).
- Vennootschapsbelasting (VPB).
- Omgevingswet.

Berekening prognose weerstandsvermogen (x 1.000)

De verhouding tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit bepaalt of het weerstandsvermogen voldoende is. Een ratio >2 is uitstekend te noemen.

		beschikbare weerstandscapaciteit		22.733		
Weerstandsvermogen	=	-----	=	-----	=	4.1
		benodigde weerstandscapaciteit (risico's)		5.522		

Kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat in deze paragraaf een verplichte basisset van 5 kengetallen wordt opgenomen. Deze kengetallen zijn:

- Netto schuldquote
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit (woonlasten meerpersoonshuishouders)

Het is van belang deze kengetallen in breder perspectief te zien, aangezien deze op zichzelf staand maar een deel van het totale beeld van de gemeentelijke financiën weergeven.

Kengetallen (x 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2019 (stand 1-1)	Begroting 2020 (stand 1-1)
1a Netto schuldquote	117%	133%	128,7%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd	106%	122%	119%
2 Solvabiliteitsratio	16%	14%	16%
3 Grondexploitatie	8%	9%	7%
4 Structurele exploitatieruimte	0%	1%	-1.35%
5 Belastingcapaciteit*	101%	102%	102%

* Gebaseerd op het landelijk gemiddelde van € 740 (2019) voor meerpersoonshuishouders met een koopwoning.

Signaleringswaarden	Waarde Oude IJsselstreek	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	128,7%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote, gecorrigeerd	119%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	16%	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	7%	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte Begroting	-1,35%	Begr en MJR >0%	Begr of MJR >0%	Bgr en MJR <0%
Structurele exploitatieruimte MJR 2023	0,4%			
Belastingcapaciteit	102%	<95%	95-105%	>105%
Weerstandsvermogen	410%	>100%	80-100%	<80%

Financiële positie

Financiële begroting

Toelichting

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor, dat er naast de programmabegroting en de paragrafen ook een “financiële begroting” wordt gemaakt. Hierin wordt inzicht gegeven in:

- de meerjarenraming/ prognose meerjarenperspectief 2020 – 2023
- het overzicht van baten en lasten
- overzicht van incidentele baten en lasten
- de financiële uitgangspunten

Meerjarenraming

In de meerjarenraming wordt de ontwikkeling van het saldo aangegeven vanaf het uitgangspunt in de programmabegroting 2019, de stand met de 2e bestuursrapportage 2019 en vervolgens de autonome en structurele ontwikkelingen. Immers, we sturen op een structureel meerjarig sluitend resultaat.

NB. Alle positieve bedragen dragen bij aan een positieve ontwikkeling van het begrotingsaldo, negatieve bedragen verslechteren het resultaat.

De toelichtingen op de 2e berap zijn in het betreffende boekwerk te vinden. De toelichting op de autonome ontwikkelingen en beleidsmatige ontwikkelingen zijn onder de betreffende opgaven en programma's benoemd.

Meerjarenperspectief (x 1.000) + = voordeel, - is nadeel		2020	2021	2022	2023
Structureel resultaat Programmabegroting 2019		755	924	1.230	1.230
Structurele afwijkingen 2e berap					
1	Extra huurinkomsten keurkamer	32	32	32	32
1	Omgevingsvergunning bouw (leges)	80	60	40	40
4	Algemene uitkering	-1.586	-1.865	-1.915	-1.514
Bv	Dividenduitkeringen	150	150	150	150
Totaal structurele afwijkingen 2e berap		-1.324	-1.623	-1.693	-1.292
Subtotaal structureel resultaat 2e berap		-569	-699	-463	-62

Autonome ontwikkelingen exploitatie					
1	Verkeer en vervoer/bermen	44	44	44	44
1	Groenvoorziening	-30	-30	-30	-30
4	Reisdocumenten	-17	11	-34	-64
BV	Kapitaallasten	532	435	155	376
BV	Loon en prijscompensatie	328	246	293	251
Totaal structurele autonome ontwikkelingen		857	706	428	577
Subtotaal structureel resultaat 2e berap + autonome ontwikkelingen		288	7	-35	515

Beleidsmatige ontwikkelingen structureel					
1	MJOP gebouwen	-130	-130	-130	-130
1	Groen/ onkruidbestrijding	-100	-100	-100	-100
4	Veiligheidsbeleid	-28	-28	-28	-28
BV	P-budget	-180	-180	-180	-180
Totaal structurele beleidsmatige ontwikkelingen		-438	-438	-438	-438

Besparingen / ombuigingen structureel					
1	Revitaliseringsfonds/creatieve woonoplossingen		200	225	200
1	Taskforces verminderen	60	85	85	85
1	Grond- en vastgoedverkopen	250	35	35	35
1	Civieltechnische kunstwerken	42	42	42	42
1	Verkeer en vervoer/wegen	100	100	100	100
1	Duurzaamheid		12	12	12
1	Pilot 1 loket woonadvies	40	40	40	40
1	BTW doorrekening in rioolheffing	165	165	165	165
3	Regionale samenwerking	25	25	25	25

3	Culturele vastgoedverkoop	51	51	51	51
4	Budget van buiten naar binnen	40	40	40	40
BV	Onvoorzien	50	50	50	50
BV	OZB 3%	245	245	245	245
	Kleine posten	213	86	31	73
Totaal structurele besparingen/ombuigingen		1.281	1.176	1.146	1.163
Structureel resultaat 2020-2023		1.131	745	673	1.240

Incidenteel resultaat Programmabegroting 2019		-697	-894	-1.119	-1.119
--	--	-------------	-------------	---------------	---------------

Beleidsmatige ontwikkelingen					
4	Gemeenschappelijke Regelingen ODA en VNOG	-390			
1	Plattelandsontwikkeling	-40			
3	Almende	272			
3	Jaarvergadering Ring van Europese IJzersteden		-50		
BV	Regionale plan Gld Herdenkt	-35			
BV	P-budget: Inhuur derden		100		

Besparingen/ombuigingen					
2	Kunst en cultuur	10	10		
2	Inclusie	20	20		
2	Buurtbudgetten/samenlevingsinitiatieven	20	20		
Totaal incidentele ontwikkelingen		-143	100	0	0
Incidenteel resultaat 2020-2023		-840	-794	-1.119	-1.119

Totaal resultaat exclusief sociaal domein		291	-49	-446	121
--	--	------------	------------	-------------	------------

<i>Sociaal domein</i>		2020	2021	2022	2023
	Tekort (obv situatie juli 2019)	-5.360	-5.150	-4.870	-4.870
	Maatregelen sociaal domein	1.853	3.300	3.544	3.694
Totaal sociaal domein (stand Voorjaarsnota)		-3.508	-1.850	-1.326	-1.176
Na VJN:					
	effecten meicirculaire	1.667	1.615	755	915
	stelpost uitkomst onderzoek jeugdzorg			668	668
	Overige wijzigingen	-60	10	-40	-40
	Begroting Laborijn	-260			
Totaal sociaal domein		-2.161	-225	57	367

Verwacht resultaat incl. sociaal domein		-1.870	-274	-389	488
--	--	---------------	-------------	-------------	------------

Dekking/bestemming van het resultaat:					
BV	Bijstelling dotatie algemene reserve*	895	274	389	0
	Onttrekking algemene reserve	975			
	Dotatie aan de algemene reserve				-488
Totaal resultaat meerjarenraming 2020-2023		0	0	0	0

Overzicht van baten en lasten

Bij de afzonderlijke programma's is steeds een overzicht van de baten en lasten opgenomen. In de volgende tabel treft u een totaaloverzicht van alle programma's aan. Volgens het BBV mogen de mutaties in de reserves niet via de programma's lopen, maar moeten afzonderlijk zichtbaar zijn.

Daardoor ontstaan er twee exploitatiesaldo's, te weten een saldo vóór resultaatbepaling en een saldo na resultaatbepaling. Concreet betekent dit dat er eerst een telling wordt gemaakt van de begroting zonder de mutaties in de reserves (= vóór resultaatbepaling). Daarna volgt een telling rekening houdend met stortingen in- en onttrekkingen aan de reserves (= na resultaatbepaling).

Overzicht baten en lasten (x 1.000)	2020	2021	2022	2023
Lasten				
1. De gemeente waar het goed wonen is	29.206	29.662	30.246	30.428
2. De leefbare gemeente	51.648	49.157	48.903	48.653
3. De werkende gemeente	3.096	3.284	3.506	3.486
4. De dienstverlenende gemeente	5.211	5.120	4.902	4.846
Bedrijfsvoering	13.190	13.246	13.471	13.349
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-
Onvoorzien	48	48	48	48
Totaal lasten	102.401	100.517	101.076	100.810
Baten				
1. De gemeente waar het goed wonen is	15.445	15.427	15.557	15.752
2. De leefbare gemeente	11.695	11.265	11.461	11.602
3. De werkende gemeente	72	72	72	72
4. De dienstverlenende gemeente	666	695	650	620
Bedrijfsvoering	584	587	587	587
Algemene dekkingsmiddelen	72.824	72.856	72.752	73.121
Totaal baten	101.286	100.901	101.079	101.753
Totaal saldo van baten en lasten (voor bestemming)	1.115-	384	3	943
Mutaties reserves				
Toevoegingen aan reserves	482	1.173	913	1.790
Onttrekkingen aan reserves	1.597	789	911	848
Totaal mutatie reserves	1.115-	384	3	943
Totaal saldo lasten	102.883	101.690	101.989	102.601
Totaal saldo baten	102.883	101.690	101.989	102.601
Resultaat na bestemming	-	0	0	0

Overzicht van incidentele baten en lasten

Overzicht van incidentele baten en lasten (x 1.000)				
	2020	2021	2022	2023
Incidentele lasten				
1 De gemeente waar het goed wonen is	21	-240	-225	-200
2 Een leefbare gemeente(sociaal domein)	524	120	56	36
3 De werkende gemeente	-272	50	-	-
4 De dienstverlenende gemeente	15	-	-	4
6 Bedrijfsvoering	53	-120	-40	-
99 Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-
Saldo incidentele lasten	341	-190	-209	-160
Incidentele baten				
1 De gemeente waar het goed wonen is	8	-	-	-
2 Een leefbare gemeente(sociaal domein)	225	-	-	-
3 De werkende gemeente	-	-	-	-
4 De dienstverlenende gemeente	-	-	-	-
6 Bedrijfsvoering	975	-	-	-
99 Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-
Saldo incidentele baten	1.208	-	-	-
Saldo incidentele baten en lasten	-866	-190	-209	-160

Financiële uitgangspunten

Beleidsuitgangspunten

Basis voor de financiële uitgangspunten is het coalitieprogramma 2018-2022. Financiën in balans, het behouden van een gezonde financiële positie. Daarbij is in het coalitieprogramma een aantal uitgangspunten gedefinieerd:

- Meerjarig structureel sluitende begroting behouden.
- Uitvoering sociaal domein binnen beschikbare budgetten.
- Schuldenpositie afbouwen verder afbouwen tot € 110 miljoen in 2022.
- Zalnorm (Alle niet-bestede middelen naar de algemene reserve en efficiency gaat voor lastenverhoging).
- Eigen vermogen opbouwen tot € 29 miljoen op basis van 20% van de financiële ruimte doteren aan de algemene reserve op basis van meerjarenperspectief in de begroting 2019.
- Verhoging OZB trendmatig tot maximaal 3% als het beleid maximaal gericht is op besparingen en efficiency, én de besparingen daadwerkelijk ingezet voor sluitende exploitatie.

Deze begroting is in principe gebaseerd op deze uitgangspunten. Een aantal is echter niet geheel haalbaar. Mede gezien de financiële tekorten binnen het sociaal domein en de beoogde investeringen in Hofskamp Oost III zal een afzonderlijke discussie worden gevoerd over de opbouw van het eigen vermogen en ontwikkeling van de schuldenpositie.

Financiële sturing op basis van integrale besluitvorming

Om een integraal afgewogen beleidsontwikkeling te garanderen is het belangrijk om zowel bestuurlijk als ambtelijk een zelf opgelegde discipline te handhaven.

Het gaat dan om twee dingen:

- Een gelijkmatige, voorspelbare financiële ontwikkeling omdat onzekerheid op dit punt tot bestuurlijke onrust leidt en direct de bestuurlijke aandacht afleidt van waar het werkelijk inhoudelijk om gaat.
- Beperking van tussentijdse beleidswijziging vooral met significante financiële impact. Het risico wordt dan groot dat tot verkeerde/onnodige beleidswijzigingen wordt besloten.

Dat stelt ons als bestuur ook voor de nodige uitdagingen. Enerzijds dat we accepteren dat:

- 100% controle niet mogelijk is
- inschattingen verkeerd kunnen zijn

Anderzijds dat we vóóraf spelregels afspreken, vastgesteld in de begrotingsdoctrine.

Tussentijds bijsturen van inhoudelijk beleid zonder financiële consequenties is altijd mogelijk. Tussentijdse voorstellen met financiële consequenties, die per definitie dus niet integraal kunnen worden afgewogen met andere beleidsontwikkelingen, moeten zoveel mogelijk worden vermeden.

Op basis van deze discipline moet tussentijdse besluitvorming over ontwikkelingen met financiële en/of capaciteitsgevolgen voldoen aan twee O's: Onvermijdelijk en Onuitstelbaar. Alle andere voorstellen met structurele financiële en of capaciteitsgevolgen worden opgespaard tot de volgende begroting zodat een meerjarige integrale afweging mogelijk blijft.

Begrotingsdoctrine

In de financiële verordening is opgenomen dat de raad deze spelregels vastlegt in een begrotingsdoctrine of begrotingsnorm opgenomen. Voor deze nieuwe raadsperiode stellen we voor om de doctrine te actualiseren op het punt van de leningenportefeuille. Het eerder in de begroting 2016 verwachte maximum zal niet worden gehaald. In het coalitieprogramma is verdere afbouw opgenomen. Dit kan in de doctrine worden opgenomen.

Met deze doctrine stelt de raad vooraf kaders om te bepalen wat er moet gebeuren als een bepaalde financiële situatie zich voordoet.

1. We stellen voor de komende vier jaar als begrotingsdoctrine te hanteren:
2. De begroting moet elk jaar structureel sluitend zijn gedurende de gehele periode (vier jaar).
3. Overschotten terug naar algemene reserve.
4. Verwachte tekorten of overschotten binnen programma oplossen. Gedurende het jaar wordt een verwacht begrotingsoverschot of -tekort niet tussen programma's gecompenseerd om te voorkomen dat er onnodig en/of verkeerd wordt bijgestuurd op strategisch belangrijke onderwerpen. Voorstellen voor resultaatbestemming moeten al bij de 2^e berap worden gedaan.
5. Tussentijdse voorstellen (zoals eerder bij de P&C cyclus inhoudelijk toegelicht) kunnen alleen op basis van de twee O's (onuitstelbaar en onvermijdelijk).
6. De algemene reserve moet voldoende blijven voor dekking van het benodigde weerstandsvermogen.
7. De totale schuldenlast wordt geleidelijk afgebouwd tot € 110 miljoen eind 2022 om het langjarige renterisico binnen de begroting te beperken.
8. Investerings op basis van meerjarenraming.

Technische uitgangspunten

De begroting is op de volgende punten als volgt doorerekend:

- **Loonontwikkeling**

Bepalend is de nieuwe cao gemeenteambtenaren die 1 oktober 2019 en een looptijd heeft van 24 maanden. Voor 2020 ziet de afgesproken loonontwikkeling er als volgt uit:

- Per 1 januari 2020 stijgen de salarissen met 1%
- Per 1 juli 2020 stijgen de salarissen met 1%
- Per 1 oktober 2020 stijgen de salarissen met 1%.
- Prognose premie-ontwikkelingen: ABP 1,4 %, WAO 0,19 %, Zvw 0,05 %.

- **Prijzontwikkeling**

De budgetten en subsidies zijn bijgesteld naar het daadwerkelijk verwachte prijsniveau 2020. Er wordt dus geen generieke prijscompensatie toegepast.

- **Geen meerjarige loon- en prijscompensatie**

Voor de begrotingsjaren 2021-2023 gaan we uit van het prijsniveau 2020. Er is dus zowel voor de inkomsten als de uitgaven geen rekening gehouden met verdere loon- en prijsstijging. De beleidsaannamen daarbij is dat dit meerjarig een budgettair neutrale ontwikkeling is.

- **Renteontwikkeling**

Voor de berekening van de kapitaallasten (renteomslag) is uitgegaan van 1,3 %. Bij het opmaken van de jaarrekening wordt de renteomslag opnieuw berekend en tot de werkelijke omvang doorbelast aan de producten.

- **Rijksuitkeringen**

De meicirculaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken is bepalend voor de op te nemen raming in de begroting 2020-2023. Voor een beschouwing van de ontwikkeling van de algemene uitkering ten opzichte van de eerdere aannames wordt verwezen naar de "algemene dekkingsmiddelen".

- **Belastingen en tarieven**

De tarieven die gezamenlijk de woonlasten bepalen (riool, afval, OZB) bepalen we zodanig dat deze maximaal 3% stijgen. Gezien de ontwikkelingen bij riool en afval betekent dit dat de OZB-opbrengsten met 3 % worden verhoogd. De woonlasten stijgen, rekening houdend met de mutaties in de riool- en afvalstoffenheffing, met gemiddeld 1,85%.

Voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing (voor beide netto na kwijtschelding) gaan we uit van 100% kostendekkendheid. Voor de afvalstoffenheffing is 100% kostendekkendheid exclusief BTW gehanteerd. De paragraaf Lokale Heffingen geeft een verdere toelichting op de belastingen en leges.

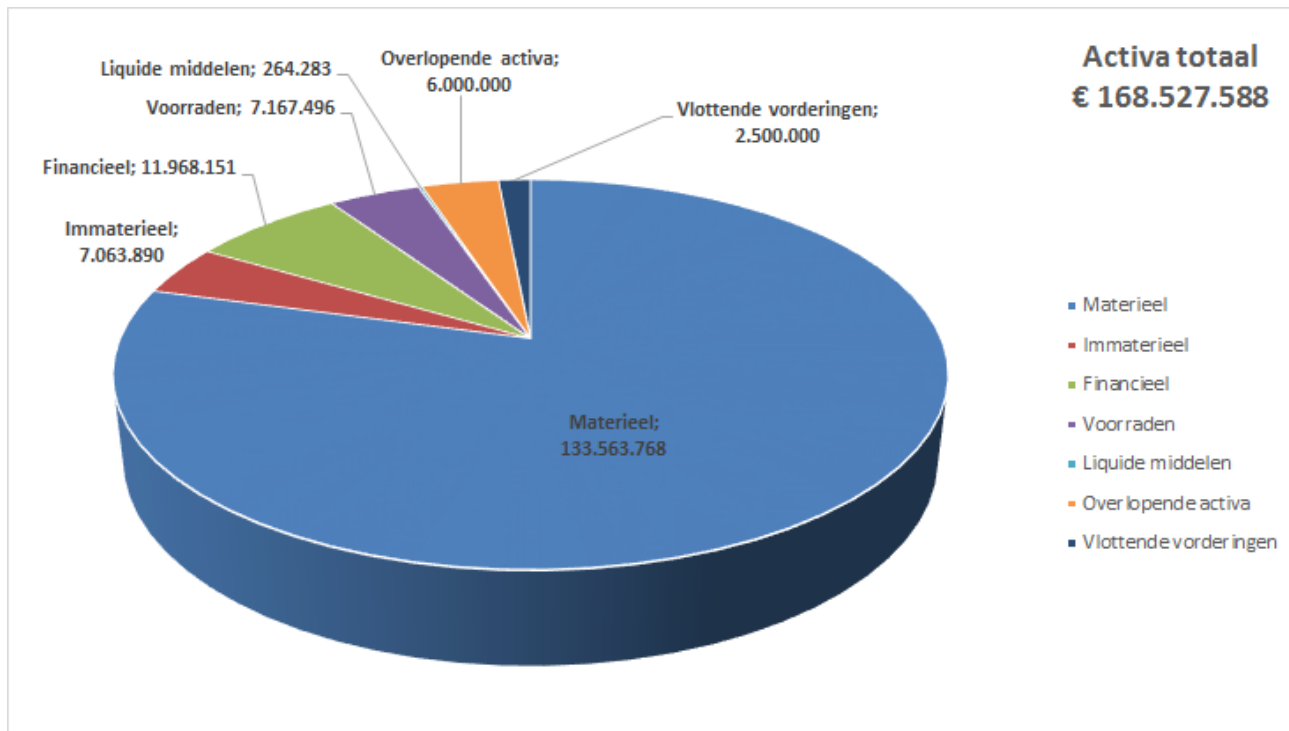
Geprognotiseerde balans

Geprognotiseerde balans

BALANS			
ACTIVA		31-12-2020	31-12-2019
Vaste activa		0	
Immaterieel			
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	€	0	€ 0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	€	6.800.396	€ 6.910.706
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	€	126.334	€ 153.184
Subtotaal immaterieel	€	6.926.730	€ 7.063.890
Materieel			
Investerings met economisch nut:			
- gronden uitgegeven in erfpacht	€	12.256	€ 12.256
- Investerings economisch nut, dekking via diverse heffingen:	€	51.994.741	€ 49.460.049
- overige investeringen met economisch nut	€	49.050.871	€ 50.089.739
Investerings met maatschappelijk nut < 2017	€	28.640.663	€ 30.522.645
Investerings met maatschappelijk nut vanaf 2017	€	6.317.347	€ 3.479.079
Subtotaal materieel	€	136.015.878	€ 133.563.768
Financieel			
Kapitaalverstrekkingen aan:			
1. Deelnemingen	€	274.955	€ 274.955
2. Gemeenschappelijke regelingen	€	0	€ 0
3. Overige verbonden partijen	€	3.750	€ 3.750
Leningen aan:			
1. Openbare lichamen als bedoeld in art. 1 ond. A. wet Fido	€	0	€ 0
2. Woningbouwcorporaties	€	0	€ 0
3. Deelnemingen	€	0	€ 0
4. Overige verbonden partijen	€	0	€ 0
Overige langlopende leningen	€	14.319.860	€ 11.689.446
Uitzettingen in 's Rijks schatkist > 1 jaar	€	0	€ 0
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier > 1 jaar	€	0	€ 0
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	€	0	€ 0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	€	0	€ 0
Subtotaal financieel	€	14.598.565	€ 11.968.151
Totaal vaste activa	€	157.541.173	€ 152.595.809
Vlottende activa			
Voorraden			
Grond- en hulpstoffen gespecificeerd naar:			
Hofskamp Oost III (per 2019 nog in exploitatie)		2.500.000	€ 0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	€	5.165.000	€ 7.167.496
Subtotaal voorraden	€	7.665.000	€ 7.167.496
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar			
Vorderingen op openbare lichamen	€	1.000.000	€ 1.000.000
Verstekte kasgeldleningen aan Openbare lichamen	€	0	€ 0
Overige verstekte kasgeldleningen	€	0	€ 0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	€	0	€ 0
Rekening-courant verhoudingen met het Rijk	€	0	€ 0
Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	€	0	€ 0
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier < 1 jaar	€	0	€ 0
Overige vorderingen	€	1.500.000	€ 1.500.000
Overige uitzettingen	€	0	€ 0
Subtotaal uitzettingen	€	2.500.000	€ 2.500.000
Liquide middelen			
Kas- banksaldi	€	80.474	€ 264.283
Overlopende activa	€	6.000.000	€ 6.000.000
Totaal vlottende activa	€	16.245.474	€ 15.931.779
Totaal generaal	€	173.786.647	€ 168.527.588

BALANS				
PASSIVA	31-12-2020		31-12-2019	
Vaste passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserves	€	21.483.738	€	21.684.738
Bestemmingsreserves	€	1.407.511	€	1.369.552
Resultaat jaarrekening	€	-975.000	€	-101.000
Subtotaal eigen vermogen	€	21.916.249	€	22.953.290
Vorzieningen				
Vorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	€	4.808.714	€	5.462.771
Onderhoudsregalisatievoorzieningen	€	0	€	0
Door derden beklemde middelen met specifieke aanwendingsrichting	€	965.554	€	1.236.375
Subtotaal voorzieningen	€	5.774.268	€	6.699.146
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer				
Obligatieleningen	€	0	€	0
Onderhandse leningen van:				
1. Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	€	0	€	0
2. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€	125.594.679	€	119.373.702
3. Binnenlandse bedrijven	€	0	€	0
4. Openbare lichamen als bedoeld in art.1 ond. A wet Fido	€	0	€	0
5. Overige binnenlandse sectoren	€	0	€	0
6. Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige	€	0	€	0
Waarborgsommen	€	1.450	€	1.450
Subtotaal vaste schulden	€	125.596.129	€	119.375.152
Totaal vaste passiva	€	153.286.646	€	149.027.588
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd korter dan één jaar				
Kasgeld	€	8.000.000	€	7.000.000
Banksaldi		0		0
Overige schulden	€	4.000.000	€	4.000.000
Subtotaal netto-vlottende schulden	€	12.000.000	€	11.000.000
Overlopende passiva	€	8.500.000	€	8.500.000
Totaal vlottende passiva	€	20.500.000	€	19.500.000
Totaal generaal	€	173.786.647	€	168.527.588
Gewaarborgde geldleningen	€	82.000.000	€	81.000.000

Toelichting op de balans activa

De activa bestaan uit vaste en vlottende activa.

Vaste activa bestaan uit de bezittingen van de gemeente die zij langdurig gebruikt voor haar bedrijfsvoering. Deze bestaan uit de (im)materiële vaste activa en financiële vaste activa. De vlottende activa zijn bezittingen met een looptijd korter dan 1 jaar en bestaan uit de voorraden, vlottende vorderingen, liquide middelen en overlopende activa.

a. (Im)materiële vaste activa

Dit betreft voornamelijk materiele vaste activa die bestaan uit investeringen met economisch of maatschappelijk nut.

- In erfpacht gegeven gronden worden gewaardeerd tegen uitgifteprijs
- Investerings met economisch nut zijn gewaardeerd ten verkrijging- of vervaardigingprijs.
- Investerings met maatschappelijk nut zijn gewaardeerd ten verkrijging- of vervaardigingprijs. Reserves en specifieke investeringsbijdragen mogen in mindering worden gebracht. Op het saldo wordt afgeschreven, waarbij vervroegd afschrijven is toegestaan.
- Activa met een verkrijgprijs minder dan € 10.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen.
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden.
- De afschrijvingstermijnen zijn te vinden onder bijlage I.

Immateriële vaste activa (IVA) betreft vaste activa die niet stoffelijk van aard zijn en tevens niet onder de financiële vaste activa worden begrepen. Dit betreft voornamelijk kosten van onderzoek en ontwikkelingen (afschrijvingstermijn maximaal 5 jaar).

b. Financiële vaste activa

Financiële vaste activa (FVA) betreffen:

- Verstrekte langlopende geldleningen met een maatschappelijke bestemming.
- Verstrekte hypotheek aan eigen personeel (sinds 2009 niet meer toegestaan).
- Aandelen in gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en effecten.

c. Voorraden

De voorraden bestaan vanaf 2016 uit bouwgronden in exploitatie. De niet in exploitatie genomen bouwgronden (Niegg) zijn per 1 januari 2016 komen te vervallen. De gronden die voorheen onder deze categorie vielen, zijn nu opgenomen op de balans onder de materiële vaste activa, mits er geen korte termijn ontwikkeling is te verwachten.

d. Vlottende vorderingen (uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar)

Dit betreft vorderingen op openbare lichamen, debiteuren, crediteuren en uitzettingen in de schatkist. De uitzettingen in de schatkist worden per kwartaal vastgesteld.

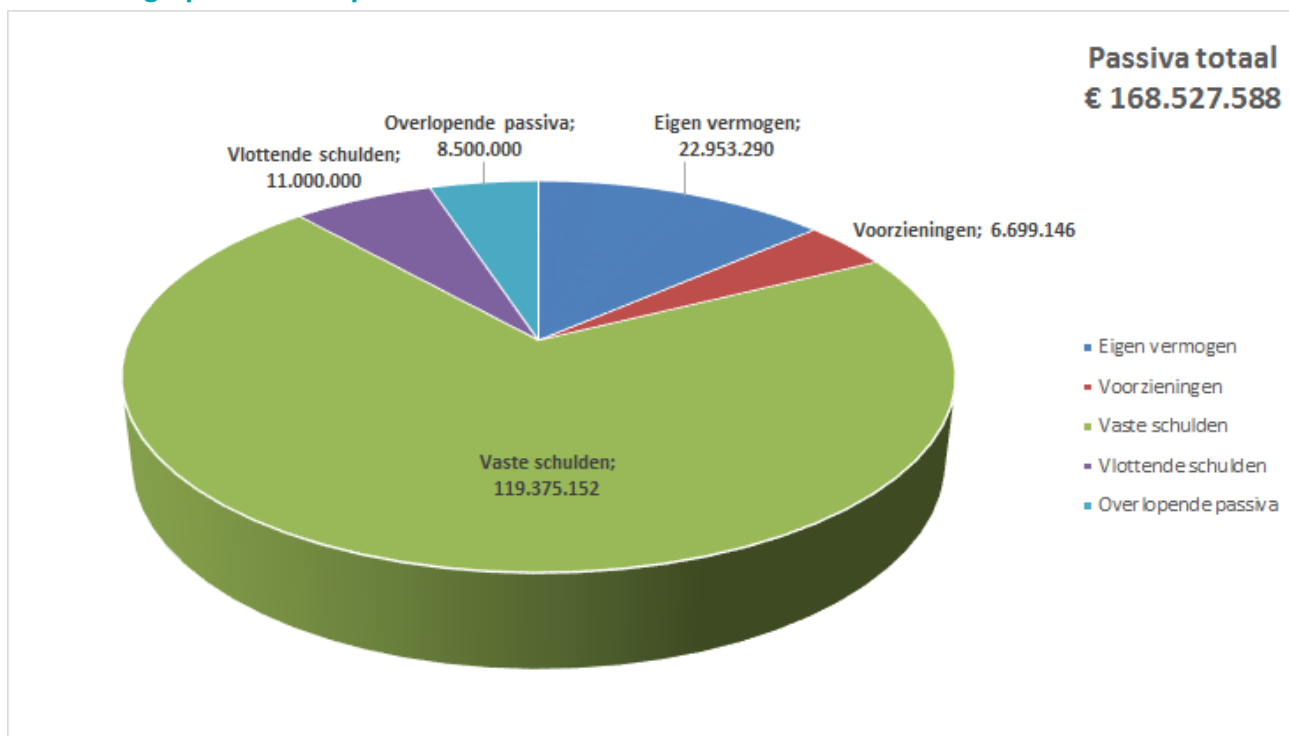
e. Liquide middelen

Dit betreft onze banksaldi bij de banken, waaronder BNG, Rabobank en interne kas (balie burgerzaken).

f. Overlopende activa

Hieronder worden gerekend de nog te ontvangen bedragen, vooruitbetaalde bedragen en de overige overlopende activa.

Toelichting op de balans passiva

De passiva bestaan uit vaste en vlottende passiva.

Vaste passiva zijn het lang vermogen waarmee de bezittingen zijn gefinancierd, bestaande uit het eigen vermogen (algemene reserve en bestemmingsreserves) en het vreemd vermogen (voorzieningen en vaste schulden).

Vlottende passiva bestaan uit de kortlopende vorderingen, namelijk de netto vlottende schulden en overlopende passiva.

a. Eigen vermogen: algemene reserve en bestemmingsreserves

De algemene reserve is bedoeld om mogelijke risico's en fluctuaties in de exploitatie op te kunnen vangen. Het is een vermogensbestanddeel dat bedrijfseconomisch gezien vrij opneembaar is. De bestemmingsreserves zijn door de raad vastgesteld. Hier zijn specifieke bestemmingen aan gegeven.

b. Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor kosten die al voorzien worden, maar waarvan de kosten in de komende jaren komen, dan wel per jaar sterk fluctueren (egalisatie).

c. Vaste schulden

Dit zijn de schulden met een looptijd van één jaar of langer. De langlopende leningen.

d. Vlottende schulden

De vlottende schulden zijn schulden met een looptijd korter dan een jaar. Bijvoorbeeld de saldi bij diverse banken en kasgeldleningen.

e. Overlopende passiva

Hieronder worden bijvoorbeeld gerekend de nog te betalen bedragen, van derden verkregen middelen en vooruit ontvangen bedragen.

Bijlagen

Bijlage A: Kerngegevens

Kerngegevens per 1 januari 2019	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020
Sociaal:			
Uitkeringsgerechtigden:			
IAOW	60	52	52
IAOZ	9	7	7
WWB	596	571	571
Totaal	665	630	630
Leerlingen in het voortgezet onderwijs:	2.342	2.284	2.284
Inwoners:			
Totaal	39.520	39.475	39.320
< 18 jaar *	nvt	7.538	7.538
< 20 jaar *	8.459	nvt	nvt
18-64 jaar *	nvt	22.746	22.473
20-64 jaar *	22.088	nvt	nvt
> 64 jaar	8.973	9.191	9.309
Fysiek:			
Oppervlaktes:			
Oppervlakte (ha)	13.607.000	13.607.000	13.607.000
waarvan - openbaar groen, zonder bermen	1.388.000	1.388.000	1.388.000
binnenwater	189.000	189.000	189.000
Aantal m² gazon:	811.639	811.639	811.639
Aantal bomen:	35.572	35.572	35.572
Aantal lichtpunten:	7.612	7.612	7.612
Wegen, fiets- en voetpaden:			
Aantal m ² wegen met een asfaltverharding	1.820.500	1.820.500	1.820.500
Aantal m ² wegen met een elementverharding	453.700	453.700	453.700
Aantal m ² parkeren met asfaltverharding	13.400	13.400	13.400
Aantal m ² parkeren met elementverharding	157.500	157.500	157.500
Aantal m ² trottoir/voetpad met asfaltverharding	3.600	3.600	3.600
Aantal m ² trottoir/voetpad elementverharding	359.700	359.700	359.700
Aantal m ² fietspad met asfaltverharding	114.500	114.500	114.500
Aantal m ² fietspad met elementverharding	14.900	14.900	14.900
Aantal m ² semi-verharde paden + zandwegen	119.100	119.100	119.100
Kunstwerken:			
Aantal betonnen bruggen	31	31	31
Aantal houten bruggen	13	13	13
Aantal stalen bruggen	3	3	3
Aantal m1 stalen damwand	900	900	900
Aantal m1 aanlegsteiger	12	12	12
Fontein(en), waterelement(en) en vijver(s) (stuks)	5	5	5

Kunst in de openbare ruimte:			
Reguliere kunst (stuks)	35	35	35
Herdenkingsmonumenten (stuks)	13	13	13
Riolering:			
Aantal km riolering -gemengd	154	154	154
Aantal km riolering -vuilwater	29	29	29
Aantal km riolering -hemelwater	40	40	40
Aantal vuilwateroverstorten	46	46	46
Aantal verbeterd gescheiden overstorten	13	13	13
Aantal bergbezinkbassins	19	19	19
Aantal rioolgemalen	37	37	37
Aantal km persleiding (gemalen)	21	21	21
Aantal pompunits buitengebied	987	987	987
Aantal km persleiding (pompunits)	177	177	177
Aantal IBA's	16	16	16
Aantal straatkolken	15.000	15.000	15.000
Aantal rioolaansluitingen	17.500	17.500	17.500
Aantal woonruimten:	17.267	17.385	17.385
Aantal kernen:	11	11	11
Waarvan groter dan 500 adressen	3	3	3

* Vanaf 2019 wordt het inwonersaantal weergegeven vanaf 18 jaar ipv 20 jaar

Bijlage B: Investeringslijst (investerings 2020-2023)

INVESTERINGEN 2020-2023		2020	2021	2022	2023	Toelichting
Beschikbare investeringsruimte x1.000		6.700	5.900	4.700	3.000	
Pgr	Investering					
1	Herstructurering Vogelbuurt	0	650	550		Vanuit programmabegroting 2019-2022. De herstructurering van de Vogelbuurt loopt. Op basis van de laatste inzichten, kan de investering ad 650.000 in 2020 1 jaar opschuiven. Vervolgens is er dan nog 2 jaar een investering nodig, waarmee de Vogelbuurt gereed is.
1	Vervanging voertuigen buitendienst	274	274	138	138	vanuit programmabegroting 2019-2022
1	Openbare ruimte MMP Gendringen	350	381			vanuit programmabegroting 2019-2022
1	Fietsbrug Hogebrug Uift Noord	500				vanuit programmabegroting 2019-2022
1	Gravenpad	185				vanuit programmabegroting 2019-2022
1	Infrastructuur (wegen) en fietspaden	155	600	600	600	Wegreconstructies en fietspaden.
1	Fietspaden	150				vanuit programmabegroting 2019-2022
3	IKC (primair onderwijs) Gendringen	345	3.792			IKC Gendringen De totale kosten voor de verbouw/ nieuwbouw van het IKC Gendringen bedragen € 4.137.000. Voor de verbouw/nieuwbouw en tijdelijke huisvesting moet op de investeringslijst van de voorjaarsnota 2020 een bedrag van € 3.993.000 incl. BTW worden opgenomen (2020: € 345.000 en 2021: 3.648.000). Bovenstaande bedragen zijn gebaseerd op opgehoogde normbedragen 2020, incl. verplichting BENG (Bijna Energie Neutrale Gebouwen). De bedragen zijn dus actueel maatgevend voor de berekeningen voor onderwijshuisvesting en zorgvuldig tot stand gekomen. Dit blijft echter een indicatie voor de 'vernieuwbouw minimale variant' zoals opgenomen in het IHP. Het bedrag van circa 4.1 mln is kaderstellend. Feitelijke investeringslasten zijn afhankelijk van de daadwerkelijke staat van het bestaande gebouw (St. Christoffelschool) en de mogelijkheden die er zijn na studie, planvorming en specifieke begroting door een architect en kostendeskundige.
3	IKC Silvolde		335	3.302		IKC /Silvolde De totale kosten voor de uitbreiding en aanpassing van het IKC Silvolde bedragen € 3.636.000. Voor de uitbreiding en aanpassing moet op de investeringslijst van de voorjaarsnota 2020 een bedrag van € 3.352.000 incl. BTW worden opgenomen (2021: € 335.000 en 2022: € 3.017.000). Daarnaast moet een eenmalig bedrag van € 285.000 voor desinvestering worden opgenomen in de begroting van 2022. Bovenstaande bedragen zijn gebaseerd op opgehoogde normbedragen 2020, incl. verplichting BENG (Bijna Energie Neutrale Gebouwen). Dit laat onverlet dat de precieze investeringsbedragen afhankelijk zijn van de prijzen in de bouw-/aannemingssector. De kosten voor IKC Uift Zuid en Etten zijn niet eerder dan 2025 aan de orde.
1	Nieuwe toplaag atletiekbaan				221	Betreft de noodzakelijke vervanging van de spraycoating en toplaag van de atletiekbaan. Na

						circa 5 jaar moet de spraycoating/toplaag vervangen worden, na 10 jaar moet opnieuw belijning en herbelijning aangebracht worden. Hiermee zijn de kosten voor de toplaag tot en met 2033 gedekt.
3	Oude IJsselzone	100	100	100	100	Sectorale opgaven langs de Oude IJsselzone zoals 'nieuwe woonvormen aan het water', recreatieve opgaven, opgaven als waterberging en waterbeheer, natuurontwikkelingsopgaven vragen om een integrale benadering en worden de komende jaren ontwikkeld en uitgevoerd.
5	Bouwkundige aanpassing gemeentehuis	125	125			Vanuit de RI&E (Risico Inventarisatie & Evaluatie) onderzoek 2018 is gebleken dat onze werkplekken ernstig tekort schieten. Het is noodzakelijk dat we op het kabelmanagement, in samenhang met de bureaus, investeringen moeten doen, om een veilige werkomgeving te kunnen bieden en (verdere) uitval van medewerkers te voorkomen. De benodigde investering is gebaseerd op "second live" bureaus met daarbij de noodzakelijke aanpassing van het kabelmanagement.

Pgr	revolverende leningen					
1	Toekomstbestendig Wonen Lening/ Alles onder 1 dak-lening (starters, duurzaam, blijvers, klus, asbest)	2.000	1.000	1.000	0	De toekomst bestendig wonen lening vervangt de andere leningen en is eind 2019 ingesteld. De provincie draagt voor 50% bij aan dit fonds. Het gemeentelijk budget voor de toekomst bestendig wonen lening is in totaal 4 miljoen, waarvan 1.5 miljoen dat al beschikbaar was vanuit de programmabegroting 2019-2022 en 2.5 miljoen is opnieuw beschikbaar gesteld door de raad. Het geld is revolverend en wordt dus uiteindelijk afgelost.
1	Oprichten lokaal energie-fonds voor lokale energieprojecten.	1.200				vanuit programmabegroting 2019-2022
Totaal investeringen*		5.384	7.257	5.690	1.059	
Resultaat investeringen		1.316	-1.357	-990	1.941	

Riolering* x1.000		2020	2021	2022	2023	Toelichting
Pgr	Investering					
1	Aanpassingen aan mechanische riolering	419	419	419	419	Conform gemeentelijke RioleringsPlan (GRP) 2017-2020
1	Reconstructies wegen nav weginspecties/rioolvervang	250	250	250	250	Conform gemeentelijke RioleringsPlan (GRP) 2017-2020
1	Riolering vervanging vrijvervalriolering	1.543	1.543	1.543	1.543	Conform gemeentelijke RioleringsPlan (GRP) 2017-2020
Totaal investeringen*		2.212	2.212	2.212	2.212	

* De hieruit voortvloeiende kapitaallasten zijn verwerkt in de begroting

Bijlage C: Reserves en voorzieningen 2020-2023

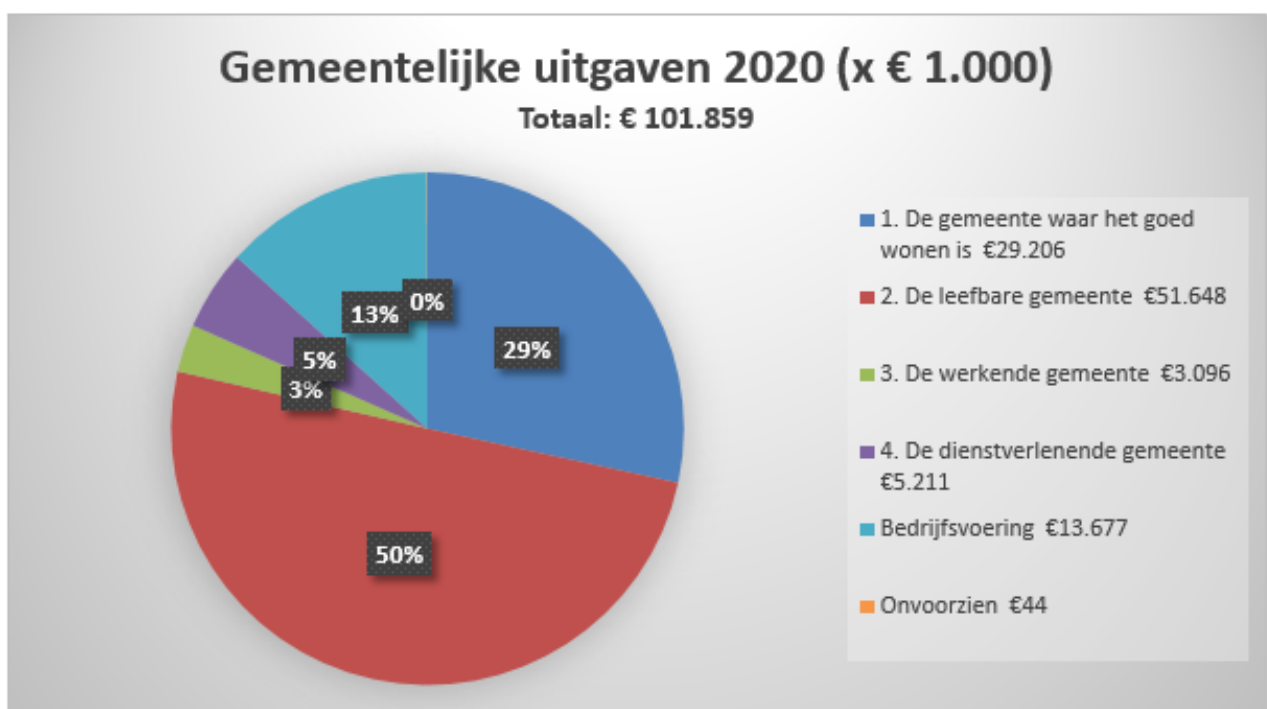
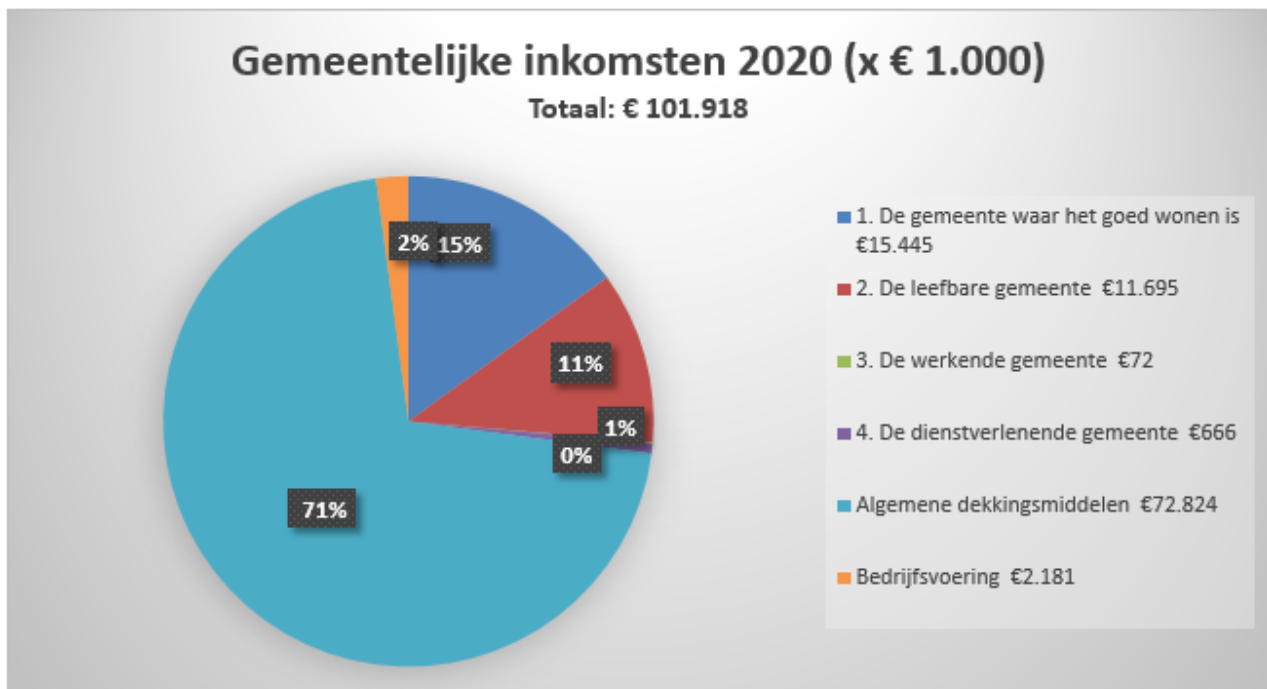
Omschrijving	Saldo 31-12-2019	perc. rente	mutaties in 2020 toevoegingen	mutaties in 2020 onttrekkingen	Saldo 31-12-2020
Reserves					
<i>A. Algemene reserve</i>					
Algemene reserve	21.684.738	0%	-	201.000	21.483.738
<i>B. Overige bestemmingsreserves</i>					
Reserve begraafrechten	280.935	0%		61.000	219.935
Reserve Cultuurduster	20.052	0%		20.052	0
Reserve uitgestelde raadsbesluiten	80.000	0%		20.000	60.000
Reserve gemeentelijke objecten	598.251	0%	587.603	367.985	817.868
Reserve Sociaal Domein	72.249	0%		72.249	0
Reserve huisvesting onderwijsgebouwen	318.065	0%	16.643	25.000	309.708
<i>Totaal overige bestemmingsreserves</i>	<i>1.369.552</i>		<i>604.246</i>	<i>566.286</i>	<i>1.407.511</i>
Totaal reserves	23.054.290		604.246	767.286	22.891.249
Voorzieningen					
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>					
Voorziening wachtgeldverplichting vm personeel	62.958	0%		19.619	43.339
Voorziening wachtgeldverplichting vm wethouders	3.382.244	0%			3.382.244
Voorziening wachtgeldverplichting vm bestuur	1.437.569	0%		344.438	1.093.131
Voorziening verlies regionaal bedrijventerrein A 18	580.000	0%		290.000	290.000
<i>Totaal</i>	<i>5.462.771</i>		<i>-</i>	<i>654.057</i>	<i>4.808.714</i>
<i>Onderhoudsegalisatievoorzieningen</i>					
geen voorzieningen aanwezig	0				0
<i>Door derden beklemde middelen met specifiek aanwending</i>					
Bufferfonds riolering	1.236.375	0%	4.111.800	4.382.621	965.554
<i>Totaal</i>	<i>1.236.375</i>		<i>4.111.800</i>	<i>4.382.621</i>	<i>965.554</i>
Totaal voorzieningen	6.699.146		4.111.800	5.036.678	5.774.268
Totaal reserves en voorzieningen	29.753.436		4.716.046	5.803.964	28.665.517

Omschrijving	Saldo 31-12-2020	perc. rente	mutaties in 2021 toevoegingen	mutaties in 2021 onttrekkingen	Saldo 31-12-2021
Reserves					
<i>A. Algemene reserve</i>					
Algemene reserve	21.483.738	0%	-	1.075.000	20.408.738
<i>B. Overige bestemmingsreserves</i>					
Reserve begraafrechten	219.935	0%		46.000	173.935
Reserve Cultuurcluster	0	0%			0
Reserve uitgestelde raadsbesluiten	60.000	0%		20.000	40.000
Reserve gemeentelijke objecten	817.868	0%	587.603	641.732	763.738
Reserve Sociaal Domein	0	0%			0
Reserve huisvesting onderwijsgebouwen	309.708	0%	16.643	25.000	301.351
<i>Totaal overige bestemmingsreserves</i>	<i>1.407.511</i>		<i>604.246</i>	<i>732.732</i>	<i>1.279.024</i>
Totaal reserves	22.891.249		604.246	1.807.732	21.687.762
Voorzieningen					
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>					
Voorziening wachtgeldverplichting vm personeel	43.339	0%		16.829	26.510
Voorziening wachtgeldverplichting vm wethouders	3.382.244	0%			3.382.244
Voorziening wachtgeldverplichting vm bestuur	1.093.131	0%		313.598	779.533
Voorziening verlies regionaal bedrijventerrein A 18	290.000	0%		290.000	0
<i>Totaal</i>	<i>4.808.714</i>		<i>-</i>	<i>620.427</i>	<i>4.188.287</i>
<i>Onderhoudsegalisatievoorzieningen</i>					
geen voorzieningen aanwezig	0				0
<i>Door derden bekemde middelen met specifiek aanwending</i>					
Bufferfonds riolering	965.554	0%	4.235.154	4.554.094	646.614
<i>Totaal</i>	<i>965.554</i>		<i>4.235.154</i>	<i>4.554.094</i>	<i>646.614</i>
Totaal voorzieningen	5.774.268		4.235.154	5.174.521	4.834.901
Totaal reserves en voorzieningen	28.665.517		4.839.400	6.982.253	26.522.663

Omschrijving	Saldo 31-12-2021	perc. rente	mutaties in 2022 toevoegingen	mutaties in 2022 onttrekkingen	Saldo 31-12-2022
Reserves					
<i>A. Algemene reserve</i>					
Algemene reserve	20.408.738	0%	691.000	100.000	20.999.738
<i>B. Overige bestemmingsreserves</i>					
Reserve begraafrechten	173.935	0%		46.000	127.935
Reserve Cultuurcluster	0	0%			0
Reserve uitgestelde raadsbesluiten	40.000	0%		20.000	20.000
Reserve gemeentelijke objecten	763.738	0%	587.603	764.505	586.835
Reserve Sociaal Domein	0	0%			0
Reserve huisvesting onderwijsgebouwen	301.351	0%	16.643	25.000	292.994
<i>Totaal overige bestemmingsreserves</i>	<i>1.279.024</i>		<i>604.246</i>	<i>855.505</i>	<i>1.027.764</i>
Totaal reserves	21.687.762		1.295.246	955.505	22.027.502
Omschrijving	Saldo 31-12-2021	perc. rente	mutaties in 2022 toevoegingen	mutaties in 2022 onttrekkingen	Saldo 31-12-2022
Voorzieningen					
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>					
Voorziening wachtgeldverplichting vm personeel	26.510	0%		16.829	9.681
Voorziening wachtgeldverplichting vm wethouders	3.382.244	0%			3.382.244
Voorziening wachtgeldverplichting vm bestuur	779.533	0%		281.239	498.294
Voorziening verlies regionaal bedrijventerrein A 18	0	0%			0
<i>Totaal</i>	<i>4.188.287</i>		<i>-</i>	<i>298.068</i>	<i>3.890.219</i>
<i>Onderhoudsegalisatievoorzieningen</i>					
geen voorzieningen aanwezig	0				0
<i>Door derden bekemde middelen met specifiek aanwending</i>					
Bufferfonds riolering	646.614	0%	4.362.209	4.619.054	389.769
<i>Totaal</i>	<i>646.614</i>		<i>4.362.209</i>	<i>4.619.054</i>	<i>389.769</i>
Totaal voorzieningen	4.834.901		4.362.209	4.917.122	4.279.988
Totaal reserves en voorzieningen	26.522.663		5.657.455	5.872.627	26.307.490

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	perc. rente	mutaties in 2023 toevoegingen	mutaties in 2023 onttrekkingen	Saldo 31-12-2023
Reserves					
<i>A. Algemene reserve</i>					
Algemene reserve	20.999.738	0%	431.000	100.000	21.330.738
<i>B. Overige bestemmingsreserves</i>					
Reserve begraafrechten	127.935	0%		46.000	81.935
Reserve Cultuurcluster	0	0%			0
Reserve uitgestelde raadsbesluiten	20.000	0%		20.000	0
Reserve gemeentelijke objecten	586.835	0%	587.603	701.742	472.695
Reserve Sociaal Domein	0	0%			0
Reserve huisvesting onderwijsgebouwen	292.994	0%	16.643	25.000	284.637
<i>Totaal overige bestemmingsreserves</i>	<i>1.027.764</i>		<i>604.246</i>	<i>792.742</i>	<i>839.267</i>
Totaal reserves	22.027.502		1.035.246	892.742	22.170.005
Omschrijving	Saldo 31-12-2022	perc. rente	mutaties in 2023 toevoegingen	mutaties in 2023 onttrekkingen	Saldo 31-12-2023
Voorzieningen					
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>					
Voorziening wachtgeldverplichting vm personeel	9.681	0%		9.681	0
Voorziening wachtgeldverplichting vm wethouders	3.382.244	0%			3.382.244
Voorziening wachtgeldverplichting vm bestuur	498.294	0%		138.588	359.706
Voorziening verlies regionaal bedrijventerrein A 18	0	0%			0
<i>Totaal</i>	<i>3.890.219</i>		<i>-</i>	<i>148.269</i>	<i>3.741.950</i>
<i>Onderhoudsegalisatievoorzieningen</i>					
geen voorzieningen aanwezig	0				0
<i>Door derden bekemde middelen met specifiek aanwending</i>					
Bufferfonds riolering	389.769	0%	4.493.075	4.685.037	197.807
<i>Totaal</i>	<i>389.769</i>		<i>4.493.075</i>	<i>4.685.037</i>	<i>197.807</i>
Totaal voorzieningen	4.279.988		4.493.075	4.833.306	3.939.757
Totaal reserves en voorzieningen	26.307.490		5.528.321	5.726.048	26.109.762

Bijlage D: Overzicht in beeld

Bijlage E: Staat van personeelslasten

Staat van personeelslasten (x 1.000)	2020*	2020	2021	2022	2023
gemeenteraad	412	404	408	408	408
college	568	584	589	589	589
griffie	202	260	262	262	262
directie	135	135	137	137	137
kern	1.882	1.965	1.983	1.983	1.983
team contractmanagement	923	953	962	962	962
pool projectleiders	379	392	396	396	396
publieksbalie	1.367	1.420	1.434	1.434	1.434
wijken en beheer	4.374	4.484	4.526	4.526	4.526
beleid	2.731	2.801	2.828	2.828	2.828
ondersteuning	3.067	3.155	3.186	3.186	3.186
sociaal domein	2.251	2.331	2.353	2.353	2.353
marktgeden	19	19	19	19	19
vacatureruimte					
<i>uit programma begroting:**</i>					
Welzijn en Onderwijs	77	81	81	81	81
Akkoord Groenlo	35	37	37	37	37
Applicatiebeh zaaksysteem	80	84	84	84	84
Vroegsignalering leerplicht	48	50	50	50	50
	18.550	19.155	19.335	19.335	19.335
Dekking sociaal domein pg 2	-2.057	-2.057	-2.057	-2.057	-2.057
	16.493	17.098	17.278	17.278	17.278
verv. Personeel bij ziekte	100	100	100	100	100
verv. Personeel OR	30	30	30	30	30
verkoop / aankoop verlof	13	13	13	13	13
opleidingen	243	243	243	243	243
flexibele schil	190	190	190	190	190
overwerk buitendienst	30	30	30	30	30
	17.099	17.704	17.884	17.884	17.884

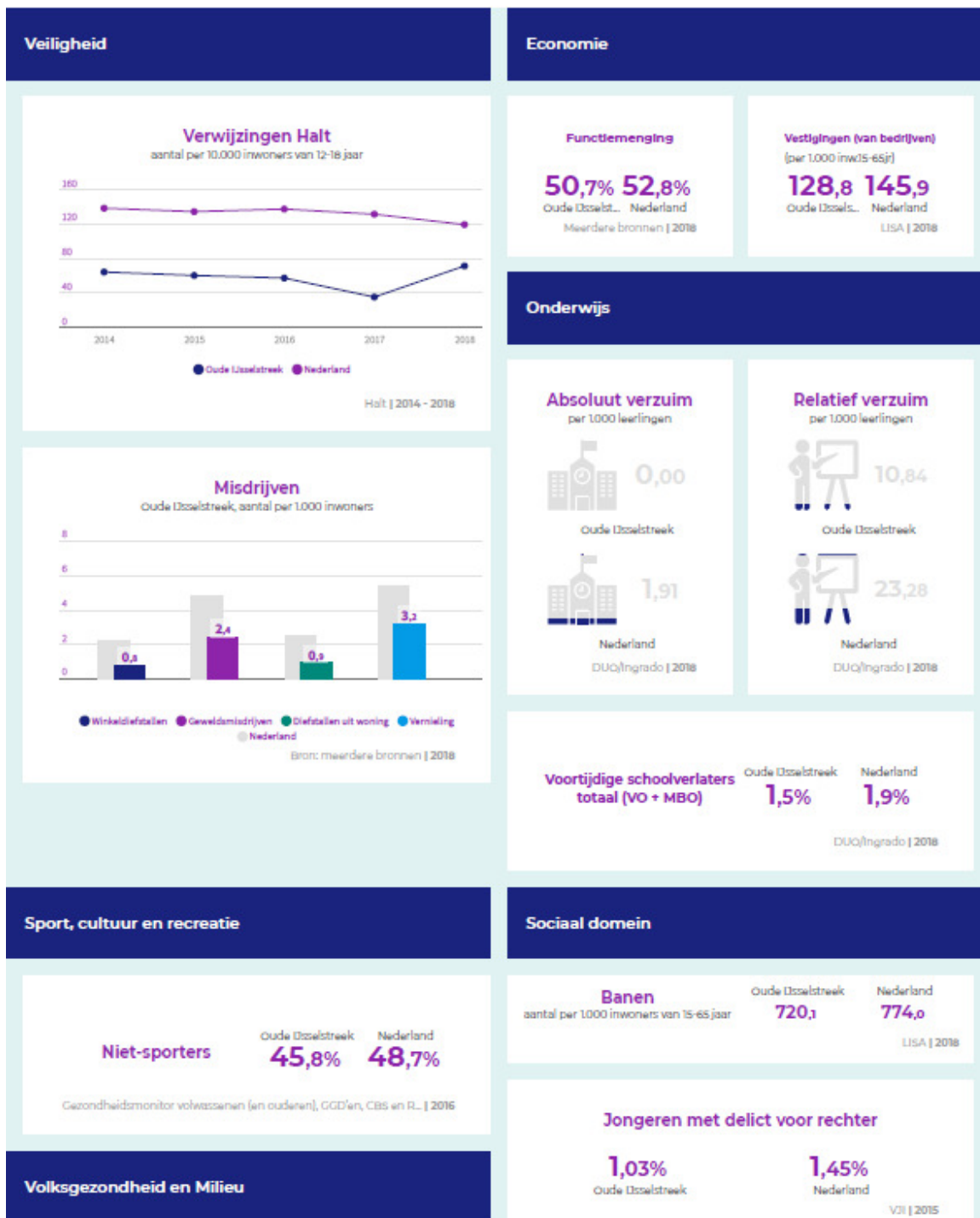
* 2020 uit Programmabegroting 2019 t/m 2022

Toelichtingen:

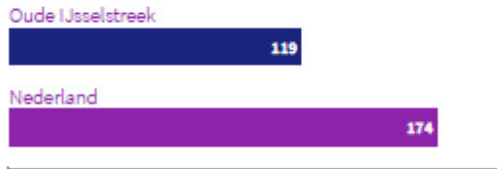
Het verschil tussen de oorspronkelijke raming 2020 en de nieuwe raming ontstaat met name door premiewijzigingen onder meer pensioenen en een nieuwe CAO.

Bijlage F: Indicatoren

Wij nemen conform de richtlijnen uit het BBV een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen.

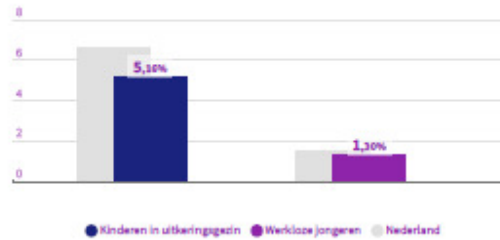

Omvang huishoudelijk restafval kg per inwoner

CBS Huishoudelijk afval | 2017

Achterstand onder jeugd Oude IJsselstreek

V01 | 2015

Hernieuwbare elektriciteit

Oude IJsselstreek
11,8%

Nederland
16,9%

RWS - KMO | 2017

Netto arbeidsparticipatie

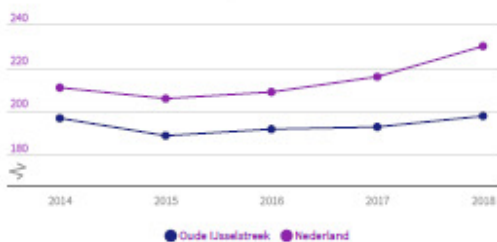
Oude IJsselstreek
66,1%

Nederland
67,8%

CBS Arbeidsname | 2018

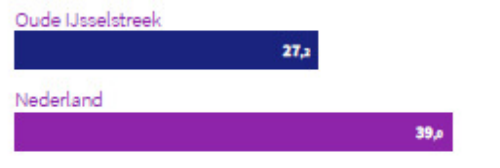
Vhrosv

Gemiddelde WOZ waarde x €1.000

CBS WOZ | 2014 - 2018

Personen met een bijstandsuitkering aantal per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder

CBS Participatiewet | tweede halfjaar 2018

Nieuw gebouwde woningen aantal per 1.000 woningen

Oude IJsselstreek
2,7

Nederland
7,2

ABF SysWov | 2016

Lopende re-integratievoorzieningen (per 1.000 inw 15-65j)

Oude IJsselstr...
21,5

Nederland
30,5

CBS Participatiewet | eerste halfjaar 2018

Jongeren met jeugdhulp % van alle jongeren tot 18 jaar

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/>

Bijlage G: Overzicht geraamde baten en lasten taakvelden

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2019		2020		2021		2022		2023	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Programma 1										
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.271	1.396	1.198	1.176	1.103	999	1.270	959	1.317	959
2.1 Verkeer en vervoer	5.668	78	5.876	78	6.048	78	6.118	78	6.065	78
2.2 Parkeren	280	-	327	-	325	-	321	-	317	-
2.5 Openbaar vervoer	90	-	112	-	102	-	101	-	101	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	156	-	1	-	1	-	1	-	1	-
5.2 Sportaccommodaties	3.138	1.033	3.252	1.033	3.239	1.033	3.226	1.033	3.210	1.033
5.4 Musea	185	-	168	-	168	-	168	-	168	-
5.5 Cultureel erfgoed	90	-	105	-	106	-	102	-	183	-
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.975	28	4.186	28	4.095	28	4.055	28	3.980	28
7.2 Riolering	7.901	8.780	7.949	8.288	8.243	8.583	8.435	8.775	8.632	8.972
7.3 Afval	3.303	3.902	3.408	4.044	3.413	4.044	3.413	4.042	3.411	4.040
8.1 Ruimtelijke ordening	558	23	649	18	647	18	650	18	646	18
8.2 Grondexploitatie(niet-bedrijventerreinen)	178	240	240	240	240	240	240	240	240	240
8.3 Wonen en bouwen	1.608	454	1.735	541	1.931	404	2.147	384	2.158	384
Totaal Programma 1	28.401	15.933	29.206	15.445	29.662	15.427	30.246	15.557	30.428	15.752
Programma 2										
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-	-	2.374	1.027	2.371	1.027	2.368	1.027	2.344	1.027
5.1 Sportbeleid en activering	585	-	909	280	909	280	919	280	919	280
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.752	4	1.963	4	1.967	4	1.974	4	1.974	4
5.6 Media	1.021	14	977	85	892	84	891	82	890	81
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.221	70	2.978	305	2.906	280	2.773	280	2.748	280
6.2 Wijkteams	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.3 Inkomensregelingen	11.961	8.702	12.962	9.077	12.640	9.147	12.774	9.344	12.916	9.486
6.4 Begeleide participatie	5.120	-	4.875	-	4.688	-	4.490	-	4.257	-
6.5 Arbeidsparticipatie	666	-	1.098	-	1.108	-	1.144	-	1.186	-
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	986	757	956	334	906	334	906	334	906	334
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	14.399	210	9.498	527	8.980	53	9.075	53	9.125	53
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	6.711	-	10.739	57	9.498	57	9.298	57	9.098	57
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	192	-	192	-	192	-	192	-	192	-
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.270	-	1.296	-	1.296	-	1.296	-	1.296	-
7.1 Volksgezondheid	803	-	830	-	803	-	803	-	803	-
Totaal Programma 2	47.687	9.758	51.648	11.695	49.157	11.265	48.903	11.461	48.653	11.602

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2019		2020		2021		2022		2023	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Programma 3										
3.1 Economische ontwikkeling	740	-	870	-	989	-	949	-	959	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	191	20	185	20	184	20	183	20	183	20
3.4 Economische promotie	413		348	35	348	35	348	35	348	35
4.1 Openbaar basisonderwijs	255	-	303	-	302	-	301	-	300	-
4.2 Onderwijshuisvesting	1.149	17	1.390	17	1.461	17	1.725	17	1.697	17
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.110	573	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Programma 3	4.858	610	3.096	72	3.284	72	3.506	72	3.486	72
Programma 4										
0.2 Burgerzaken	1.606	397	1.177	438	1.234	466	1.234	421	1.234	391
0.61 OZB woningen	218	50	243	50	242	50	241	50	241	50
0.62 OZB niet-woningen	86		111		110		109		109	
0.64 Belastingen overig	-	6	-	6	-	6	-	6	-	6
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.996	52	2.275	22	2.405	22	2.194	22	2.135	22
1.2 Openbare orde en brandweer	204	20	241	20	245	20	243	20	246	20
7.4 Milieubeheer	754	3	948	3	687	3	685	3	683	3
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	127	151	211	126	197	126	195	126	198	126
Totaal Programma 4	4.990	681	5.205	666	5.120	695	4.902	650	4.846	620
Bedrijfsvoering / Overhead / Algemene dekkingsmiddelen										
0.1 Bestuur	1.792	20	1.730	-	1.733	-	1.731	-	1.730	-
0.4 Overhead	11.450	-	11.190	203	11.230	203	11.468	203	11.356	203
0.5 Treasury	213	1.007	161	1.152	161	1.153	152	1.151	143	1.151
0.61 OZB woningen		5.693		5.883		5.896		5.896		5.896
0.62 OZB niet-woningen		2.466		2.584		2.587		2.587		2.587
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-	60.714	-	63.182	-	63.202	-	63.100	-	63.468
0.8 Overige baten en lasten	1.175	250	164	200	170	200	168	200	168	200
0.9 Vennootschapsbelasting(VpB)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	1.352	4.589	482	1.597	1.173	788	913	911	1.790	848
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		51		51		51		51		51
3.4 Economische promotie		147		151		151		151		151
Totaal Bedrijfsvoering / Overhead / Algemene dekkingsmiddelen	15.982	74.937	13.727	75.004	14.468	74.231	14.432	74.250	15.188	74.555
Saldo van baten en lasten	101.918	101.918	102.883	102.883	101.690	101.690	101.989	101.989	102.601	102.601

Bijlage H: Verdeling taakvelden over de programma's

Prg	Programma	Tkvlid	Omschrijving taakveld		
1	De gemeente waar het goed wonen is	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden		
		2.1	Verkeer en vervoer		
		2.2	Parkeren		
		2.5	Openbaar vervoer		
		3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur		
		5.2	Sportaccommodaties		
		5.4	Musea		
		5.5	Cultureel erfgoed		
		5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie		
		7.2	Riolering		
		7.3	Afval		
		8.1	Ruimtelijke ordening		
		8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		
		8.3	Wonen en bouwen		
		2	Een leefbare gemeente(sociaal domein)	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken
				5.1	Sportbeleid en activering
				5.3	Cultuur-presentatie, productie en participatie
5.6	Media				
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie				
6.2	Wijkteams				
6.3	Inkomensregelingen				
6.4	Begeleide participatie				
6.5	Arbeidsparticipatie				
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)				
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+				
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-				
6.81	Geëscaleerde zorg 18+				
6.82	Geëscaleerde zorg 18-				
3	De werkende gemeente	7.1	Volksgesondheid		
		3.1	Economische ontwikkeling		
		3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		
		3.4	Economische promotie		
		4.1	Openbaar basisonderwijs		
4	De werkende gemeente	4.2	Onderhuisvesting		
		0.2	Burgerzaken		
		0.61	OZB woningen		
		0.62	OZB niet woningen		
		0.64	Belastingen overig		
		1.1	Crisisbeheersing en brandweer		
		1.2	Openbare orde en veiligheid		
		7.4	Milieubeheer		
Bedrijfsvoering		7.5	Begraafplaatsen en crematoria		
		0.1	Bestuur		
		0.4	Overhead		
		0.5	Treasury		
		0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		
		0.8	Overige baten en lasten		
		0.9	Venootschapbelasting		
		0.10	Mutaties reserve		
		0.11	Resultaat vd rekening baten en lasten		

Bijlage I: Afschrijvingstabel

Investerings met een economisch nut	termijn
Duurzame bedrijfsmiddelen	
<ul style="list-style-type: none"> • ICT hard en software • ICT telecommunicatieapparatuur en infrastructuur • Kantoorinrichting en meubilair • Kantoormachines • Gereedschappen, instrumenten en kleine werktuigen 	3 5 10 5 5
Riolering (op basis van gemiddelde levensduur conform gemeentelijke rioleringsplan 2012-2018)	
<ul style="list-style-type: none"> • Riolering, bergbezinkvoorzieningen en IBA's (individuele behandeling afvalwater) • Herbestrating na rioleringswerken, waarbij het afzonderlijke en dus geen gemengde investering betreft 	40 20
Terreinen en gronden	
<ul style="list-style-type: none"> • Verwerving gronden 	NIET
Tractiemiddelen (op basis van gemiddelde economische levensduur tractiemiddelen)	
<ul style="list-style-type: none"> • Tractoren, vrachtwagens, bestelauto's, pick-up, zoutstrooiers en overige machines en werktuigen 	8
Afvalinzameling	
<ul style="list-style-type: none"> • Ondergrondse containers • Plastic inzamelingcontainers (mini) 	20 15
Gebouwen en (sport) accommodaties	
<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwbouw, bouwkundige aanpassingen en uitbreidingen • Nieuwbouw van tijdelijke gebouwen • Renovatie en restauratie • Technische installaties • Hekwerken en terreinafstering 	40 10 20 15 10
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	
Openbaar groen	
<ul style="list-style-type: none"> • Duurzame recreatieve voorzieningen (uitkijktoren, rondvaartboot) • Herstructurering buitengebied en bossen • Plantsoenen, parken en groenstroken, aanleg en renovatie • Plantsoenen, parken en groenstroken, meubilair 	20 20 15 10
Speelplaatsen	
<ul style="list-style-type: none"> • Aanleg en speelvoorzieningen 	15
Openbaar ruimte	
<ul style="list-style-type: none"> • Herstructurering omgeving na aanleiding van (centrum) plannen 	25
Sportparken en terreinen	
<ul style="list-style-type: none"> • Atletiekbanen • Sportvelden (gras) aanleg en renovatie • Sportveld (kunstgras) aanleg en renovatie 	15 20 20
Verkeer	
<ul style="list-style-type: none"> • Wegen, straten, pleinen en parkeerplaatsen, aanleg en renovatie • Recreatieve fietspaden en zandwegen, aanleg en renovatie • Verkeersinstallaties, straatmeubilair en overige fysieke maatregelen • Bewegwijzering en verkeersborden • Openbare verlichting (gemiddelde economische levensduur diverse elementen) 	20 15 15 10 25
Immateriële activa	
<ul style="list-style-type: none"> • Kosten van onderzoek, planvorming en ontwikkeling • Bijdragen in activa van derden: deze schrijven we af als ware het onze eigen actief. 	5 div.